

แนวทางการพัฒนารูปแบบการปราบปรามยาเสพติด
ในยุคประเทศไทย 4.0 ของ
กองบัญชาการตำรวจปราบปรามยาเสพติด

โดย

พลตำรวจตรี สุนทร เฉลิมเกียรติ
ผู้บังคับการประจำ กองบัญชาการตำรวจปราบปรามยาเสพติด
สำนักงานตำรวจแห่งชาติ

นักศึกษาวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร
หลักสูตรการป้องกันราชอาณาจักร รุ่นที่ 60
ประจำปีการศึกษา พุทธศักราช 2560 - 2561

บทคัดย่อ

เรื่อง แนวทางการการพัฒนารูปแบบการปราบปรามยาเสพติด
ในยุคประเทศไทย 4.0 ของกองบัญชาการตำรวจปราบปรามยาเสพติด
ลักษณะวิชา สังคมจิตวิทยา
ผู้วิจัย พลตำรวจตรี สุนทร เถลิงเกียรติ หลักสูตร วปอ. รุ่นที่ 60

กองบัญชาการตำรวจปราบปรามยาเสพติด ได้พัฒนาแนวทางการป้องกันและการปราบปรามยาเสพติดมาอย่างต่อเนื่อง โดยคำนึงถึงหลักกฎหมาย ข้อตกลงระหว่างประเทศ และนโยบายต่างๆ ซึ่งปัจจุบันรัฐบาลได้กำหนดนโยบายประเทศไทย 4.0 เพื่อให้หน่วยงานของรัฐพัฒนาการปฏิบัติงานให้ทันต่อความเปลี่ยนแปลงและความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีที่มีบทบาทในชีวิตประจำวันของประชาชน และถูกใช้เป็นช่องทางการก่ออาชญากรรมด้วย ดังนั้นจึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องพัฒนารูปแบบการปราบปรามยาเสพติดให้สอดคล้องกับนโยบายประเทศไทย 4.0

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษารูปแบบสถานการณ์ยาเสพติดในปัจจุบัน 2) เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อ การปราบปรามยาเสพติด 3) เพื่อเสนอแนะแนวทางการพัฒนารูปแบบการปราบปรามยาเสพติดในยุคประเทศไทย 4.0 ของกองบัญชาการตำรวจปราบปรามยาเสพติด โดยใช้การวิจัยเอกสาร (Documentary Research) และการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญที่ปฏิบัติงานการปราบปรามยาเสพติด

ผลการศึกษา พบว่า สถานการณ์ยาเสพติดในปัจจุบัน มี 5 รูปแบบ คือ 1) การลักลอบผลิต 2) การลักลอบนำเข้า 3) การลักลอบส่งออก 4) การค้ายาเสพติด 5) การแพร่ระบาดยาเสพติด ซึ่งสถานการณ์ทั้ง 5 นั้น มีรูปแบบที่เปลี่ยนไป โดยนำเทคโนโลยีเข้ามาใช้ในการกระทำความผิด ไม่ว่าจะเป็น การซื้อขายผ่านแอปพลิเคชันและเว็บไซต์ต่างๆ การใช้สกุลเงินดิจิทัลแทนเงินสด เพื่อหลบหลีกการตรวจสอบของเจ้าหน้าที่ ดังนั้นการพัฒนารูปแบบการปราบปรามยาเสพติดให้สอดคล้องกับนโยบายประเทศไทย 4.0 จึงควรกำหนดแผนการพัฒนา 4 ด้านหลัก ได้แก่ การพัฒนาคน (People) การพัฒนาเทคโนโลยี (Technology) การพัฒนากระบวนการ (Process) และ การพัฒนาองค์กร (Organization) ซึ่งหลังจากที่มีการพัฒนาความพร้อมทั้ง 4 ด้านแล้ว จึงกำหนดเป็นรูปแบบการปราบปรามที่เหมาะสมกับสถานการณ์ยาเสพติดในปัจจุบัน คือ เน้นการสกัดกั้นเส้นทางลำเลียงยาเสพติด การตัดช่องทางทางการเงิน การกำหนดหัวข้อข่าวสารเพื่อวิเคราะห์หนทางการปฏิบัติการปฏิบัติการข่าวสาร การใช้เครื่องมือพิเศษ และการสร้างเครือข่ายประชารัฐ

คำนำ

กองบัญชาการตำรวจปราบปรามยาเสพติด มีภารกิจหลัก คือ เป็นฝ่ายอำนวยการในการกำหนดยุทธศาสตร์ให้สำนักงานตำรวจแห่งชาติ เพื่อวางแผน ควบคุม ตรวจสอบ ให้คำแนะนำ และเสนอแนะการปฏิบัติงานในการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ซึ่งการกำหนดยุทธศาสตร์ดังกล่าวนี้ ต้องคำนึงถึงหลักกฎหมาย ข้อตกลงระหว่างประเทศ นโยบายการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดของสำนักงาน ปปส. และนโยบายรัฐบาล เพื่อให้การปฏิบัติงานนั้นสามารถสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องและเกิดผลสัมฤทธิ์ตามต้องการ

นอกจากนี้สิ่งสำคัญอีกประการหนึ่งในการกำหนดแนวทางการปราบปรามยาเสพติด คือ การก้าวทันต่อรูปแบบสถานการณ์ยาเสพติดที่เปลี่ยนแปลง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในปัจจุบันที่มีการนำเทคโนโลยีเข้ามาใช้ในการกระทำความผิด เช่น การซื้อขายผ่านแอปพลิเคชันและเว็บไซต์ต่างๆ การใช้สกุลเงินดิจิทัลแทนเงินสด เป็นต้น ดังนั้น เจ้าหน้าที่ตำรวจจึงต้องเตรียมพร้อมทั้งด้านความรู้ ความสามารถ ทักษะ เครื่องมือและอุปกรณ์ต่างๆ ที่จะสามารถเข้าถึงและสกัดกั้นการค้ายาเสพติดในรูปแบบที่เปลี่ยนแปลงนี้ได้

ในการศึกษาค้นคว้าวิจัยฉบับนี้ ผู้วิจัยขอขอบคุณข้าราชการตำรวจกองบัญชาการตำรวจปราบปรามยาเสพติด ที่ได้ให้ข้อมูลต่างๆ อันเป็นประโยชน์ต่อการวิจัย ซึ่งผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่า เอกสารวิจัยส่วยบุคคลฉบับนี้จะสามารถเป็นข้อมูลความรู้ให้แก่ผู้ที่สนใจในเรื่องของนโยบายประเทศไทย 4.0 และการปราบปรามยาเสพติด

พลตำรวจตรี

(สุนทร เฉลิมเกียรติ)

นักศึกษาวិทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร

หลักสูตร วปอ. รุ่นที่ 60

ผู้วิจัย

ABSTRACT

Research Topic   **Guideline to enhance Narcotics Suppression Operations of
Narcotics Suppression Bureau in Thailand 4.0 era**

Field   **Social Psychology**

Name   **Police Major General Suntorn Chalermkiat Course NDC Class 60**

Narcotics Suppression Bureau (NSB) continually developed prevention and suppression guidelines in accordance with rules of law, international agreements, and policies. The government at the present imposes a policy: “Thailand 4.0” to be applied to public sectors so as to enhance their potential and capabilities according to changes and modern technology which does not play a key role in daily life, but also a way to commit crimes; therefore, this is necessary that NSB advance suppression operations consistent with such policy.

The purposes of this research are: (1) to investigate current trends of narcotics situations; (2) to analyze factors influencing narcotics suppression; and (3) to provide a guideline to NSB to suppress narcotics according Thailand 4.0 policy. Documentary research was used; and the data were drawn from narcotics-suppression experts through an interview.

The results revealed that there are 5 (five) current trends of narcotics situations: (1) illicit production of drug; (2) illegal import of drug; (3) illegal export of drug; (4) drug trafficking; and (5) prevalence of narcotics. All of which have different patterns from the past as they can be committed along with technology, for instance, dealing through online applications or websites and using digital currencies to disguise officer’s investigation. Therefore, according to Thailand 4.0 policy, narcotics suppression operations shall be improved mainly in 4 ways: People, Technology, Process, and Organization. After the improvement, NSB then determines suitable patterns in accordance with the current narcotics trend. The patterns highlight interception of drug smugglers, seizure of financial assets, intelligence analysis to be applied in a practice; intelligence operations, and special equipment.

คำนำ

กองบัญชาการตำรวจปราบปรามยาเสพติด มีภารกิจหลัก คือ เป็นฝ่ายอำนวยการในการกำหนดยุทธศาสตร์ให้สำนักงานตำรวจแห่งชาติ เพื่อวางแผน ควบคุม ตรวจสอบ ให้คำแนะนำ และเสนอแนะการปฏิบัติงานในการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ซึ่งการกำหนดยุทธศาสตร์ดังกล่าวนี้ ต้องคำนึงถึงหลักกฎหมาย ข้อตกลงระหว่างประเทศ นโยบายการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดของสำนักงาน ปปส. และนโยบายรัฐบาล เพื่อให้การปฏิบัติงานนั้นสามารถสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องและเกิดผลสัมฤทธิ์ตามต้องการ

นอกจากนี้สิ่งสำคัญอีกประการหนึ่งในการกำหนดแนวทางการปราบปรามยาเสพติด คือ การก้าวทันต่อรูปแบบสถานการณ์ยาเสพติดที่เปลี่ยนไป โดยเฉพาะอย่างยิ่งในปัจจุบันที่มีการนำเทคโนโลยีเข้ามาใช้ในการกระทำความผิด เช่น การซื้อขายผ่านแอปพลิเคชันและเว็บไซต์ต่างๆ การใช้สกุลเงินดิจิทัลแทนเงินสด เป็นต้น ดังนั้น เจ้าหน้าที่ตำรวจจึงต้องเตรียมพร้อมทั้งด้านความรู้ ความสามารถ ทักษะ เครื่องมือและอุปกรณ์ต่างๆ ที่จะสามารถเข้าถึงและสกัดกั้นการค้ายาเสพติดในรูปแบบที่เปลี่ยนไปได้

ในการศึกษาค้นคว้าวิจัยฉบับนี้ ผู้วิจัยขอขอบคุณข้าราชการตำรวจกองบัญชาการตำรวจปราบปรามยาเสพติด ที่ได้ให้ข้อมูลต่างๆ อันเป็นประโยชน์ต่อการวิจัย ซึ่งผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่า เอกสารวิจัยส่วยบุคคลฉบับนี้จะสามารถเป็นข้อมูลความรู้ให้แก่ผู้ที่สนใจในเรื่องของนโยบายประเทศไทย 4.0 และการปราบปรามยาเสพติด

พลตำรวจตรี

(สุนทร เฉลิมเกียรติ)

นักศึกษาวិทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร

หลักสูตร วปอ. รุ่นที่ 60

ผู้วิจัย

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
การพัฒนากระบวนการ	54
พัฒนาองค์กร	54
บทที่ 5 สรุปและข้อเสนอแนะ	60
สรุป	60
ข้อเสนอแนะ	61
บรรณานุกรม	64
ประวัติย่อผู้วิจัย	66

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ	ก
คำนำ	ข
สารบัญ	ค
สารบัญตาราง	จ
สารบัญแผนภาพ	ฉ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	3
ขอบเขตของการวิจัย	3
วิธีดำเนินการวิจัย	3
ข้อจำกัดของการวิจัย	3
ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย	3
บทที่ 2 การทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	5
แนวคิดอุตสาหกรรม 4.0 ของประเทศเยอรมัน	5
นโยบายประเทศไทย 4.0	11
ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี	21
แนวโน้มปัญหายาเสพติดในอนาคต	27
ปัญหาเสพติดกับอาชญากรรมรูปแบบต่างๆ	32
บทที่ 3 ระบบราชการ 4.0	37
ระบบราชการ 4.0	37
ระบบราชการ 4.0 ของหน่วยงานอื่น	43
บทที่ 4 การพัฒนาองบบัญชาการตำรวจปราบปรามยาเสพติด	49
ในยุคประเทศไทย 4.0	
การพัฒนาคน	49
การพัฒนาเทคโนโลยี	52

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
3-1 ความแตกต่างของระบบราชการแบบเก่า กับระบบราชการ 4.0	39
5-1 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับมาตรการในการพัฒนารูปแบบการปราบปรามยาเสพติด ของกองบัญชาการตำรวจปราบปรามยาเสพติด	59

สารบัญแผนภาพ

แผนภาพที่	หน้า
2-1 วิวัฒนาการของการปฏิวัติอุตสาหกรรม	5
2-2 โครงสร้างในการปรับประเทศเข้าสู่ยุคอุตสาหกรรม 4.0 ของประเทศเยอรมัน	8
2-3 องค์ประกอบของระบบโรงงานอัจฉริยะ	9
2-4 โมเดลประเทศไทย 4.0 การพัฒนาสู่ความมั่นคง มั่นคง และยั่งยืน	13
2-5 กลไกการขับเคลื่อนชุดใหม่ประเทศไทย 4.0	14
2-6 กลไกการขับเคลื่อนชุดใหม่ประเทศไทย 4.0	18
2-7 ระบบบริหารจัดการการขับเคลื่อน	20
2-8 กรอบระยะเวลาการดำเนินการยุทธศาสตร์ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ระยะ 20 ปี	26
2-9 ความเกี่ยวข้องกับอาชญากรรมประเภทต่างๆขององค์กรอาชญากรรมในยุโรป	32
2-10 การแถลงข่าวจับกุมนายอเล็กซานเดอร์	33
2-11 ความสัมพันธ์ของภาคส่วนต่างๆกับการคอร์ปชั่นในยาเสพติด	34
3-1 ระบบราชการ 4.0 ยึดหลักธรรมาภิบาลเพื่อประโยชน์สุขของประชาชน	37
3-2 ปัจจัยแห่งความสำเร็จของระบบราชการ 4.0	38
3-3 การพัฒนาขีดความสามารถในการปฏิบัติการไซเบอร์ของกองทัพอากาศ	41
3-4 การพัฒนาขีดความสามารถในการปกป้องและการใช้ประโยชน์จากห้วงอวกาศ	42
3-5 การพัฒนาขีดความสามารถด้านการจัดการศึกษาและทรัพยากรมนุษย์ของกองทัพอากาศ	43
3-6 การจัดทำแผนงานของกองทัพอากาศ	43
4-1 เส้นทางการซื้อขายยาเสพติด	53
4-2 รูปแบบการพัฒนากองบัญชาการตำรวจปราบปรามยาเสพติดในยุคประเทศไทย 4.0 (ขั้นที่1)	55
4-3 รูปแบบการพัฒนากองบัญชาการตำรวจปราบปรามยาเสพติดในยุคประเทศไทย 4.0 (ขั้นที่2)	56

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

นโยบายประเทศไทย 4.0 เป็นนโยบายสำคัญที่รัฐบาลได้ผลักดันและสนับสนุนให้ทุกภาคส่วน ได้แก่ องค์กรภาครัฐ องค์กรภาคประชาชน และหน่วยงานภาครัฐ พัฒนาขีดความสามารถขององค์กรและบุคลากรเพื่อรองรับการปฏิบัติตามนโยบายประเทศไทย 4.0 และสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับนโยบายดังกล่าวได้ โดยรัฐบาลได้กำหนดยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี เป็นกรอบทิศทางพัฒนาประเทศให้เป็นไปตามนโยบายประเทศไทย 4.0 และ รัฐบาลได้มอบหมายให้สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (กพร.) กำหนดรูปแบบระบบราชการ 4.0 เพื่อเป็นแนวทางให้หน่วยงานภาครัฐนำไปเป็นกรอบปฏิบัติ

ถึงแม้ว่าจุดกำเนิดการพัฒนายุค 4.0 ซึ่งมีต้นแบบมาจากประเทศเยอรมัน จะเน้นที่การพัฒนาอุตสาหกรรม (Industry 4.0) เป็นหลัก แต่ความสำคัญของ 4.0 นี้มิได้มุ่งเน้นผลกำไรจากการผลิตของอุตสาหกรรมเพียงอย่างเดียว แต่ยังคำนึงถึงแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงของสังคมในยุค 4.0 (Society 4.0) ได้แก่ แนวโน้มด้านสังคม (Societal trends), แนวโน้มด้านเศรษฐกิจ (Economical trends), การออกแบบเทคโนโลยี (Technology design) และ ทักษะในยุคศตวรรษที่ 21 (21st Century skillset) อีกด้วย ดังนั้นจะเห็นได้ว่าการพัฒนาในยุค 4.0 มีองค์ประกอบอื่นๆอีกหลายประการ นอกเหนือไปจากการพัฒนาทางอุตสาหกรรมและเทคโนโลยีที่ก้าวเข้าสู่ยุคดิจิทัล หรือมุ่งเน้นไปในเชิงเศรษฐกิจเท่านั้น

เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงในมิติต่างๆ ของสังคม สิ่งที่มีเปลี่ยนแปลงด้วยเช่นเดียวกันก็คือ ปัญหาสังคม โดยเฉพาะรูปแบบอาชญากรรมที่ปรับเปลี่ยนไปตามการพัฒนาในยุคดิจิทัล (Digitalization) หนึ่งในปัญหารูปแบบอาชญากรรมที่เปลี่ยนไป คือ ปัญหายาเสพติด จากสถิติของกองบัญชาการตำรวจปราบปรามยาเสพติดในห้วงปีงบประมาณ 2560 (1 ต.ค. – 20 ก.ค.60) มีการจับกุมคดียาเสพติดจำนวน 359 คดี และเป็นการจับกุมเมทแอมเฟตามีน (ยาบ้า) ถึง 77,850,105 เม็ด เมื่อเทียบกับจำนวนเมทแอมเฟตามีน (ยาบ้า) ที่จับกุมได้ในปีงบประมาณ 2558 จำนวน 40,440,432 เม็ด และปีงบประมาณ 2559 จำนวน 28,838,422 เม็ดแล้ว จะเห็นได้ว่าปริมาณของเมทแอมเฟตามีน (ยาบ้า) ที่จับกุมได้นั้นมีปริมาณสูงขึ้นถึง 1.9 – 2.5 เท่า นอกจากปริมาณยาเสพติดที่สามารถจับยึดของกลางจะเพิ่มขึ้นทุกปีแล้ว ช่องทางการซื้อขายยาเสพติดก็เปลี่ยนแปลงไปด้วย โดยผู้ค้ายาเสพติดมักอาศัยช่องทางอินเทอร์เน็ต ซื้อขายผ่านเว็บไซต์ที่ไม่สามารถค้นหาด้วยโปรแกรม Search Engine และนำสกุลเงินดิจิทัล (Bitcoin) มาใช้เพื่อหลีกเลี่ยงการตรวจสอบเส้นทางการเงินอีกด้วย

องค์กร International Narcotics Control Board (INCB) ซึ่งเป็นหน่วยงานตรวจสอบที่เป็นอิสระสำหรับการดำเนินการตามอนุสัญญาควบคุมยาเสพติดระหว่างประเทศของสหประชาชาติ ก่อตั้งขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2511 ตามอนุสัญญาเดี่ยวว่าด้วยยาเสพติดให้โทษ ค.ศ. 1961 (The Single Convention on Narcotic, 1961) ได้วิจัยเรื่อง โลกาภิวัตน์และเทคโนโลยีใหม่ : ความท้าทายของการบังคับใช้กฎหมายยาเสพติดในศตวรรษที่ 21 และสรุปรูปแบบต่างๆที่จะมีการเปลี่ยนแปลงขึ้นในอนาคตในการก่ออาชญากรรมเกี่ยวกับยาเสพติด ดังนี้ (1) อาชญากรรมข้ามชาติ (Transnational Crime) มีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้น เป็นผลมาจากการข้ามผ่านชายแดน และการเดินทางที่สะดวกขึ้น (2) องค์กรอาชญากรรม (Organized Crime) จะแสวงหาผลประโยชน์โดยใช้เทคโนโลยีขั้นสูงเพื่อป้องกันการเข้าถึงของเจ้าหน้าที่ (3) การฟอกเงินอิเล็กทรอนิกส์ (Electronic money-laundering) มีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้น เพราะการเติบโตของการบริการทางการเงินผ่านช่องทางออนไลน์ และธนาคารที่ไม่ได้อยู่ในระบบการตรวจสอบมักใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพิ่มความปลอดภัยให้กับข้อมูลของลูกค้า (4) การบังคับใช้กฎหมายมีประสิทธิภาพลดลง ในการป้องกันและปราบปราม เนื่องจากองค์กรค้ายาเสพติดได้พัฒนาการเข้าถึงองค์กรและการปิดบังซ่อนเร้นมากขึ้น (5) กรอบการทำงานแบบดั้งเดิม เช่น การส่งผู้ร้ายข้ามแดนและความร่วมมือทางอาญาอาจมีข้อจำกัดมากขึ้น

ดังนั้น เพื่อให้การป้องกันและปราบปรามยาเสพติดเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล เป็นไปตามนโยบายการป้องกันปราบปรามยาเสพติด และนโยบายประเทศไทย 4.0 ของรัฐบาล และยุทธศาสตร์การปฏิรูปกิจการตำรวจระยะ 20 ปีของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ที่มีเป้าหมายการปฏิรูปงานตำรวจเพื่อรองรับเศรษฐกิจแบบขยาย อาชญากรรมและความมั่นคงแบบใหม่ และพัฒนางานด้านการป้องกันปราบปรามอาชญากรรมเฉพาะด้านหรือมีความซับซ้อน เช่น อาชญากรรมข้ามชาติ เครือข่ายการค้ายาเสพติดขนาดใหญ่ เป็นต้น กองบัญชาการตำรวจปราบปรามยาเสพติด (บช.ปส.) ในฐานะหน่วยงานในสังกัดสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ที่มีหน้าที่หลักในการป้องกันปราบปรามยาเสพติดตามนโยบายรัฐบาล นโยบายสำนักงานตำรวจแห่งชาติและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง และเป็นฝ่ายอำนวยการด้านยุทธศาสตร์ให้สำนักงานตำรวจแห่งชาติในการวางแผนปฏิบัติงานด้านยาเสพติด จึงจำเป็นที่จะต้องศึกษาหาแนวทางเพื่อพัฒนารูปแบบการปราบปรามยาเสพติดที่จะเปลี่ยนไปในยุค 4.0 เพื่อให้การปฏิบัติงานของกองบัญชาการตำรวจปราบปรามยาเสพติดมีประสิทธิภาพ อันจะส่งผลให้สังคมไทยมีความมั่นคง มั่งคั่งและยั่งยืน ปลอดภัยจากปัญหาเสพติด

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. ศึกษารูปแบบสถานการณ์ยาเสพติดในปัจจุบัน
2. วิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อ การปราบปรามยาเสพติด
3. เสนอแนะแนวทางการพัฒนารูปแบบการปราบปรามยาเสพติดในยุคประเทศไทย 4.0 ของกองบัญชาการตำรวจปราบปรามยาเสพติด

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เน้นการวิจัยเพื่อหาแนวทางการพัฒนารูปแบบการปราบปรามยาเสพติด ตามโครงสร้างหน่วยงานปัจจุบันของกองบัญชาการตำรวจปราบปรามยาเสพติด และศึกษาวิจัยเฉพาะ ข้อมูลในส่วนที่สามารถเปิดเผยได้

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ มีวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. การเก็บข้อมูลด้านทฤษฎี : การทบทวนวรรณกรรม เอกสารต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับ แนวคิดการพัฒนาแบบ 4.0 นโยบายและยุทธศาสตร์ในการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด และ แนวโน้มปัญหาเสพติด

2. การเก็บข้อมูลด้านปฐมภูมิ : การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด

ข้อจำกัดของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้อาจมีข้อจำกัดในการสืบค้นข้อมูล การสัมภาษณ์ข้อมูลบางประการที่ เกี่ยวข้องกับรูปแบบวิธีการในการปราบปรามยาเสพติด เนื่องจากส่วนใหญ่เป็นข้อมูลลับที่มีได้มีการ เผยแพร่ในระบบข้อมูลสาธารณะ หรือบางข้อมูลยังไม่สามารถเปิดเผยให้บุคคลอื่นทราบได้

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1. ได้ข้อมูลของรูปแบบการปราบปรามยาเสพติดในสถานการณ์โลก
2. ได้ข้อมูลปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อ การปราบปรามยาเสพติด
3. ได้แนวทางการพัฒนารูปแบบการปราบปรามยาเสพติดในยุคประเทศไทย 4.0 ของกองบัญชาการตำรวจปราบปรามยาเสพติด

บทที่ 2

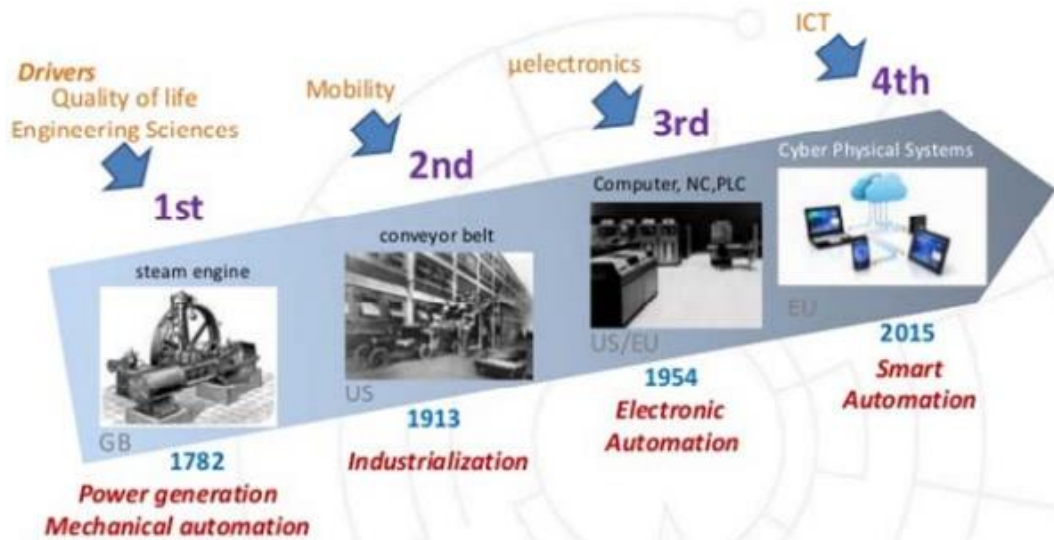
การทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

แนวทางการพัฒนารูปแบบการปราบปรามยาเสพติดในยุคประเทศไทย 4.0 ของ กองบัญชาการตำรวจปราบปรามยาเสพติด ต้องศึกษาข้อมูลต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ การพัฒนาแบบ 4.0 ของประเทศเยอรมัน ซึ่งเป็นต้นแบบของการนำเอาแนวคิด 4.0 มาใช้กับประเทศไทย นโยบาย ประเทศไทย 4.0 และระบบราชการไทย 4.0 รวมทั้งรูปแบบและแนวโน้มของปัญหาเสพติดในอนาคต เพื่อนำข้อมูลดังกล่าว มาเป็นแนวทางในการพัฒนารูปแบบการปราบปรามยาเสพติดที่เหมาะสมกับประเทศไทยในยุค 4.0 และความเปลี่ยนแปลงของปัญหาเสพติด ซึ่งจะเป็นแนวทาง เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของกองบัญชาการตำรวจปราบปรามยาเสพติดต่อนโยบายของ รัฐบาลต่อไป

แนวคิดอุตสาหกรรม 4.0 ของประเทศเยอรมัน

ประเทศเยอรมันเป็นประเทศต้นกำเนิดของแนวคิดอุตสาหกรรม 4.0 (Industry 4.0) ซึ่งแนวคิดนี้ นางอังเกลา แมร์เคิล นายกรัฐมนตรีของเยอรมัน ได้กล่าวว่า “อุตสาหกรรม 4.0 เป็นการเปลี่ยนแปลงอุตสาหกรรมการผลิตในทุกภาคส่วน โดยการนำเอาเทคโนโลยีดิจิทัลและอินเทอร์เน็ต เข้ามาใช้ในระบบอุตสาหกรรมรูปแบบเดิม” นโยบาย 4.0 ของประเทศเยอรมันนั้นมุ่งเน้นที่การพัฒนา อุตสาหกรรมเป็นหลัก เนื่องจากประเทศเยอรมันเป็นฐานการผลิตทางอุตสาหกรรมหนักจำนวนมาก ดังนั้นเพื่อรักษาระดับอุตสาหกรรมหลักในประเทศไว้ได้เหมือนเดิม จึงได้มีการปฏิวัติอุตสาหกรรมเป็น ยุคที่ 4 จากระบบอิเล็กทรอนิกส์ ออโตเมชัน (Electronic Automation) มาเป็นสมาร์ต ออโตเมชัน (Smart Automation) ดังแผนภาพที่ 2-1

แผนภาพที่ 2-1 วิวัฒนาการของการปฏิวัติอุตสาหกรรม

ที่มา: สิริวัฒน์ ไวยนิตย์, 2560

การพัฒนาประเทศตามนโยบายอุตสาหกรรม 4.0 ของประเทศเยอรมัน นั้นมิได้เกิดขึ้นจากการสั่งการของภาครัฐ หรือการลงทุนของภาคเอกชนอย่างใดอย่างหนึ่ง แต่เกิดจากการบูรณาการร่วมกันของหลายฝ่าย ที่เห็นพ้องตรงกันว่า Industry 4.0 จะเป็นโอกาสสำคัญที่จะนำมาสู่การยกระดับความสามารถการแข่งขันใหม่ในทศวรรษหน้า โดยเชื่อมโยงโลกของการผลิตจริง (Physical production system) กับโลกเสมือนที่ขับเคลื่อนด้วยดิจิทัล (Cyber-space) กลายเป็นโลกการผลิตแบบใหม่ที่เครื่องจักรในกระบวนการผลิตไม่ต่างจากคอมพิวเตอร์หรือสมาร์ทโฟน ซึ่งเชื่อมต่อและสื่อสารแลกเปลี่ยนข้อมูลสารสนเทศระหว่างกันได้ (Connected factory) อีกทั้งสามารถประมวลผลข้อมูลคำสั่งนำไปสู่การผลิตแบบอัตโนมัติ ลดช่องว่างและทำงานได้อย่างรวดเร็วมากขึ้น อีกทั้งยังสามารถติดตามตรวจสอบสถานะของการผลิตได้จากที่ใดก็ได้ในโลกแบบทันทีทันใด (Real-time) โดยความร่วมมือของหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนที่สำคัญ ได้แก่

1. ภาครัฐ หน่วยของรัฐที่กำกับดูแลเรื่องอุตสาหกรรม 4.0 เป็นหน้าที่หลักของ

กระทรวงเศรษฐกิจและพลังงาน (Federal Ministry for Economics Affairs and Energy : BMWi) และกระทรวงอื่นจะร่วมกันดูแลในส่วนที่เกี่ยวข้อง เช่น กระทรวงศึกษาธิการดูแลเรื่องการวิจัย เป็นต้น กระทรวงเศรษฐกิจและพลังงานมีหน่วยงานระดับกรมที่ดูแลเรื่องดังกล่าว ได้แก่

1.1 กรมนโยบายด้านอุตสาหกรรม (Industriepolitik) ดูแลด้านการสร้างโครงสร้าง (Platform) ในการพัฒนาอุตสาหกรรม 4.0 เพื่อให้ความสะดวก และจัดระเบียบการทำโครงการต่างๆ

1.2 กรมนโยบายด้านดิจิทัลและนวัตกรรม (Digital-und Innovationspolitik) ดูแลเรื่องระบบดิจิทัลทั้งหมดและภาพรวมของอุตสาหกรรม 4.0 โดยมุ่งเน้นการเชื่อมต่อธุรกิจและบริษัทต่างๆ เข้าหากัน เพื่อให้ผู้ที่มีความเกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรม 4.0 สามารถสื่อสารกันได้อย่างดี และมีประสิทธิภาพสูงสุด เป็นการป้องกันไม่ให้เกิดการแตกแยกของกลุ่มหนึ่งกลุ่มใดออกจากกระบวนการปรับตัวเข้าสู่อุตสาหกรรม 4.0

1.3 กรมนโยบายด้านวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (Mittelstandpolitik) คู่แลร่วมกับกรมนโยบายด้านดิจิทัลและนวัตกรรม ในด้านมาตรการการส่งเสริมการพัฒนาอุตสาหกรรม 4.0

2. ภาคเอกชน ภาคเอกชนต่างๆ ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการปฏิบัติอุตสาหกรรมเข้าสู่ยุคอุตสาหกรรม 4.0 ได้แก่

2.1 สมาคมวิชาชีพต่างๆที่เกี่ยวข้อง อาทิ สมาคมเทคโนโลยีไฟฟ้าและสารสนเทศ (Association for Electrical, Electronic and Information Technology – VDE) สมาคมเครื่องจักรกล (The Mechanical Engineering Industry Association – VDMA) สมาคมผู้ผลิตสินค้าไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ (The German Electrical and Electronic Manufacturers' Association – ZVEI) และสมาคมด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (Federation Association for Information Technology, Telecommunication and New Media – Bitkom)

2.2 บริษัทต่างๆที่ประสบความสำเร็จและสามารถนำประสบการณ์ต่างๆมาแบ่งปัน อาทิ Siemens สาขาระบบไฟฟ้า เครื่องจักร/หุ่นยนต์ที่ใช้ในการผลิต (Munich / Bavaria) Bosch สาขาเครื่องจักรที่ใช้ในการผลิตและเครื่องใช้ไฟฟ้า (Stuttgart / Baden-Württemberg) Kuka สาขาเครื่องจักร/หุ่นยนต์ที่ใช้ในการผลิต (Augsburg / Bavaria) และ Osram สาขาเครื่องใช้ไฟฟ้า (Berlin) เป็นต้น

แผนภาพที่ 2-2 โครงสร้างในการปรับประเทศเข้าสู่ยุคอุตสาหกรรม 4.0 ของประเทศเยอรมัน

ที่มา: สำนักงานส่งเสริมการค้าต่างประเทศ กรุงเบอร์ลิน, 2559

ความร่วมมือระหว่างภาครัฐและภาคเอกชนนี้ เป็นการผลักดันให้เกิดกรอบและมาตรฐานอุตสาหกรรม 4.0 (RAMI- Referenzarchitektur fur Industrie 4.0) และมีเกณฑ์การประเมินองค์กรตามมาตรฐานอุตสาหกรรม 4.0 ซึ่งแบ่งออกเป็น 6 หมวด 18 ด้าน (สถาบันเพิ่มผลผลิตแห่งชาติ, 2559) ได้แก่

หมวด 1 Strategy and organization ประเมินภาพรวมและกลยุทธ์ขององค์กร ว่ามีแผนกลยุทธ์และการลงทุนทางด้านเทคโนโลยีดิจิทัลในการผลิต ทั้งในแง่กระบวนการและการพัฒนาผลิตภัณฑ์ มากน้อยเพียงใด โดยลงลึกไปถึงโมเดลธุรกิจ เทคโนโลยีดิจิทัลที่มีการใช้งาน ระบบการประมวลผลข้อมูลเพื่อการชีวิต และการสร้างนวัตกรรม แบ่งเป็น 3 ด้าน (1) Business model and strategy (2) Investments และ (3) Innovation management

หมวด 2 Smart factory โครงสร้างพื้นฐานของโรงงาน ไม่ใช่เพียงแค่การใช้เครื่องจักรอัตโนมัติเท่านั้น หากแต่ระบบการผลิต ระบบการขนส่ง และกระบวนการในแต่ละขั้นตอน มีความสามารถไม่ต่างจากคอมพิวเตอร์ที่สามารถทำงานเชื่อมประสานกัน และยังสามารถเชื่อมโยงไปยังโรงงานอื่นๆที่เกี่ยวข้อง โดยมีการรักษาความปลอดภัยเป็นอย่างดี แบ่งเป็น 4 ด้าน (4) Digital modelling (5) Equipment infrastructure (6) Data usage และ (7) IT systems

หมวด 3 Smart operations การดำเนินงาน ตลอดจนการบริหารงานในส่วนต่างๆ ผ่านช่องทางการสื่อสารแบบไร้สายและออนไลน์ สามารถสั่งการและควบคุมทั้งระยะใกล้ ระยะไกล รวมศูนย์ หรือกระจายความรับผิดชอบ อีกทั้งมีการแลกเปลี่ยนข้อมูลสารสนเทศระหว่างแผนก/ฝ่าย ต่างๆ แบ่งเป็น 4 ด้าน (8) Cloud usage (9) IT security (10) Autonomous processes และ (11) Information sharing

หมวด 4 Smart products วัตถุดิบ สินค้าระหว่างกระบวนการผลิต ตลอดจนสินค้า สำเร็จรูป มีการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการระบุตัวตน สามารถสอยย้อนกลับไปได้จนถึงข้อมูลสภาพและ เงื่อนไขในการผลิตได้ง่าย และวิเคราะห์ไปถึงข้อมูลต่างๆของผลิตภัณฑ์ เป็นการเชื่อมโยงผู้บริโภคกับ ผู้ผลิต แบ่งเป็น 2 ด้าน (12) Data analytics in usage phase และ (13) ICT add-on functionality

หมวด 5 Data-driven services เป็นการเชื่อมโยงและใช้ข้อมูลเพื่อการตลาด การขาย และการบริการหลังการขาย แบ่งออกเป็น 3 ด้าน (14) Share of data used (15) Share of revenues และ (16) Data-driven services

หมวด 6 Employees การพัฒนาบุคลากรให้มีความพร้อมในการทำงานยุค อุตสาหกรรม 4.0 ทั้งทัศนคติ ความรู้ และทักษะความสามารถ ซึ่งจะต้องได้รับการยกระดับไปพร้อมกับระบบอื่นๆ แบ่งออกเป็น 2 ด้าน (17) Skill acquisition และ (18) Employee skill sets

จากรูปแบบโครงสร้างการปรับประเทศ และมาตรฐานของอุตสาหกรรม 4.0 จึง ก่อให้เกิด 15 องค์ประกอบของระบบโรงงานอัจฉริยะ (Smart Factory) ซึ่งเป็นองค์ประกอบที่ เชื่อมโยงกันตั้งแต่ Supplier การผลิตของโรงงาน (Manufacturing) และ ลูกค้า (Customers) ดังนี้

1. Smart Supply network คือ ระบบเครือข่ายของการจัดหาวัตถุดิบ สำหรับใช้ในการ ผลิต โดยจะสามารถตรวจสอบวัตถุดิบคงคลังของซัพพลายเออร์แต่ละรายแบบเรียลไทม์ (Real Time) พร้อมทั้งตัดสินใจในเรื่องของการขนส่งว่าจะต้องใช้ซัพพลายเออร์รายใดจึงจะเกิด ประสิทธิภาพที่ดีที่สุด

2. Next-gen manufacturing systems ระบบการผลิตในยุค 4.0 จะเป็นระบบ อัตโนมัติที่มีความฉลาดในการตัดสินใจ เช่น การจัดตารางการผลิตโดยใช้ซอฟต์แวร์ด้าน Production scheduling เป็นต้น เครื่องจักรต้องมีความชาญฉลาด และสามารถ ควบคุม สั่งการระยะไกล รายงานการทำงานของระบบ รวมทั้งการแจ้งเตือนตามเงื่อนไขที่ต้องการ ทั้งหมดจะทำงานโดย อัตโนมัติ

3. Cloud storage ข้อมูลและการประมวลผลจะอยู่ในระบบคลาวด์ โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อให้สามารถสื่อสารกันได้ง่ายและรวดเร็ว

4. Data analytics การวิเคราะห์ข้อมูลจะมีลกอริทึมที่สามารถตัดสินใจ และการ วิเคราะห์แบบเรียลไทม์

5. Cyber security ระบบการป้องกันเพื่อความปลอดภัยของข้อมูล

6. Intelligent sensor and actuator อุปกรณ์ทำงานต่างๆ มีระบบ Embedded เพื่อ ใช้ในการประมวลผล ส่ง/รับข้อมูลเรียลไทม์และไร้สาย

7. Cyber physical systems คือการสื่อสารกันระหว่างเครื่องจักร ด้วยกัน และจาก

เครื่องจักรไปยังระบบการบริหารจัดการทั้งภายในและภายนอกองค์กร

8. Smart Maintenance ระบบการซ่อมบำรุงเครื่องจักร จะต้องเกิดระบบการบำรุงรักษาด้วยตนเอง โดยมีอัลกอริทึมที่สามารถพยากรณ์การบำรุงรักษาได้และการซ่อมบำรุงก็สามารถทำได้จากภายนอก ผ่านระบบสารสนเทศ

9. Mobile workforce ผู้ปฏิบัติงานในสายการผลิตจะมีอุปกรณ์ที่สามารถเคลื่อนย้ายและรายงานและส่ง ข้อมูลแบบเรียลไทม์

10. Self driving vehicles ระบบการลำเลียงวัตถุดิบและสินค้า จะใช้รถที่ควบคุมการทำงานโดยอัตโนมัติ

11. Intelligent products การแปรรูปของผลิตภัณฑ์ที่ผ่านในกระบวนการผลิต โดยตัวผลิตภัณฑ์จะมี ข้อมูลที่ชี้บ่งว่าจะต้องไปผ่านเครื่องจักรเครื่องใดบ้าง และเมื่อสินค้าผลิตเสร็จก็จะส่งข้อมูลนั้น เชื่อมโยงสู่ภายนอก

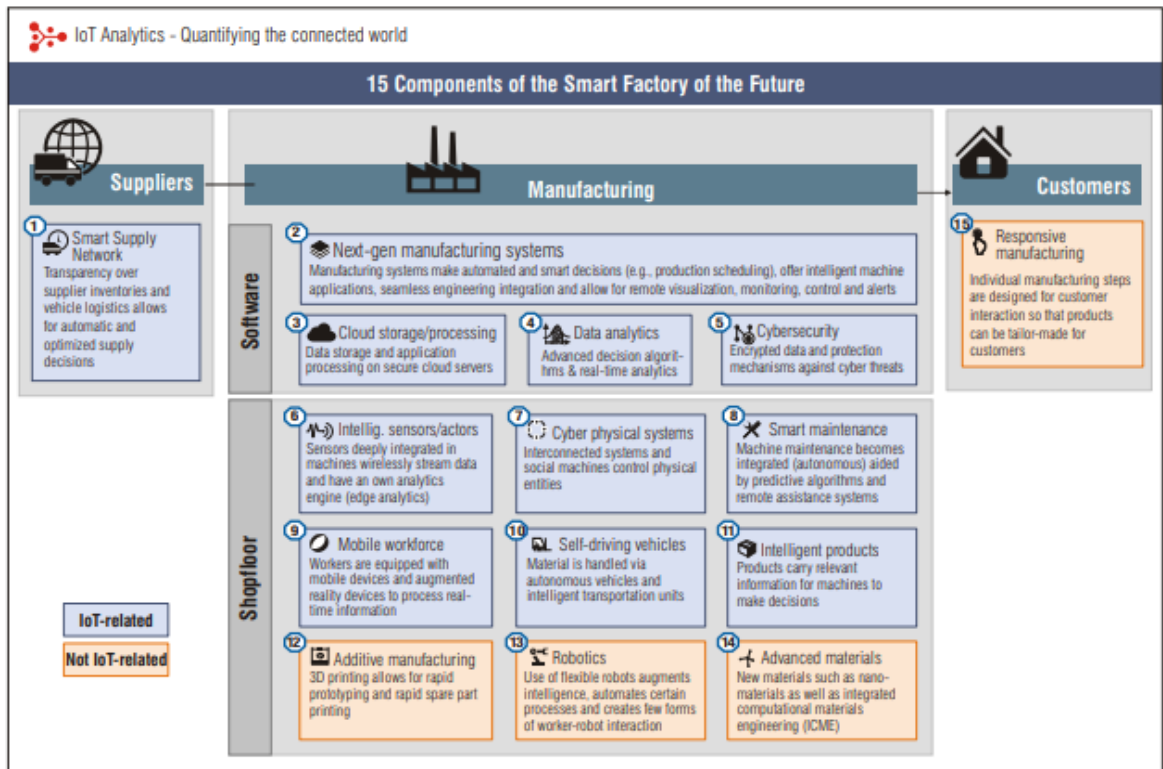
12. Additive manufacturing กระบวนการขึ้นรูปชิ้นส่วนหรือผลิตภัณฑ์โดยใช้ข้อมูลจากไฟล์ 3D ส่ง เข้าไปยังเครื่องจักรและขึ้นรูปโดยการทำให้เป็นเลเยอร์ที่ละเลเยอร์ขึ้นมา เช่น 3D Printing สำหรับทำต้นแบบ หรือชิ้นส่วนอะไหล่ต่างๆ เป็นต้น

13. Robotics การใช้งานหุ่นยนต์ที่มีความยืดหยุ่นในการทำงานด้วยโปรแกรมต่างๆ และสื่อสารกับเครื่องจักร การทำงานระหว่างหุ่นยนต์กับมนุษย์

14. Advanced material เกิดการใช้งานวัสดุชนิดใหม่ๆ เช่น วัสดุนาโนเทคโนโลยี ร่วมกับระบบ วิศวกรรมวัสดุ (Material engineering)

15. Responsive manufacturing กระบวนการผลิตที่สามารถกำหนดขั้นตอนการผลิตได้อย่างยืดหยุ่น ตามความต้องการของลูกค้า

แผนภาพที่ 2-3 องค์ประกอบของระบบโรงงานอัจฉริยะ

ที่มา: สิริวิวัฒน์ ไวยนิตย์, 2560

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า แนวคิดอุตสาหกรรม 4.0 ของประเทศเยอรมัน เป็นแนวคิดของการปฏิวัติอุตสาหกรรมที่มุ่งเน้นการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการพัฒนานวัตกรรม และเชื่อมโยงกระบวนการผลิตในทุกขั้นตอน และเป็นการมองไปถึงความก้าวหน้าของ Internet Of Things ที่จะเข้ามามีบทบาทในกับลูกค้า และส่งผลต่อรูปแบบการอุปโภคบริโภคที่เปลี่ยนไป ซึ่งเป็นตัวแปรสำคัญที่กระตุ้นให้เกิดการพัฒนาของอุตสาหกรรม 4.0 นอกจากนี้ความสำเร็จในการพัฒนาประเทศด้วยแนวคิดอุตสาหกรรม 4.0 ยังเกิดจากความร่วมมือของทั้งภาครัฐ และภาคเอกชน ในการวางแผนการพัฒนาร่วมกันเพื่อให้อุตสาหกรรมทั้งระบบของประเทศพัฒนาไปในแนวทางเดียวกัน

นโยบายประเทศไทย 4.0 (Thailand 4.0)

นโยบายประเทศไทย 4.0 เป็นที่พูดถึงอย่างกว้างขวางเมื่อ พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี ได้ประกาศทิศทางของประเทศไทยในอนาคต ในรายการคืนความสุขให้คนชาติเฉพาะกิจ ทางโทรทัศน์รวมการเฉพาะกิจแห่งประเทศไทย เมื่อวันศุกร์ที่ 22 เมษายน 2559 ว่า “...การพัฒนาประเทศภายใต้ ประเทศไทย 4.0 (Thailand 4.0) จะต้องสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี วันนี้ประเทศไทยต้องเป็น 4.0 และอยู่ต่อไปอีก 20 ปี สอดคล้องกับความสำคัญของยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี และแผนการขับเคลื่อนและการปฏิรูปโครงสร้างเศรษฐกิจ ใช้แนวทางประชารัฐในการขับเคลื่อน..”

การพัฒนาประเทศตามนโยบายประเทศไทย 4.0 ได้กำหนดเป็นพิมพ์เขียวและแผนปฏิบัติการขับเคลื่อนประเทศไทยสู่ความมั่นคง มั่งคั่งและยั่งยืน มีจุดประสงค์สำคัญ คือ การนำโมเดลประเทศไทย 4.0 ขับเคลื่อนระบบเศรษฐกิจที่จะนำพาประเทศไทยไปสู่ “ประเทศในโลกรุ่นหนึ่ง” ที่มีความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน ในบริบทของการปฏิวัติอุตสาหกรรมยุคที่ 4 อย่างเป็นรูปธรรม ตามแนวทางที่แผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปีได้วางไว้ ด้วยการสร้างความเข้มแข็งจากภายใน ควบคู่ไปกับการเชื่อมโยงกับประชาคมโลก ตามแนวคิด “ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง” โดยขับเคลื่อนผ่านกลไก “ประชารัฐ”

พิมพ์เขียวประเทศไทย 4.0 (พิมพ์เขียวและแผนปฏิบัติการขับเคลื่อน, 2559) แบ่งเนื้อหาที่สำคัญออกเป็น 4 ตอน เพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาประเทศอย่างสอดคล้องกัน ได้แก่

ตอนที่ 1 การกำหนดโมเดลขับเคลื่อนประเทศไทยและเป้าหมาย 4 ประการภายใต้

นโยบายประเทศไทย 4.0

ตอนที่ 2 กำหนดวาระ 5 ประการในการขับเคลื่อนนโยบายประเทศไทย 4.0

ตอนที่ 3 การปรับเปลี่ยนกลไกภาครัฐเพื่อรองรับนโยบายประเทศไทย 4.0

ตอนที่ 4 ระบบการบริหารจัดการการขับเคลื่อนนโยบายประเทศไทย 4.0

1. ตอนที่ 1 การกำหนดโมเดลขับเคลื่อนประเทศไทยและเป้าหมาย

4 ประการภายใต้นโยบายประเทศไทย 4.0

โมเดลประเทศไทย 4.0 ได้น้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มาเป็นแนวคิดหลักในการพัฒนาประเทศ ดังที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวพระราชทานพระราชดำรัสหลักปรัชญา “เศรษฐกิจพอเพียง” ครั้งแรกในงานพระราชทานปริญญาบัตร ณ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ เมื่อวันที่ 18 กรกฎาคมพ.ศ. 2517 ไว้ความตอนหนึ่งว่า “การพัฒนาประเทศจำเป็นต้องทำตามลำดับขั้น ต้องสร้างพื้นฐาน คือความพอมี พอกิน พอใช้ของประชาชนเป็นเบื้องต้นก่อน โดยใช้วิธีการและอุปกรณ์ที่ประหยัด แต่ถูกต้องตามหลักวิชา เมื่อได้พื้นฐานมั่นคงพร้อมพอควรและปฏิบัติได้แล้ว จึงค่อยสร้างค่อยเสริมความเจริญและฐานะทางเศรษฐกิจขั้นที่สูงขึ้นโดยลำดับต่อไป หากมุ่งแต่จะทุ่มเทสร้างความเจริญ ยกฐานะทางเศรษฐกิจขึ้นได้รวดเร็วแต่ประการเดียว โดยไม่ให้แผนปฏิบัติการสัมพันธ์กับสภาวะของประเทศ และของประชาชนโดยสอดคล้องด้วย จะเกิดความไม่สมดุลในเรื่องต่างๆ ได้ ซึ่งอาจกลายเป็นความยุ่งยากล้มเหลวในที่สุด”

ดังนั้นโมเดลประเทศไทย 4.0 จึงประกอบด้วยยุทธศาสตร์สำคัญ 2 ประการที่

น้อมนำพระราชดำรัสข้างต้นมาเป็นแนวทางการพัฒนาประเทศ ได้แก่

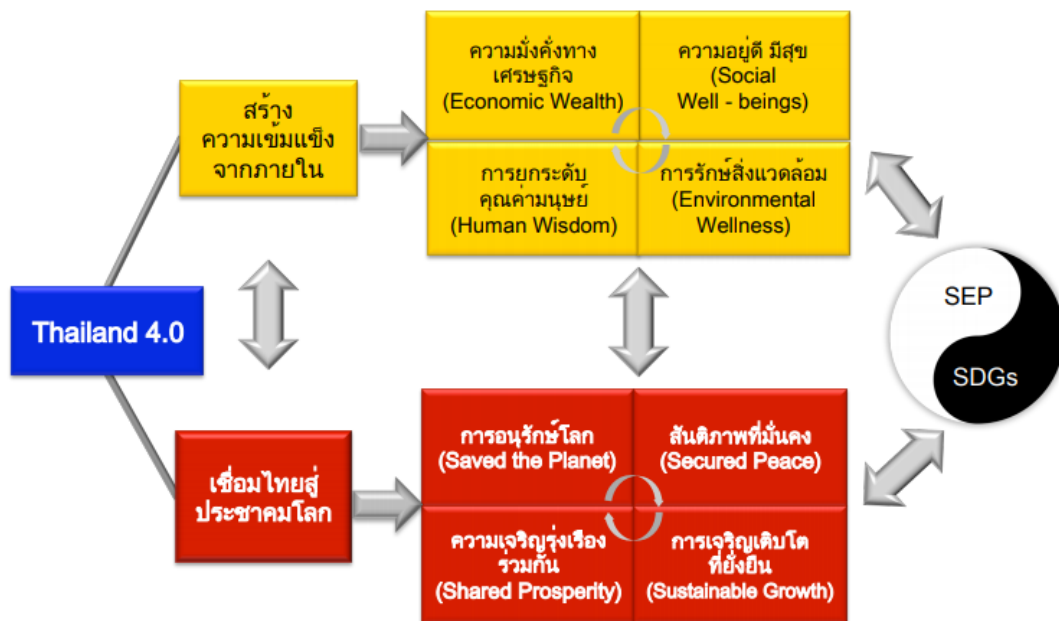
1. การสร้างความเข้มแข็งจากภายใน (Strength from Within) เน้นการปรับเปลี่ยนใน 4 ทิศทาง คือ จากการพึ่งพาเศรษฐกิจโลกสู่การสร้างความเข้มแข็งของเศรษฐกิจภายในประเทศ จากการเน้นการผลิตสินค้าโภคภัณฑ์ สู่ การผลิตสินค้าเชิงนวัตกรรม จากการเน้นเงินทุนและทุนทาง

กายภาพสู่การเน้นทุนมนุษย์และเทคโนโลยี และจากการกระจุกของความมั่งคั่งและโอกาสสู่การกระจายของความมั่งคั่งและโอกาส

2. การเชื่อมโยงกับประชาคมโลก (Connect to the World) เมื่อโครงสร้างเศรษฐกิจและสังคมภายในประเทศเกิดความเข้มแข็งก็จะเกิดการพัฒนาศีดความสามารถ และมีภูมิคุ้มกันที่เพียงพอเมื่อเผชิญกับโอกาสและภัยคุกคามจากโลกภายนอก ในการเชื่อมโยงกับโลกภายในมี 3 ระดับ คือ การเชื่อมโยงเศรษฐกิจภายในประเทศ (จากชุมชนสู่จังหวัดและกลุ่มจังหวัด) การเชื่อมโยงกับเศรษฐกิจภูมิภาค (อาเซียน) และการเชื่อมโยงกับเศรษฐกิจโลก

จากแก่นยุทธศาสตร์ประเทศไทย 4.0 ว่าด้วยการสร้างความเข้มแข็งจากภายในและการเชื่อมโยงประเทศไทยกับประชาคมโลกนั้น ตั้งอยู่บนฐานความคิดจากปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่สอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนของสหประชาชาติ ตามแผนภาพที่ 2-4

แผนภาพที่ 2-4 โมเดลประเทศไทย 4.0 : การพัฒนาสู่ความมั่งคั่ง มั่นคง และยั่งยืน

ที่มา : พิมพ์เขียวและแผนปฏิบัติการขับเคลื่อน, 2559

นอกจากนี้นโยบายประเทศไทย 4.0 ยังมีเป้าหมายให้ประเทศหลุดพ้นจากกับดัก 3 ประการ โดยปรับเปลี่ยนกลไกการขับเคลื่อนการเติบโตชุดใหม่ (New Growth Engines) เพื่อเปลี่ยนผ่านประเทศไทยไปสู่ “ประเทศในโลกรที่หนึ่ง” ภายในปี พ.ศ.2575 ดังนี้

ประการที่หนึ่ง หลุดพ้นจากกับดักประเทศรายได้ปานกลาง ด้วยการสร้างความมั่งคั่งผ่าน กลไกขับเคลื่อนเศรษฐกิจด้วยนวัตกรรม ปัญญา เทคโนโลยี และความคิดสร้างสรรค์ (Competitive Growth Engines) เพื่อก้าวสู่ประเทศที่มีรายได้สูง โดยเปลี่ยนจาก “ทำมากได้น้อย” เป็น “ทำน้อยได้มาก” ประกอบด้วย การยกระดับขีดความสามารถด้านการวิจัยและพัฒนา การสร้างคลัสเตอร์ทางด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรม การบ่มเพาะผู้ประกอบการด้านเทคโนโลยี การออกแบบและความคิดสร้างสรรค์การพัฒนานวัตกรรมที่ขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรม การพัฒนาทักษะและงานใหม่เพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงในอนาคต การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยต่อการทำ

ธุรกิจ การบริหารจัดการสมัยใหม่ ที่พร้อมดำเนินการทั้งในแพลตฟอร์มในโลกจริง และโลกดิจิทัล และกิจกรรมร่วมทุนรัฐและเอกชนในโครงการขนาดใหญ่เป็นต้น

ประการที่สอง หลุดพ้นจากกับดักความเหลื่อมล้ำ ด้วยการสร้างความมั่นคงผ่าน กลไกการกระจายรายได้ โอกาสและความมั่งคั่งอย่างเท่าเทียม (Inclusive Growth Engine) โดยเน้นการปรับเปลี่ยนจากความมั่งคั่งที่กระจุกเป็นความมั่งคั่งที่กระจาย ด้วยหลักคิดที่ว่า “เราจะเดินหน้าไปด้วยกัน โดยไม่ทิ้งใครไว้ข้างหลัง” ประกอบไปด้วย การยกระดับ Digital Skill Literacy, ICT Literacy, Information Literacy และ Media Literacy ของคนไทย การสร้างคลัสเตอร์เศรษฐกิจระดับกลุ่มจังหวัด และจังหวัด การพัฒนา Innovation Hubs ให้กระจายในระดับภูมิภาค การสร้างเศรษฐกิจระดับฐานรากในชุมชน การส่งเสริมวิสาหกิจเพื่อสังคม การส่งเสริมและสนับสนุนให้วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมเข้มแข็งและสามารถแข่งขันได้ในเวทีโลก การยกระดับขีดความสามารถ การเสริมสร้างทักษะและการเติมเต็มศักยภาพของประชาชนให้ทันกับพลวัตจากภายนอก การสร้างเครือข่ายความร่วมมือในรูปแบบประชารัฐ และการจ่ายภาษีให้แก่ผู้มีรายได้ต่ำกว่าเกณฑ์ที่กำหนดแบบมีเงื่อนไข เป็นต้น

ประการที่สาม หลุดพ้นจากกับดักความไม่สมดุล ด้วยการสร้างความยั่งยืนผ่าน กลไกการพัฒนาที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม (Green Growth Engine) เปลี่ยนจากการพัฒนาที่ไม่สมดุลสู่ “การพัฒนาที่สมดุล” ประกอบไปด้วย การมุ่งเน้นธุรกิจ การผลิต และการใช้เทคโนโลยีที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม การมุ่งเน้นการใช้พลังงานทดแทน การพัฒนาเมืองอัจฉริยะ และเมืองที่น่าอยู่ การปรับแนวคิดจากเดิมที่คำนึงถึงความได้เปรียบเรื่องต้นทุน (Cost Advantage) เป็นหลักมาสู่การคำนึงถึงประโยชน์ที่ได้จากการลดความสูญเสียที่เกิดขึ้นทั้งระบบ (Lost Advantage) และการส่งเสริมให้ภาคเอกชนเป็นองค์กรที่ “คิดดีทำดี” (Doing Good, Doing Well) เป็นต้น

แผนภาพที่ 2-5 กลไกการขับเคลื่อนชุดใหม่ประเทศไทย 4.0

ประเทศในโลกรที่หนึ่ง ภายในปี 2575		
สร้างความมั่งคั่ง ผ่านCompetitive Growth Engine	สร้างความมั่นคงผ่าน Inclusive Growth Engine	สร้างความยั่งยืนผ่าน Green Growth Engine
<ul style="list-style-type: none"> การยกระดับขีดความสามารถด้านการวิจัยและพัฒนา การสร้างคลัสเตอร์ทางด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรม การบ่มเพาะธุรกิจด้านเทคโนโลยี การออกแบบและความคิดสร้างสรรค์ การพัฒนาวิสาหกิจที่ขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรม กิจการร่วมทุนรัฐและเอกชนในโครงการขนาดใหญ่ การพัฒนาทักษะและงานใหม่เพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงในอนาคต การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยต่อการทำธุรกิจ การบริหารจัดการสมัยใหม่ 	<ul style="list-style-type: none"> การสร้างเครือข่ายความร่วมมือในรูปแบบประชารัฐ การสร้างคลัสเตอร์เศรษฐกิจระดับกลุ่มจังหวัดและจังหวัด การสร้างเศรษฐกิจระดับฐานรากในชุมชน การส่งเสริมวิสาหกิจเพื่อสังคม การส่งเสริมและสนับสนุนให้วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมเข้มแข็งและสามารถแข่งขันได้ในเวทีโลก การยกระดับขีดความสามารถ การเสริมสร้างทักษะและการเติมเต็มศักยภาพของประชาชนให้ทันกับพลวัตการเปลี่ยนแปลงจากภายนอก การจ่ายภาษีให้แก่ผู้ที่มีรายได้ต่ำกว่าเกณฑ์ที่กำหนดแบบมีเงื่อนไข 	<ul style="list-style-type: none"> การมุ่งเน้นธุรกิจ การผลิต และ การใช้เทคโนโลยีที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม การมุ่งเน้นการใช้พลังงานทดแทน การปรับแนวคิดจากเดิมที่คำนึงถึงความได้เปรียบเรื่องต้นทุน (Cost Advantage) เป็นหลัก มาสู่การคำนึงถึงประโยชน์ที่ได้จากการลดความสูญเสียที่เกิดขึ้นทั้งระบบ (Lost Advantage) การส่งเสริมให้ภาคเอกชนเป็นองค์กรที่คิดดีทำดี (Doing Good, Doing Well)
สร้างความเข้มแข็งจากภายใน เชื่อมไทยสู่ประชาคมโลก		

ที่มา : พิมพ์เขียวและแผนปฏิบัติการขับเคลื่อน, 2559

2. ตอนที่ 2 หัววาระในการขับเคลื่อน Thailand 4.0

จากการกำหนดทิศทางพัฒนาโมเดลประเทศไทย 4.0 ในตอนที่ 1 รัฐบาลจึงได้กำหนดวาระการขับเคลื่อนประเทศไทย 4.0 ประกอบไปด้วย 5 วาระ ดังนี้

2.1 วาระที่ 1 : การเตรียมคนไทย 4.0 ให้พร้อมก้าวสู่โลกที่หนึ่ง

วาระที่ 1 เปรียบเสมือนการเตรียมเมล็ดพันธุ์ใหม่ ด้วยการบ่มเพาะคนไทยให้เป็น “มนุษย์ที่สมบูรณ์ในศตวรรษที่ 21” ควบคู่ไปกับ การพัฒนา “คนไทย 4.0 สู่โลกที่หนึ่ง” คนไทยเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ในศตวรรษที่ 21 คือ คนไทยที่มีปัญญาที่เฉียบแหลม (Head) มีทักษะที่เห็นผล (Hand) มีสุขภาพที่แข็งแรง (Health) และมีจิตใจที่งดงาม (Heart) โดยเริ่มจากการสร้างพลวัตการเติบโตทางเศรษฐกิจ เพื่อให้เกิดการลงทุน การจ้างงาน การเติมเต็มศักยภาพของผู้คน (Growth for People) เมื่อผู้คนเหล่านี้ได้รับการเติมเต็มศักยภาพอย่างเต็มที่ ก็จะเป็นพลังประชาชนที่จะกลายเป็นตัวหลักในการขับเคลื่อนการเจริญเติบโต (People for Growth) และนาพาประเทศสู่ความมั่งคั่ง มั่นคง และยั่งยืนอย่างแท้จริง การพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ในศตวรรษที่ 21 และการเตรียมคนไทย 4.0 สู่โลกที่หนึ่ง จะกระทำผ่านระบบนิเวศการเรียนรู้ ได้แก่

2.1.1 ปรับเปลี่ยนระบบนิเวศการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างแรงบันดาลใจ มีความมุ่งมั่น เพื่อให้มีชีวิตอยู่อย่างมีพลังและมีความหมาย (Purposeful Learning)

2.1.2 ปรับเปลี่ยนระบบนิเวศการเรียนรู้เพื่อบ่มเพาะความคิดสร้างสรรค์ และความสามารถในการรังสรรค์นวัตกรรมใหม่ๆ (Generative Learning)

2.1.3 ปรับเปลี่ยนระบบนิเวศการเรียนรู้เพื่อปลูกฝังจิตสำนึก ยึดประโยชน์ส่วนรวมเป็นที่ตั้ง มีความเกื้อกูลและแบ่งปัน (Mindful Learning)

2.2 วาระที่ 2 : การพัฒนาคลัสเตอร์เทคโนโลยีและอุตสาหกรรม

เป้าหมาย

ประเทศไทยมี “ความได้เปรียบเชิงเปรียบเทียบ” ของการมีความหลากหลายทางชีวภาพ และความหลากหลายทางวัฒนธรรม แต่ภายใต้การแข่งขันของระบบเศรษฐกิจโลก โอกาสที่จะใช้ประโยชน์จากความได้เปรียบเชิงเปรียบเทียบจะมีอยู่จำกัด จึงความจำเป็นที่จะต้องปรับเปลี่ยนความได้เปรียบเชิงเปรียบเทียบ ดังกล่าวให้เป็น “ความได้เปรียบเชิงแข่งขัน” ด้วยการขับเคลื่อนผ่านองค์ความรู้ เทคโนโลยี และความคิดสร้างสรรค์

รัฐบาลจึงได้กำหนดให้มีการพัฒนา 10 อุตสาหกรรมแห่งอนาคต ซึ่งแบ่งเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ การต่อยอดอุตสาหกรรม 5 กลุ่ม และการสร้างอุตสาหกรรมใหม่ 5 กลุ่ม ดังนี้

2.2.1 การต่อยอด 5 อุตสาหกรรมเดิม (The First S-Curves) เป็นอุตสาหกรรมซึ่งมีฐานที่แข็งแรงอยู่แล้วในระดับหนึ่ง แต่จำเป็นต้องต่อยอดให้มีการวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยี และรังสรรค์นวัตกรรม เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มและสามารถแข่งขันได้ในเวทีโลก ประกอบด้วย

2.2.1.1 อุตสาหกรรมยานยนต์สมัยใหม่ (Next-Generation Automotive)

2.2.1.2 อุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์อัจฉริยะ (Smart Electronics)

2.2.1.3 อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวกลุ่มรายได้ดีและการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ (Affluent, Medical and Wellness Tourism)

2.2.1.4 การเกษตรและเทคโนโลยีชีวภาพ (Agriculture & Biotechnology)

2.2.1.5 อุตสาหกรรมอาหารแห่งอนาคต (Food for the Future)

2.2.2 การสร้าง 5 อุตสาหกรรมใหม่ (The New S-Curves) เพื่อพัฒนาขีดความสามารถ ให้มีศักยภาพรองรับการแข่งขันในอนาคต ประกอบด้วย

2.2.2.1 อุตสาหกรรมหุ่นยนต์เพื่อการอุตสาหกรรม (Robotics)

2.2.2.2 อุตสาหกรรมการบินและโลจิสติกส์ (Aviation & Logistics)

2.2.2.3 อุตสาหกรรมเชื้อเพลิงชีวภาพและเคมีชีวภาพ (Biofuels & Biochemicals)

2.2.2.4 อุตสาหกรรมดิจิทัล (Digital)

2.2.2.5 อุตสาหกรรมการแพทย์ครบวงจร (Medical Hub)

จาก 10 อุตสาหกรรมแห่งอนาคต รัฐบาลได้นำมาจัดกลุ่มเป็น “5 กลุ่มเทคโนโลยีและอุตสาหกรรมเป้าหมายเพื่อขับเคลื่อนการเติบโตทางเศรษฐกิจชุดใหม่ (New Engines of Growth) ประกอบด้วย

1. กลุ่มอาหาร เกษตร และเทคโนโลยีชีวภาพ (Food, Agriculture and Bio-Tech)

2. กลุ่มสาธารณสุข สุขภาพ และเทคโนโลยีทางการแพทย์ (Health, Wellness and Bio-Med)

3. กลุ่มเครื่องมืออุปกรณ์อัจฉริยะ หุ่นยนต์ และเทคโนโลยีเมคาทรอนิกส์ (Smart Devices, Robotics & Mechatronics)
4. กลุ่มดิจิทัล Internet of Things ปัญญาประดิษฐ์ และเทคโนโลยีสมองกลฝังตัว (Digital, Internet of Things, Artificial Intelligence & Embedded Technology)
5. กลุ่มเศรษฐกิจสร้างสรรค์ วัฒนธรรมและบริการที่มีมูลค่าสูง (Creative, Culture & High Value Services)

2.3 วาระที่ 3 : การบ่มเพาะผู้ประกอบการและพัฒนาเครือข่าย วิสาหกิจที่ขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรม

การปรับเปลี่ยนจากประเทศรายได้ปานกลาง สู่ประเทศรายได้สูงนั้น หมายถึง การปรับเปลี่ยนจากโครงสร้างเศรษฐกิจเพิ่มมูลค่า เป็น โครงสร้างเศรษฐกิจสร้างมูลค่า เป็นการปรับเปลี่ยนจากระบบเศรษฐกิจที่ขับเคลื่อนด้วยประสิทธิภาพ ไปสู่ ระบบเศรษฐกิจที่ขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรม ประกอบด้วย

1. เปลี่ยนจากการเกษตรแบบดั้งเดิม (Traditional Farmers) ในปัจจุบันไปสู่การเกษตรสมัยใหม่ที่เน้นการบริหารจัดการและเทคโนโลยี (Smart Farmers)
2. เปลี่ยนจากวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมแบบดั้งเดิม (Traditional SMEs) ไปสู่การเป็นวิสาหกิจสมัยใหม่ (Smart Enterprises)
3. เปลี่ยนจากบริการแบบดั้งเดิม (Traditional Services) ซึ่งมีการสร้างมูลค่าค่อนข้างต่ำ ไปสู่บริการมูลค่าสูง (High Value Services)
4. ส่งเสริมการพัฒนาธุรกิจเกิดใหม่ที่มีศักยภาพสูง (High Potential Startups)

2.4 วาระที่ 4 : การเสริมความเข้มแข็งของเศรษฐกิจภายในประเทศ ผ่าน 18 กลุ่มจังหวัด และ 76 จังหวัด

ประเทศไทย 4.0 มุ่งเน้นการสร้างสังคมแห่งโอกาสและสังคมแห่งความเท่าเทียม สร้างความเป็นธรรมในการเข้าถึงทรัพยากร สร้างความสามารถให้แก่ผู้คนเพื่อเพิ่มรายได้ ลดค่าใช้จ่าย และยกระดับคุณภาพชีวิต อย่างไรก็ตาม ประเทศไทยยังมีปัญหาความเหลื่อมล้ำระหว่างภูมิภาคต่างๆ ในระดับที่สูงการกระจายผลประโยชน์อันเป็นผลพวงจากการเติบโตทางเศรษฐกิจยังคงมีความเหลื่อมล้ำปรากฏอยู่ระหว่างกลุ่มพื้นที่ กรุงเทพมหานคร ภาคกลาง และภาคตะวันออก เปรียบเทียบกับกลุ่มพื้นที่ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคตะวันตก และภาคใต้ ทั้งในรูปรายได้ของภูมิภาค รายได้ประชากรต่อหัว จำนวนเงินลงทุน แรงงานทักษะที่กระจุกตัวอยู่ในพื้นที่ดังกล่าว ดังนั้น จึงจำเป็นต้องสร้างความเข้มแข็งของเศรษฐกิจภายในประเทศ ด้วยการกระจายการเติบโตทางเศรษฐกิจไปยังภูมิภาคอื่น ๆ อย่างทั่วถึง การส่งเสริมให้เกิดการจ้างงานและการลงทุนในภูมิภาค และการกระจายผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นให้เท่าเทียม เพื่อตอบโจทยการพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันพร้อมกับการลดความเหลื่อมล้ำให้อยู่ในระดับที่สามารถยอมรับได้เพื่อให้เกิดการขับเคลื่อนเศรษฐกิจภายในประเทศเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และต้องมีโครงสร้างพื้นฐานและ

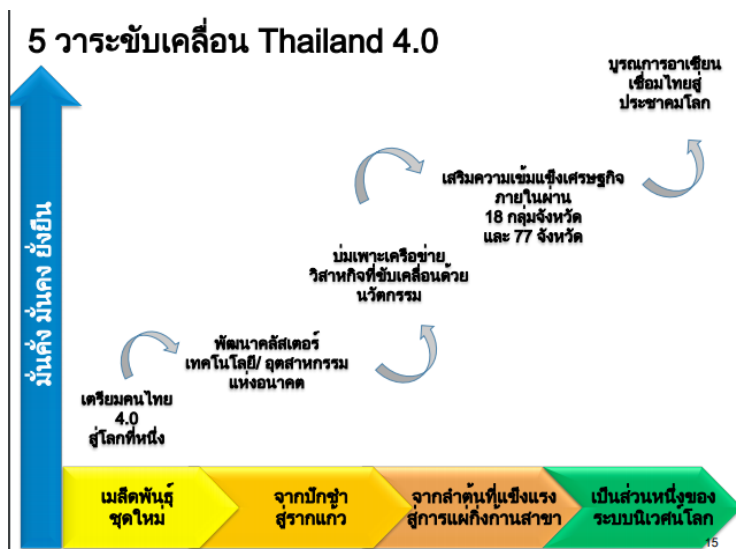
ระบบตลาดที่แข็งแกร่งรองรับ กล่าวคือ ต้องมีระบบและแนวทางการดำเนินการที่เป็นมาตรฐานเดียวกัน มีฐานข้อมูลการค้าและโครงข่ายเชื่อมโยงทั้งทางกายภาพและดิจิทัล เพื่อรองรับธุรกรรมการผลิตและการค้า ตั้งแต่ระดับต้นน้ำ กลางน้ำ ปลายน้ำ เพื่อให้เกษตรกร วิชาหกิจชุมชน สหกรณ์ และผู้ประกอบการขนาดกลาง ขนาดเล็ก เข้าถึงและสามารถใช้ประโยชน์ได้บนแพลตฟอร์มเดียวกัน ตั้งแต่ระดับชุมชน ระดับจังหวัด ระดับกลุ่มจังหวัด และ

2.5 วาระที่ 5 : การบูรณาการอาเซียนเชื่อมสู่ประชาคมโลก

การเปลี่ยนแปลงสู่โลกในศตวรรษที่ 21 เป็นการเปลี่ยนผ่านเชิงโครงสร้าง กระแส Globalization, Digitization, Urbanization, Individualization และ Communization ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทั้งในมิติของภูมิรัฐศาสตร์และภูมิเศรษฐศาสตร์โลก อันจะส่งผลกระทบต่อ การดำเนินนโยบายต่างประเทศ นโยบายการค้าและการลงทุนในภาพใหญ่ และรูปแบบการค้าการลงทุนของภาคเอกชนในระบบเศรษฐกิจโลก ยุทธศาสตร์สำคัญที่จะผลักดันการเป็นชาติการค้า และเป็นหนึ่งใน ศูนย์กลางธุรกิจของภูมิภาคเอเชีย ประกอบไปด้วย 4 ยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกัน ได้แก่

1. การส่งเสริมให้บริษัทข้ามชาติจัดตั้งสำนักงานใหญ่ข้ามประเทศ และบริบทการค้าระหว่างประเทศ
2. การพัฒนาระเบียบเศรษฐกิจตะวันออก
3. การพัฒนาคลัสเตอร์อุตสาหกรรม
4. การจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษบริเวณชายแดน

แผนภาพที่ 2-6 กลไกการขับเคลื่อนชุดใหม่ประเทศไทย 4.0

ที่มา: พิมพ์เขียวและแผนปฏิบัติการขับเคลื่อน, 2559

3. ตอนที่ 3 การปรับเปลี่ยนกลไกภาครัฐเพื่อรองรับ Thailand 4.0

การปรับเปลี่ยนกลไกภาครัฐเพื่อรองรับต่อยุทธศาสตร์ Thailand 4.0 ภาครัฐหรือระบบราชการจะต้องทำงานโดยยึดหลักธรรมาภิบาลเพื่อประโยชน์สุขของประชาชนเป็นหลัก (Better Governance, Happier Citizens) เพื่อให้สามารถเป็นที่ไว้วางใจและเป็นพึงของประชาชนได้อย่าง

แท้จริง ดังนั้น กลไกการทำงานของภาครัฐหรือระบบราชการต้องปรับเปลี่ยนโครงสร้าง แนวคิดและวิธีการทำงานใหม่ดังนี้

3.1 ในเชิงโครงสร้าง จะต้องเปลี่ยนจากเดิมที่เน้นให้ภาครัฐหรือระบบราชการเป็นกลไกหลักในการบริหารกิจการบ้านเมืองไปสู่การเปิดกว้างให้กลไกหรือภาคส่วนอื่นๆ เช่น ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม ได้เข้ามามีส่วนร่วม อันเป็นการผนึกกำลังความร่วมมือกันเพื่อพัฒนาประเทศหรือแก้ปัญหาความต้องการของประชาชนที่มีความสลับซับซ้อนมากขึ้น จนไม่มีภาคส่วนใดในสังคมจะสามารถดำเนินการได้ลุล่วงด้วยตนเองโดยลำพังอีกต่อไป เป็นการบริหารจัดการบ้านเมืองในรูปแบบ “ประชารัฐ” โดยการจัดระเบียบความสัมพันธ์ในเชิงโครงสร้างให้สอดคล้องกับการทำงานในแนวระนาบ ในลักษณะของเครือข่าย มากกว่าตามสายการบังคับบัญชาในแนวตั้ง รวมทั้งยังต้องเชื่อมโยงการทำงานภายในภาครัฐด้วยกันเองให้สอดคล้องประสานกัน ไม่ว่าจะเป็นราชการบริหารส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่น

3.2 การพัฒนาขีดความสามารถเพื่อตอบสนองต่อความเปลี่ยนแปลง เพื่อรับมือกับสถานการณ์โลกที่เต็มไปด้วยความผันผวน ความไม่แน่นอน ความซับซ้อน และความไม่ชัดเจนที่มากขึ้น ระบบและกลไกภาครัฐจะต้องถูกออกแบบขึ้นมาใหม่ เพื่อให้มีขีดความสามารถในการบริหารจัดการและรับมือกับการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้น โดยมีองค์ประกอบที่สำคัญ 4 ประการ ดังต่อไปนี้

3.3 การบริหารจัดการความเสี่ยงประเทศ (Country Risk Management) เมื่อประเทศไทยประสบกับสถานการณ์วิกฤต ภาครัฐจะต้องมีแผนรับมือและแผนบริหารจัดการความเสี่ยงต่าง ๆ ที่มีประสิทธิภาพ สามารถเข้าถึงปัญหาและแก้ไขปัญหาได้อย่างทันท่วงที เช่น การบริหารจัดการความเสี่ยงประเทศเมื่อเกิดภาวะความผันผวนทางเศรษฐกิจซึ่งเกิดจากปัจจัยภายนอก อาทิ ปัญหาการเคลื่อนย้ายเงินทุนอย่างรวดเร็วและรุนแรง ผลกระทบจากการดำเนินนโยบายของประเทศอื่น อาทิ มาตรการ Quantitative Easing หรือ ปัญหาการเกิดสงครามค่าเงิน เป็นต้น

3.4 การบริหารจัดการภัยคุกคามนอกรูปแบบ (Non-Conventional Threats Management) ภาครัฐจะต้องสร้างกลไกที่สามารถรับมือกับภัยคุกคามที่มีความหลากหลายและซับซ้อนมากยิ่งขึ้น ซึ่งอาจเป็นภัยคุกคามที่เคยเกิดขึ้นมาแล้วหรือเป็นภัยคุกคามรูปแบบใหม่ เช่น ปัญหาการเปลี่ยนแปลง สภาพภูมิอากาศ ปัญหายาเสพติด ภัยคุกคามในโลกไซเบอร์ และปัญหาการก่อการร้ายข้ามชาติ เป็นต้น

3.5 การบริหารจัดการในสถานการณ์ภาวะวิกฤต (Crisis Management) เมื่อเกิดสถานการณ์วิกฤต ภาครัฐจะต้องมีกลไกในการบริหารจัดการสถานการณ์เหล่านั้น ได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถรองรับและแก้ไขปัญหาได้อย่างทันท่วงที ท่วงถึง และรวดเร็ว เพื่อยับยั้งไม่ให้อาการวิกฤตรุนแรงหรือบานปลายมากขึ้นกว่าเดิม โดยภาครัฐจะต้องให้ความสำคัญกับการบริหารจัดการ เพื่อแก้ไขสถานการณ์วิกฤตแบบบูรณาการร่วมกันกับทุกภาคส่วน ตั้งแต่ก่อนเกิดเหตุการณ์ ระหว่าง เกิดเหตุการณ์และการเยียวยาภายหลังเหตุการณ์วิกฤต

3.6 การบริหารจัดการสถานการณ์ภาวะวิกฤตที่สามารถคาดการณ์ได้ (Predictable Surprises) สถานการณ์วิกฤตในบางกรณี เป็นสิ่งที่ภาครัฐสามารถคาดการณ์และควบคุมได้ล่วงหน้า แต่ภาครัฐ กลับเพิกเฉยไม่ดำเนินการ เนื่องจากไม่ตระหนักถึงความสำคัญและจำเป็น จนเกิดเป็นความเสียหาย เช่น การตรึงค่าเงินบาทจนกระทั่งเกิดวิกฤตต้มยำกุ้ง ดังนั้น ภาครัฐ

ต้องปรับเปลี่ยน กระบวนการทำงานใหม่ โดยให้ความสนใจในการป้องกันมากกว่าการคิดหาหนทางแก้ไข เพื่อไม่ให้เกิดสถานการณ์วิกฤตขึ้นมาในอนาคต นอกจากนี้ ภาครัฐจะต้องปรับเปลี่ยนรูปแบบการทำงานจากเดิมที่มุ่งเน้น รูปแบบการทำงานในเชิงรับ มาเป็นรูปแบบการทำงานในเชิงรุกมากขึ้น

3.7 การจัดทำงานงบประมาณตามโครงการ (Program Based Budgeting) ในอดีตพบว่า ประเทศไทยจัดทำงานงบประมาณของประเทศในรูปแบบปีต่อปี ซึ่งไม่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติที่มีการจัดทำเป็น ช่วงเวลา คือ ระยะเวลายาว 20 ปี ระยะปานกลาง 5 ปี และระยะสั้น 1 ปี จึงจำเป็นต้องมีการปรับเปลี่ยนระบบการจัดทำงานงบประมาณ โดยเป็นการจัดทำงานงบประมาณตามโครงการ (Program-Based Budgeting) ที่สอดคล้องกับวิสัยทัศน์และกรอบยุทธศาสตร์ชาติ

4. ตอนที่ 4 ระบบการบริหารจัดการการขับเคลื่อน Thailand 4.0

เพื่อให้การขับเคลื่อนโมเดล Thailand 4.0 บรรลุผล จะต้องมีการวางระบบการบริหารจัดการเป็น 3 ระดับด้วยกัน ได้แก่ 1. คณะกรรมการกำกับดูแลนโยบาย (Governing Body) 2. คณะทำงานวางแผนการพัฒนาตามกรอบนโยบาย (Designing Body) และคณะทำงานในการขับเคลื่อนนโยบาย (Executing Body)

แผนภาพที่ 2-7 ระบบบริหารจัดการการขับเคลื่อน

ที่มา: พิมพ์เขียวและแผนปฏิบัติการขับเคลื่อน, 2559

ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี

ในอดีตที่ผ่านมา ประเทศไทยมิได้มีการกำหนดวิสัยทัศน์ประเทศ เป้าหมายและยุทธศาสตร์ของประเทศในระยะยาว จึงส่งผลให้การบริหารราชการแผ่นดินของฝ่ายบริหาร ให้มีความสำคัญกับนโยบายพรรคการเมือง หรือนโยบายของรัฐบาลเป็นหลัก ซึ่งเมื่อมีการเปลี่ยนรัฐบาล ทำให้ขาดความต่อเนื่องของการดำเนินนโยบายสำคัญและขาดบูรณาการ ทั้งในระดับนโยบาย และ

การนำสู่การปฏิบัติ ถือเป็นโอกาสสูญเสียโอกาส และสิ้นเปลืองทรัพยากรของประเทศ ดังนั้นเพื่อเป็นการปฏิรูประบบการบริหารราชการแผ่นดินของประเทศไทยให้มีเป้าหมายการพัฒนาในระยะยาว และเพื่อเป็นการกำหนดให้ฝ่ายบริหารมีความรับผิดชอบที่จะต้องขับเคลื่อนการจัดทำ “ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี” เพื่อเป็นเป้าหมายการพัฒนาในระยะยาว

ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ประกอบด้วย 6 ยุทธศาสตร์ ได้แก่ (1) ยุทธศาสตร์ด้านความมั่นคง (2) ยุทธศาสตร์ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน (3) ยุทธศาสตร์การพัฒนาและเสริมสร้าง ศักยภาพคน (4) ยุทธศาสตร์ด้านการสร้างโอกาสความเสมอภาคและเท่าเทียมกันทางสังคม (5) ยุทธศาสตร์ด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และ (6) ยุทธศาสตร์ ด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ

1. ยุทธศาสตร์ที่ 1 ยุทธศาสตร์ด้านความมั่นคง

การกำหนดยุทธศาสตร์ความมั่นคงมีเป้าหมายเพื่อสร้างความมั่นคงในทุกระดับตั้งแต่ระดับชาติ สังคม ชุมชน และความมั่นคงของมนุษย์จากภัยคุกคามทั้งที่เป็นภัยคุกคามแบบดั้งเดิม และภัยคุกคามรูปแบบใหม่ให้เกิดความมั่นคงของสถาบันหลักของชาติ ความมั่นคงทางการทหาร ความมั่นคงแนวชายแดนและเกิดความมั่นคงปลอดภัยจากภัยคุกคามและภัยพิบัติในรูปแบบใหม่ๆ อาทิ ภัยคุกคามจากการโจมตีทางไซเบอร์ อาชญากรรมข้ามชาติและการก่อการร้าย และโรคอุบัติใหม่ต่างๆ รวมทั้งการสร้างความมั่นคงด้านอาหาร น้ำ และพลังงาน ภายใต้การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมและแนวโน้มด้านความมั่นคงทั้ง 3 ระดับ คือ ความมั่นคงระดับโลก ได้แก่ การขยายอิทธิพลและการเพิ่มบทบาทของประเทศมหาอำนาจ ในภูมิภาคต่างๆของโลกเพื่อแสวงหาผลประโยชน์ การกำหนดระเบียบ/กติการะหว่างประเทศ เพื่อรักษาสันติภาพ สิ่งแวดล้อมและสิทธิมนุษยชนให้ต้องปฏิบัติตามปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติ ปัญหาความมั่นคงทางไซเบอร์และความเสี่ยงจากการเปลี่ยนแปลงผันผวนของสภาพภูมิอากาศ ต่อความมั่นคง ด้านอาหาร แหล่งน้ำ และพลังงาน ความมั่นคงในภูมิภาค ประกอบด้วย ความร่วมมือระดับภูมิภาคเพื่อสร้างพลังทางเศรษฐกิจและ รักษาความมั่นคงร่วมกัน ความขัดแย้งทางดินแดน เนื่องจากความไม่ชัดเจนของเส้นเขตแดนและอาณาเขตทางทะเลระหว่างกัน และปัญหาภัยถิ่นฐานของประชากรระหว่างกันและจากประเทศอื่นๆ เข้าสู่ประเทศไทย ความมั่นคงภายในประเทศ ได้แก่ ความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ประเด็นความขัดแย้งของคนในชาติ ปัญหายาเสพติด ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อการพัฒนา เศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม และการเมืองของประเทศในระยะ 20 ปีข้างหน้า

2. ยุทธศาสตร์ที่ 2 ยุทธศาสตร์ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน

หัวใจสำคัญของความสามารถในการแข่งขันของประเทศ คือ เพิ่มผลิตภาพการผลิต (Productivity) โดยใช้วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิจัยและพัฒนา และนวัตกรรมในทุกสาขา ของภาคการผลิตและบริการที่เป็นฐานรายได้เดิมและที่ต่อยอดเป็นฐานรายได้ใหม่ การเปลี่ยนแปลงที่สำคัญจะเกิดขึ้นทั้งในด้านประสิทธิภาพ (Efficiency) และการเพิ่มมูลค่าของสินค้าและบริการจากความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม (Value creation) ผู้ประกอบการไทยจะต้อง “ผลิตได้ขายเป็น” และมีความสามารถที่จะ “รู้จักและเข้าใจแนวโน้มตลาด” เพื่อสร้างคุณค่า ของสินค้าและบริการที่ตอบโจทย์ความต้องการของผู้บริโภคและก้าวเข้าสู่การเป็นผู้นำในตลาด สินค้า และบริการที่สำคัญของภูมิภาคและของโลกได้ ยุทธศาสตร์การเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันจึงประกอบด้วยแนว

ทางการพัฒนา ภาคการผลิตและบริการ ซึ่งมุ่งเน้นที่การพัฒนาเพิ่มผลิตภาพการผลิตตลอดห่วงโซ่มูลค่า เพื่อก้าวกระโดดไปสู่การเป็นฐานการผลิตและบริการที่โดดเด่นในด้านเศรษฐกิจฐานชีวภาพ โดยยกระดับสู่เกษตรสมัยใหม่ที่เป็นพื้นฐานสำคัญและเป็นฐานการผลิตสินค้าเกษตร อาหาร พลังงาน และวัสดุชีวภาพด้วยนวัตกรรม ยกย่องศักยภาพ ภาคอุตสาหกรรม ให้แข่งขันได้บนฐานเทคโนโลยีขั้นก้าวหน้า พัฒนาความหลากหลาย คุณภาพ และสร้าง เอกลักษณ์การท่องเที่ยวไทย และพัฒนาธุรกิจบริการที่มีศักยภาพใหม่ๆ ที่สร้างรายได้สูง

3. ยุทธศาสตร์ที่ 3 ยุทธศาสตร์การพัฒนาและเสริมสร้าง ศักยภาพคน

การวางรากฐานการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เป็นปัจจัยสำคัญในการนำพาประเทศไปสู่การเป็น ประเทศพัฒนาแล้วซึ่งเป็นเป้าหมายในอีก 20 ปี ข้างหน้า โดย คนไทยในอนาคตต้องเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ มีความพร้อมทั้ง กาย ใจ สติปัญญา สามารถเรียนรู้ได้ตลอดชีวิต มีทักษะในศตวรรษที่ 21 สู่การเป็นคนไทย ที่มีทักษะสูง เป็นนวัตกรรม นักคิด และผู้ประกอบการ บนฐานของการรู้คุณค่า ความเป็นไทย มีคุณธรรมจริยธรรม มีวินัย ความรับผิดชอบต่อสังคม และมีสุขภาวะที่ดี ซึ่งการบรรลุเป้าหมายดังกล่าวจำเป็นต้องมีแนวทางการพัฒนาเพื่อรองรับบริบททาง เศรษฐกิจและสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปโดยต้องมุ่งเน้นการพัฒนาศักยภาพคนตลอดช่วง ชีวิต ควบคู่กับการปฏิรูปที่สำคัญทั้งในส่วนของการปรับเปลี่ยนค่านิยมและวัฒนธรรม และมีการปฏิรูปการเรียนรู้แบบพลิกโฉมในทุกระดับตั้งแต่ระดับปฐมวัยจนถึงการ เรียนรู้ตลอดชีวิต โดยการพัฒนาระบบการเรียนรู้ที่ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงใน ศตวรรษที่ 21 มีการออกแบบระบบการเรียนรู้ใหม่ การเปลี่ยนแปลงบทบาทครู การเพิ่ม ประสิทธิภาพระบบบริหารจัดการศึกษา และการพัฒนาระบบการเรียนรู้ตลอดชีวิตเพื่อพัฒนาผู้เรียน ให้สามารถกำกับกับการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับตนเองได้อย่างต่อเนื่องแม้จะออกจากระบบการศึกษาแล้ว รวมถึงพัฒนา ส่งเสริม และรักษากลุ่มผู้มีความสามารถพิเศษของประเทศให้มีจำนวนเพียงพอ ที่จะผลักดันการเติบโตบนฐานเทคโนโลยีและนวัตกรรมและการปฏิรูประบบเสริมสร้างความ รอบรู้และจิตสำนึกทางสุขภาพ เพื่อให้คนไทยมีศักยภาพในการจัดการสุขภาวะที่ดีได้ด้วยตนเอง พร้อมกับการสร้างครอบครัวที่เข้มแข็งอบอุ่นซึ่งเป็นการวางรากฐานการส่งต่อ เด็กที่มีคุณภาพสู่การพัฒนาในช่วงอายุถัดไป โดยการส่งเสริมการเกิดที่มีคุณภาพ การสร้างครอบครัวที่เหมาะสมกับคนรุ่นใหม่ การพัฒนาสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการ สร้างครอบครัวอบอุ่นเข้มแข็ง

4. ยุทธศาสตร์ที่ 4 ยุทธศาสตร์ด้านการสร้างโอกาสความเสมอภาคและเท่าเทียมกันทางสังคม

การที่ประเทศไทยจะเป็นประเทศที่พัฒนา ทุกคนต้องมีโอกาสและความเสมอภาคในทุกด้าน หรือการเป็น “สังคมแห่งโอกาส” ทั้งในมิติของการเข้าถึง กิจกรรมทางเศรษฐกิจ ทรัพยากร กระบวนการยุติธรรม และบริการสาธารณะ ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะเป็น หลักประกันทางสังคมที่ลดความเสี่ยงของบุคคลที่จะตกลงสู่ภาวะความยากจน โดยเฉพาะกลุ่มประชากรร้อยละ 40 ที่มีรายได้ต่ำที่สุดและผู้ด้อยโอกาสที่ต้องได้รับการพัฒนาศักยภาพและโอกาสในการเข้าถึงทรัพยากรและบริการดังกล่าว อันจะส่งผลให้ทุกคนสามารถพัฒนาศักยภาพของตนเองและมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศภายใต้ศักยภาพสูงสุดที่ตนเองมี รวมถึงการสร้างสังคมที่เอื้อต่อการปรับเปลี่ยนสถานะของผู้คนในสังคมผ่านการสร้างสังคมแห่งโอกาสควบคู่ไปกับ การสร้างสมรรถนะทางสังคม สิ่งสำคัญที่จะก่อให้เกิดสังคมแห่ง

โอกาสจำเป็นต้องมีการปรับโครงสร้างทางสังคม เพื่อยกระดับคุณภาพสังคมในทุกๆด้าน ไปพร้อมกัน โดยไม่ทอดทิ้งใครไว้เบื้องหลัง ประกอบด้วย การสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจและสังคมให้กับคนทุกกลุ่มในสังคมซึ่งเป็นความจำเป็นขั้นพื้นฐานของ แต่ละบุคคลให้ได้รับการตอบสนอง โดยการมีหลักประกันทางสังคม ที่จำเป็นในการดำรงชีวิตอย่างพอเพียง กลุ่มผู้มีรายได้น้อยและผู้ด้อยโอกาสได้รับโอกาส ในการพัฒนาศักยภาพ รวมทั้งการเข้าถึงบริการสาธารณะของกลุ่มผู้พิการ และมีการกระจายทรัพยากรให้ทุกคนสามารถเข้าถึงอย่างเป็นธรรมควบคู่กับการสร้างโอกาสที่เป็นธรรม โดยไม่แบ่งแยก และคำนึงถึงหลักสิทธิมนุษยชนและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์

5. ยุทธศาสตร์ที่ 5 ยุทธศาสตร์ด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

ปัจจุบันประเทศไทยต้องเผชิญกับข้อจำกัดด้านทรัพยากรธรรมชาติที่หลายประการ รวมไปถึง สภาพภูมิอากาศของโลกที่มีความผันผวนและฤดูกาลผิดปกติไปได้ส่งผลให้เกิดความตระหนักมากขึ้นที่จะอยู่ร่วมกันอย่างเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมภายใต้กรอบแนวคิดการพัฒนาที่ยั่งยืน ดังนั้น ยุทธศาสตร์การสร้างความสำเร็จเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม จึงมีเป้าหมายที่สำคัญ คือ การบริโภคที่ยั่งยืนและการผลิตที่ยั่งยืน การดำเนินการที่สำคัญคือต้อง เร่งวางระบบการอนุรักษ์ พื้นฟูและสร้างความมั่นคงของฐานทรัพยากรธรรมชาติ บริหารจัดการน้ำให้มีประสิทธิภาพ โดยการวางระบบบริหารจัดการน้ำอย่างบูรณาการให้มีประสิทธิภาพใน 25 ลุ่มน้ำ ทั้งด้านอุปสงค์และอุปทาน เน้นการปรับระบบบริหารจัดการอุทกภัยอย่างบูรณาการ รวมทั้งยกระดับ ความสามารถในการป้องกันผลกระทบและปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและภัยพิบัติ ธรรมชาติและปรับตัวไปสู่รูปแบบของการผลิตและการบริโภคที่ปล่อยคาร์บอนต่ำและเป็นมิตร กับสิ่งแวดล้อมมาก นอกจากนี้ ต้องให้ความสำคัญกับการพัฒนาและใช้พลังงานที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมใน ทุกภาค เศรษฐกิจเพื่อลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก โดยมุ่งเน้นการลดสัดส่วนการใช้เชื้อเพลิง ฟอสซิล และเพิ่มสัดส่วนการใช้พลังงานหมุนเวียนในภาคการผลิตไฟฟ้าเพิ่มประสิทธิภาพการใช้ พลังงานและส่งเสริม การผลิตและใช้พลังงานสะอาด ทั้งนี้โดยมีเป้าหมายสำคัญที่ต้องบรรลุคือ ลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกให้ได้ร้อยละ 20- 25 ภายในปี 2573 ทั้งนี้เพื่อวางรากฐานและ สนับสนุนให้ประเทศมีการเติบโตทางเศรษฐกิจและสังคมอย่างยั่งยืน โดยตั้งเป้าหมายที่จะเพิ่มพื้นที่ป่าไม้ให้ได้ร้อยละ 40 ของพื้นที่ประเทศไทย (128 ล้านไร่) และลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกในภาคเศรษฐกิจ

6. ยุทธศาสตร์ที่ 6 ยุทธศาสตร์ด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ

การยกระดับงานบริการประชาชนสู่ความเป็นเลิศโดยใช้ดิจิทัลเต็มรูปแบบ เพื่อตอบสนองความต้องการของผู้รับบริการทั้งประชาชนและนักธุรกิจเอกชน โดยมีการเชื่อมโยงผ่านระบบดิจิทัลอย่างเต็มรูปแบบตั้งแต่ต้นจนจบกระบวนการเชื่อมโยง ทุกส่วนราชการในการให้บริการประชาชน การปรับปรุงบทบาท ภารกิจ และโครงสร้าง ของหน่วยงานภาครัฐให้มีขนาดที่เหมาะสม ทันสมัย มีขีดสมรรถนะสูง และสามารถ ปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ มีความคุ้มค่า และเทียบได้กับมาตรฐานสากล สามารถ รองรับกับสภาพแวดล้อมในการปฏิบัติงานที่มีความหลากหลายซับซ้อนมากขึ้นและทัน การเปลี่ยนแปลงในอนาคต และการปฏิรูประบบการบริหารจัดการและการพัฒนา

บุคลากรภาครัฐ สู่ความเป็นมืออาชีพ รวมทั้งการต่อต้านและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ ควบคู่ไปกับการปรับปรุงแก้ไขกฎหมาย ระเบียบ และข้อบังคับให้มีความชัดเจน ทันสมัย เป็นธรรมและสอดคล้องกับข้อบังคับสากลหรือข้อตกลงระหว่างประเทศ โดยปรับปรุง แก้ไข และยกเลิกกฎหมายต่างๆ ให้มีความชัดเจน ทันสมัย เป็นธรรม เอื้ออำนวยต่อการบริหารราชการแผ่นดิน การพัฒนาประเทศ การให้บริการประชาชน การประกอบธุรกิจ การแข่งขันระหว่างประเทศ สอดคล้องกับข้อบังคับสากลหรือข้อตกลงระหว่างประเทศ ทั้งนี้ การออกกฎหมายใหม่ควรต้องมีการพิจารณาตรวจสอบความจำเป็น รับฟังความเห็นจากผู้ที่เกี่ยวข้องและวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นก่อนการออกกฎหมายฯ ดังกล่าวโดยมีระบบการประเมินผลกระทบในการออกกฎหมาย (Regulatory Impact Assessment: RIA) ที่สมบูรณ์ตามมาตรฐานสากล

ยุทธศาสตร์สำนักงานตำรวจแห่งชาติ 20 ปี

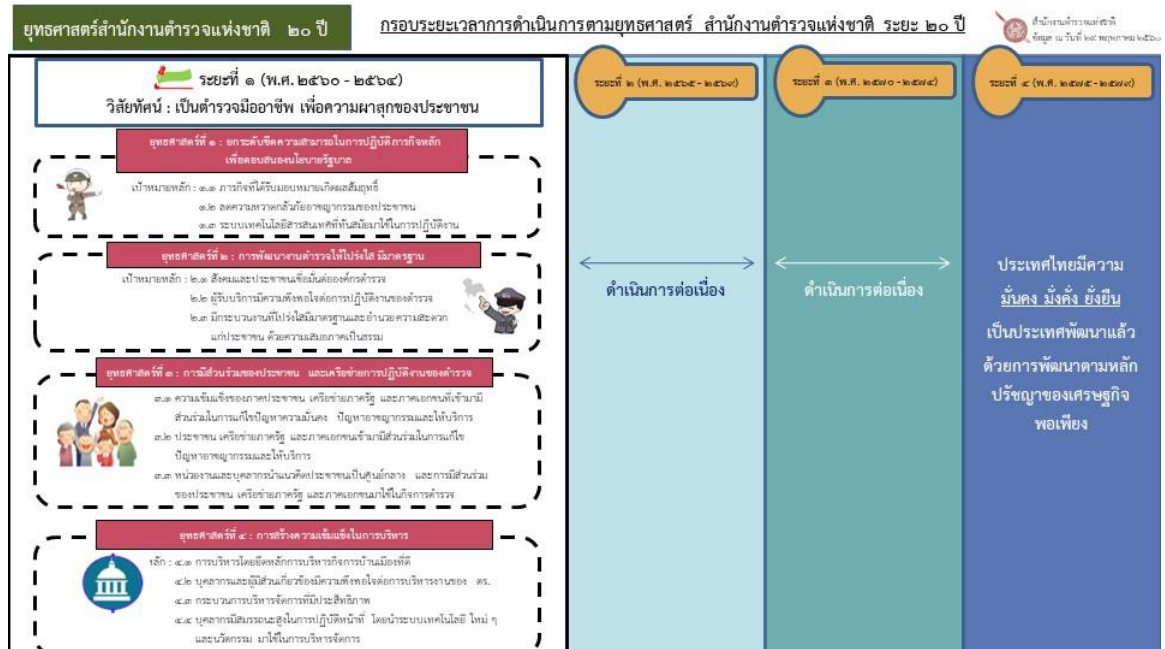
ภายหลังจากที่รัฐบาลได้กำหนดให้มี “ยุทธศาสตร์ชาติ” ด้วยการจัดทำร่างกรอบยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560 - 2579) เพื่อเป็นยุทธศาสตร์ในการพัฒนาประเทศในระยะยาว ด้วยการเชื่อมโยงกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง การพัฒนาอย่างยั่งยืน (SDGs) ประเทศไทย 4.0 แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 พ.ศ. 2560 - 2564 พร้อมกับการปฏิรูปและการพัฒนาระบบและกลไกการบริหารราชการแผ่นดินในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ให้สามารถนำไปสู่การปฏิบัติ โดยมีเป้าหมายและวิสัยทัศน์ของชาติ คือ “ประเทศไทยมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนามตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” โดยกำหนดให้ทุกส่วนราชการจัดทำยุทธศาสตร์และแผนปฏิบัติราชการให้มีความสอดคล้องรองรับและมีประสิทธิภาพสูงสุด

สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ได้มีคำสั่ง ที่ 69/2560 ลงวันที่ 20 กุมภาพันธ์ 2560 แต่งตั้งคณะทำงานจัดทำยุทธศาสตร์สำนักงานตำรวจแห่งชาติขึ้น เพื่อศึกษาและจัดทำยุทธศาสตร์สำนักงานตำรวจแห่งชาติ รวมทั้งขับเคลื่อน ติดตาม และประเมินผลการปฏิบัติตามยุทธศาสตร์สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ให้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนด คณะทำงานจัดทำยุทธศาสตร์สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ได้ร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จัดทำ (ร่าง) ยุทธศาสตร์สำนักงานตำรวจแห่งชาติ 20 ปี ระยะที่ 1 (พ.ศ. 2560 - 2564) ขึ้น โดยกำหนดให้มีความสอดคล้องรองรับกับ หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560 - 2579) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 พ.ศ. 2560 - 2564 หลักการพัฒนาอย่างยั่งยืน (SDGs) ประเทศไทย 4.0 และแนวทางการบริหารจัดการที่ดี โดยยังคงไว้ซึ่งองค์ประกอบยุทธศาสตร์หลัก 4 ยุทธศาสตร์ ได้แก่ 1) ยกระดับขีดความสามารถในการปฏิบัติการหลักเพื่อตอบสนองนโยบายรัฐบาล 2) การพัฒนางานตำรวจให้โปร่งใส มีมาตรฐาน 3) การมีส่วนร่วมของประชาชนและเครือข่ายการปฏิบัติงานของตำรวจ 4) การสร้างความเข้มแข็งในการบริหาร ทั้งนี้ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ จะใช้ยุทธศาสตร์สำนักงานตำรวจแห่งชาติ 20 ปี ระยะที่ 1 (พ.ศ. 2560 - 2564) เป็นกรอบทิศทางชี้้นำในการบริหารและถ่ายทอดสู่แผนปฏิบัติราชการ 5 ปี และแผนปฏิบัติราชการประจำปีของสำนักงานตำรวจแห่งชาติและใช้เป็นกรอบในการจัดทำคำขอตั้งงบประมาณ ประจำปีงบประมาณของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ พร้อมทั้งมีการติดตามประเมินผลการปฏิบัติให้เกิดผลสัมฤทธิ์ เพื่อผลักดันให้หน่วยงานในสังกัด และข้าราชการ

ตำรวจทุกนาย พัฒนาการให้มุ่งสู่เป้าหมายและวิสัยทัศน์ของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ที่กำหนดไว้ว่า “เป็นตำรวจมืออาชีพ เพื่อความผาสุกของประชาชน”

แผนภาพที่ 2-8 กรอบระยะเวลาการดำเนินการยุทธศาสตร์ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ระยะ 20 ปี

ที่มา : ยุทธศาสตร์สำนักงานตำรวจแห่งชาติ 20 ปี, 2561

แนวโน้มปัญหาอาเสพติดในอนาคต

ปัญหาอาเสพติดเป็นปัญหาความมั่นคงปลอดภัยของมนุษยชาติ (Human security) และยาเสพติดเป็นตัวการที่สำคัญในการบ่อนทำลายกำลังทรัพยากรบุคคลของชาติ ความรุนแรงของสถานการณ์ยาเสพติดจะเป็นตัวแปรที่สำคัญให้มีการกำหนดนโยบายและยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหาอาเสพติดของรัฐบาลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทุกรัฐบาลที่ผ่านให้ความสำคัญต่อการแก้ไขปัญหาอาเสพติดในระดับที่สูงมาก โดยการกำหนดเป็นวาระแห่งชาติ (National agenda) การป้องกันและแก้ไขปัญหาอาเสพติดเป็นนโยบายสาธารณะที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมพฤติกรรมของบุคคลเพื่อประโยชน์ต่อสังคมส่วนรวม (Protective regulatory policy) สถานการณ์ยาเสพติดของประเทศไทยในปัจจุบันมีรายละเอียดดังนี้

1. สถานการณ์ลักลอบผลิตยาเสพติด

1.1 ประเทศเมียนมาร์ ยังคงมีสถานะเป็นประเทศผู้ผลิตยาเสพติดหลักในภูมิภาคอาเซียนทั้งฝิ่น เฮโรอีน ยาบ้า และไอซ์ โดยเฉพาะยาบ้าซึ่งผลิตเพื่อส่งตลาดในประเทศไทยเป็นหลัก แม้ว่ารัฐบาลเมียนมาร์จะได้มีความพยายามในการเจรจาหยุดยั้งกับชนกลุ่มน้อยกลุ่มต่างๆ เพื่อให้เกิดความสงบสุข ภายในประเทศตลอดจนมีกระบวนการเดินทางประชาธิปไตย สิ่งเหล่านี้คาดว่าจะไม่ส่งผลกระทบต่อ สถานการณ์ยาเสพติดในประเทศเมียนมาร์มากนัก เนื่องจากกลุ่มว้ามักจะไม่เข้าร่วมในการเจรจาที่สำคัญ นอกจากนี้ หากประเทศเมียนมาร์ต้องการกวาดล้างแหล่งผลิตยาเสพติดต้อง

ใช้ทั้งงบประมาณ อารูธ และกำลังพลจำนวนมาก จึงไม่ใช่เรื่องสำคัญลำดับต้นๆ ของนโยบายของ ประเทศเมียนมาร์ และรัฐบาลเองก็ไม่มียงบประมาณเพียงพอที่จะดูแลชนกลุ่มน้อยที่ขาดรายได้จากยา เสพติด และอาจก่อให้เกิดภาพลักษณ์ที่ไม่ดีหากใช้ความรุนแรงในการปราบปราม

1.2 สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว เป็นประเทศที่ผลิตกัญชาและส่งผล กระทบต่อประเทศไทยมากที่สุด รวมทั้งมีการปลูกฝิ่นในพื้นที่ทางตอนเหนือของประเทศเพิ่มสูงขึ้นทุก ปี สะท้อนถึงความต้องการฝิ่นดิบจำนวนมากเพื่อส่งโรงงานผลิตเฮโรอีน นอกจากนี้ยังมีสถานะเป็น ประเทศทางผ่านยาเสพติดสำคัญจากประเทศเมียนมาร์มายังไทย เวียดนาม และกัมพูชา ก่อนที่จะ ลำเลียงต่อไปยังประเทศต่างๆ รวมถึงเป็นทางผ่านสารตั้งต้นเข้าสู่แหล่งผลิตในพื้นที่สามเหลี่ยมทองคำ

1.3 ประเทศกัมพูชา มีความเป็นไปได้ที่จะยังคงมีการผลิตไอซ์ สารตั้งต้นชาฟโรล สำหรับผลิตเอ็กซ์ตาซีหรือยาอี และจะยังเป็นฐานการค้าของเครือข่ายนักค้ายาเสพติดชาวแอฟริกันซึ่ง กระจายยาเสพติด ได้แก่ ไอซ์ และโคเคน เป็นไปยังประเทศต่างๆ ในภูมิภาคอาเซียน โดยเฉพาะ ประเทศไทย รวมถึงยังมี สถานะเป็นทางผ่านยาเสพติดทั้งเฮโรอีน ไอซ์ และยาบ้าจากพื้นที่สามเหลี่ยม ทองคำไปยังประเทศที่สาม

1.4 พื้นที่ภาคเหนือของประเทศไทย การลักลอบปลูกฝิ่นมีแนวโน้มทรงตัว การ เพิ่มขึ้น หรือลดลงของพื้นที่ปลูกในแต่ละปีมีไม่มากนักสามารถควบคุมปัญหาได้ ในแต่ละปีสามารถ ดำเนินการตัดฟันทำลาย ต้นฝิ่นได้มากกว่าร้อยละ 95 ผลผลิตที่ได้ส่วนใหญ่เหลือเพียงใช้เสพในพื้นที่ เท่านั้น แม้ว่าผลผลิตที่ได้จะไม่ส่งผลต่อ สถานการณ์ยาเสพติดภายในประเทศ แต่ต้องมีการเฝ้าระวัง และป้องปรามในพื้นที่เดิมที่มีการปลูก โดยเฉพาะพื้นที่ทุรกันดารยากต่อการเข้าถึงของเจ้าหน้าที่ ได้แก่ อำเภออมก๋อย เชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่ อำเภอแม่ระมาด จังหวัดตาก และอำเภอปาย จังหวัด แม่ฮ่องสอนที่มีโอกาสลักลอบปลูกเพิ่มขึ้น

1.5 พื้นที่ทั่วไป การลักลอบปลูกกัญชาและพืชกระท่อมยังมีการกระจายตัวไปในทุก ภูมิภาคของประเทศ การค้นหาแหล่งเพาะปลูกกัญชาและพืชกระท่อมเพื่อทำการปราบปรามตัดฟัน ทำลายเป็นไปได้ยาก เมื่อมีการปราบปรามจับกุมและสกัดกั้นอย่างเข้มงวด องค์กรการผลิตยาเสพติด จะพัฒนาตัวเองและกระบวนการสังเคราะห์ทางเคมีให้มีความซับซ้อนมากขึ้น มีความพยายาม แสวงหาเคมีภัณฑ์ ชนิดใหม่ๆ รวมทั้งสารตั้งต้นประเภทอื่นๆ มาใช้มากขึ้นโดยลำดับ ประกอบกับ อุปกรณ์การผลิตยาเสพติดบาง ประเภทยังไม่ผิดกฎหมายแต่อย่างใด โดยเฉพาะอย่างยิ่งอุปกรณ์การ ผลิต เครื่องอัดเม็ด (tableting rotary) โดย สภาพปกติแล้วสามารถครอบครอง ซื้อมา และ เคลื่อนย้ายได้โดยทั่วไป จึงมีความเป็นไปได้ที่จะมีการลักลอบผลิต เกิดขึ้น โดยมีลักษณะที่ไม่ยุ่งยาก ซับซ้อน เป็นการอัดเม็ดใหม่เพื่อเพิ่มกำไรแก่ผู้ผลิตยาบ้า หรือการลักลอบผลิตยาบ้าและไอซ์ ภายในประเทศในลักษณะ kitchen lab โดยมีความพยายามเปลี่ยนพื้นที่ไปเรื่อยๆ และพัฒนาการใน กระบวนการสังเคราะห์ทางเคมีทำให้ศักยภาพในการผลิตยาเสพติดสูงขึ้น ตามไปด้วย มียาเสพติด ชนิดใหม่ๆ เข้ามาแพร่หลายในท้องตลาดมากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งยาเสพติดประเภท สังเคราะห์ (designer drugs)

2. สถานการณ์ลักลอบนำเข้ายาเสพติด

2.1 การลักลอบนำเข้ายาเสพติดทางบก ประเทศไทยมีพื้นที่ชายแดนทางบก ติดต่อกับประเทศเพื่อนบ้านเป็นระยะทางยาวมาก ปัจจัยด้านสภาพภูมิประเทศจึงยังคงเอื้ออำนวยต่อ

การลักลอบ นำเข้ายาเสพติดอยู่ พื้นที่นำเข้าหลัก (เกินกว่าร้อยละ ๘๐) ยังคงเป็นพื้นที่ชายแดนภาคเหนือโดยเฉพาะพื้นที่ จังหวัดเชียงราย เชียงใหม่ และแม่ฮ่องสอน เนื่องจากเป็นพื้นที่ที่อยู่ใกล้กับแหล่งเก็บพักยาเสพติดของกลุ่มผู้ผลิต และเป็นเขตอิทธิพลของชนกลุ่มน้อยในประเทศเพื่อนบ้าน อย่างไรก็ตามหากการสกัดกั้นในพื้นที่ชายแดน ภาคเหนือมีความเข้มข้นและเป็นไปอย่างต่อเนื่อง จะเปลี่ยนเส้นทางมานำเข้าในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เพิ่มมากขึ้น พื้นที่ที่ควรเฝ้าระวังอย่างใกล้ชิดเนื่องจากมีการนำเข้าในปริมาณมากอย่างต่อเนื่อง หรือเป็นพื้นที่ใหม่ที่ เริ่มปรากฏการนำเข้าในปริมาณมาก ได้แก่ อำเภอมะสา ย แม่ฟ้าหลวง แม่จัน จังหวัดเชียงราย อำเภอฝาง เชียง เชียงดาว แม่สาย จังหวัดเชียงใหม่ อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย อำเภอเมือง จังหวัดบึงกาฬ อำเภอเขมราฐ จังหวัดอุบลราชธานี อำเภอขานูมาน จังหวัดอำนาจเจริญ อำเภอเมือง ท่าอุเทน ธาตุพนม บ้านแพง จังหวัดนครพนม อำเภอท่าลี่ จังหวัดเลย อำเภออรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว และอำเภอสังขละบุรี จังหวัด กาญจนบุรี เป็นต้น

2.2 การลักลอบนำเข้ายาเสพติดทางอากาศ ประเทศไทยมีระบบการคมนาคมขนส่งทางอากาศที่เชื่อมโยงกับทั่วทุกภูมิภาคของโลก สถานะของประเทศไทยจึงเป็นไปได้ทั้งเป็นประเทศต้นทาง (Source country) ประเทศทางผ่าน (Transit country) และประเทศปลายทาง (Destination country) ของ การลักลอบลำเลียงยาเสพติด การลักลอบนำเข้ายาเสพติดจากต่างประเทศโดยทางเครื่องบินมักจะใช้สนามบิน สุวรรณภูมิเป็นหลัก หลังจากที่มีการเข้มงวดของเจ้าหน้าที่ในการตรวจค้นทำให้กลุ่มเครือข่ายการค้ายาเสพติด ระหว่างประเทศปรับเปลี่ยนเส้นทาง การลำเลียงโดยการนำผ่านประเทศเพื่อนบ้านก่อนนำเข้าประเทศไทยโดยทาง บก การใช้สนามบินนานาชาติในภูมิภาค ได้แก่ สนามบินนานาชาติภูเก็ต สมุย และเชียงใหม่ การปรับเปลี่ยนการเดินทางโดยใช้สายการบิน Low cost รวมทั้งการเปลี่ยนแปลงตัวผู้ลำเลียงให้หลากหลายสัญชาติ

2.3 การพัฒนาเส้นทางคมนาคมขนส่งรองรับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนที่คาดว่าจะ ส่งผลกระทบต่อ การลักลอบลำเลียงยาเสพติดในอนาคตที่ต้องเฝ้าระวังได้แก่ โครงการพัฒนาท่าเรือน้ำลึกและนิคมอุตสาหกรรมทวาย โดยจะมีการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทางถนนที่สำคัญ ได้แก่ โครงการมอเตอร์เวย์สายบางใหญ่- กาญจนบุรี โครงการมอเตอร์เวย์สายกาญจนบุรี-ชายแดนไทย/เมียนมาร์ (บ้านพุน้ำร้อน) และเส้นทางชายแดน ไทย/เมียนมาร์-ท่าเรือทวาย รวมถึงการพัฒนาทางรถไฟเพื่อเชื่อมท่าเรือน้ำลึกทวายกับชายแดนประเทศไทยที่บ้านพุน้ำร้อน โครงการสร้างสะพานข้ามแม่น้ำโขงแห่งแรกระหว่างสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวกับเมียนมาร์ซึ่งตั้งอยู่ในเขตบ้านห้วยกุ่ม เมืองลอง แขวงหลวงน้ำทา ซึ่งอยู่ตรงกันข้ามกับบ้านเชียงลาย เมืองท่าขี้เหล็ก เขตรัฐฉานของเมียนมาร์ โครงการ สร้างสะพานข้ามแม่น้ำโขงแห่งที่ 4 ระหว่างสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวกับไทยที่เชื่อมต่อกับเมืองห้วยทรายของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวไปยัง อำเภอ เชียงของจังหวัดเชียงราย และโครงการพัฒนาเส้นทางเศรษฐกิจสายอาเซียนซึ่งเชื่อมต่อระหว่างเมืองสำคัญ ในกลุ่มประเทศลุ่มน้ำโขง 6 ประเทศคือ ไทย จีน (มณฑลยูนนาน) เวียดนาม กัมพูชา สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวและ เมียนมาร์

3. สถานการณ์ลักลอบส่งออกยาเสพติด

3.1 การลักลอบส่งออกยาเสพติดทางบก ความตกลงว่าด้วยการขนส่งข้ามพรมแดน ในอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง และความตกลงอาเซียนว่าด้วยการอำนวยความสะดวกในการขนส่งผู้โดยสารทางบก ข้ามพรมแดนอาจจะเป็นช่องโอกาสของการลักลอบส่งออกยาเสพติดมากขึ้นได้

3.2 การลักลอบส่งออกยาเสพติดทางน้ำ แนวโน้มการขนส่งสินค้าทางท่าเรือยังคงมีมาก อย่างต่อเนื่อง ในแต่ละวันมีสินค้าไหลเวียนผ่านทางคลังสินค้าเพื่อการส่งออกไปยังต่างประเทศเป็นปริมาณมาก จนไม่สามารถทำการตรวจตู้บรรจุสินค้าได้โดยละเอียดและทั่วถึง ยิ่งไปกว่านั้นสภาพชายฝั่งทะเลที่ยาวทำให้ตรวจตราดูแลให้ทั่วถึงได้ยาก และยังมีปัญหาในการตรวจตราและควบคุมเรือ เพราะมีการใช้พาหนะหลากหลาย รูปแบบทั้งเรือหางยาวติดเครื่องยนต์ท้าย เรือประมงขนาดเล็ก เรือประมงขนาดใหญ่ติดอาวุธ มีเรือประมงทั้งที่จดทะเบียนและไม่จดทะเบียนเคลื่อนไหวเข้าออกได้ทุกจุด เรือบรรทุกสินค้าขนาดเล็กก็สามารถจอดแวะที่ท่าเทียบเรือ ระหว่างการเดินทางที่ใดก็ได้หลายจุดเป็นพื้นที่อิทธิพล เป็นท่าเรือเอกชน ในการปฏิบัติการทางทะเลเพื่อสกัดกั้น การลักลอบลำเลียงยาเสพติดโดยเฉพาะอย่างยิ่งพื้นที่ที่เป็นรอยต่อ เขตหลวมทับ และเขตพื้นที่ทับซ้อนทางทะเล อาจจะเป็นการเผชิญหน้ากัน และกระทบกระเทือนต่อความสัมพันธ์ระหว่างประเทศกับประเทศเพื่อนบ้าน ขึ้นได้

3.3 การลักลอบส่งออกยาเสพติดทางอากาศ เนื่องจากพื้นที่ท่าอากาศยานแต่ละแห่ง กว้างขวาง มีช่องทางเข้าออกหลายแห่ง มีทั้งผู้โดยสารและผู้ให้บริการเป็นจำนวนมากในแต่ละวัน การ ควบคุมดูแลและตรวจตราผู้โดยสารเครื่องบินก่อนออกเดินทางก็มีความคั่งค้างจำกัดมาก ยิ่งไปกว่านั้นหากเจ้าหน้าที่ไม่มีประสบการณ์หรือไม่มีข่าวสารที่ชัดเจนก็ยากที่จะดำเนินการสกัดกั้นจับกุม

3.4 การลักลอบนำสารตั้งต้นและเคมีภัณฑ์จากประเทศไทยเข้าไปยังประเทศเพื่อนบ้าน ยังคงเกิดขึ้น ทั้งการก๊วบซื้อในประเทศและการใช้ประเทศไทยเป็นทางผ่านเพื่อส่งออก โดยเฉพาะยาแก้ปวดสูตร ผสมชูโดอีเฟดรีน กรดอะเซติก โซเดียมคาร์บอเนต กรดไฮโดรคลอริก กาเฟอีน และฟอสฟอรัส ที่มีการระบุว่าเป็น สารที่สามารถใช้เป็นสารตั้งต้นในการผลิตยาบ้าและไอซ์

4. สถานการณ์ลักลอบค้ายาเสพติด

4.1 กลุ่มนักค้าชาวแอฟริกันยังคงมีบทบาทสำคัญในการบงการการค้ายาเสพติดระหว่างประเทศ โดยเฉพาะการเข้าดำเนินการในประเทศเพื่อนบ้านอาศัยการเปิดประเทศเข้าสู่ประชาคมอาเซียนซึ่งจะเอื้อประโยชน์ในการลำเลียงยาเสพติด ขณะที่กลุ่มผู้ลำเลียงภายในประเทศที่สำคัญคือกลุ่มม้ง มูเซอ ลีซอ และอาข่า โดยเฉพาะกลุ่มม้งที่มีเครือข่ายใหญ่ครอบคลุมในพื้นที่ภาคเหนือจะเข้ามามีบทบาทสำคัญในการลำเลียง รวมทั้งการพัฒนาตนเองเป็นนักค้ายาเสพติด

4.2 ในช่วงที่ผ่านมายังไม่สามารถตรวจจับการค้ำรายสำคัญที่อยู่ในและนอกเรือนจำ รวมถึง เจ้าหน้าที่รัฐที่เข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติดได้จากสถิติการจับกุมพบว่ากลุ่มนักค้ารายใหญ่ยังคงมีบทบาทในการ บงการการค้าอย่างต่อเนื่อง รวมถึงกลุ่มนักโทษรายสำคัญในเรือนจำและเจ้าหน้าที่รัฐถือเป็นตัวจักรสำคัญ ต่อสถานการณ์ปัญหาเสพติดในอนาคต

4.3 กลุ่มการค้าส่วนใหญ่มักจะใช้วิธีการเดิมๆ ในการวิธีการซุกซ่อนยาเสพติด แต่ช่วงหลังพบการลักลอบขนส่งโดยรถโดยสารประจำทาง รถไฟ บริษัทขนส่งสินค้า การส่งทางพัสดุไปรษณีย์บ่อยครั้งขึ้น จำเป็นจะต้องประสานความร่วมมือกับบริษัทไปรษณีย์ไทยจำกัด การรถไฟแห่งประเทศไทย

ไทย และกรมการขนส่งทางบก เพื่อกำหนดมาตรการในการป้องกัน ตรวจสอบ และพิจารณา ดำเนินการเพื่อให้เหมาะสมและสอดคล้องกับ สถานการณ์ที่เกิดขึ้น

4.4 จากการจับกุมคดีผลิตไอซ์ในช่วงปี ๒๕๕๒-๒๕๕๓ มีผู้ต้องหาระบุว่าได้เรียนรู้การผลิต และสั่งซื้อสารตั้งต้นจากอินเทอร์เน็ต นอกจากนี้ยังปรากฏว่ามีหลายเว็บไซต์ที่มีการโฆษณาเชิญชวนและจำหน่าย ยาเสพติด หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ต้องร่วมมือกันแก้ไขอย่าง ใกล้ชิด

4.5 เนื่องจากขบวนการค้ายาเสพติดมีเงินจำนวนมากเข้ามาเกี่ยวข้อง แม้ว่าภาครัฐ จะม มาตรการในการยึดทรัพย์สินและพยายามสืบสาวไปถึงผู้บงการที่อยู่เบื้องหลัง แต่การเปิดเสรีด้าน การเงินในอนาคต อาจส่งผลให้การดำเนินงานด้านธุรกรรมการเงินของผู้ค้ามีความซับซ้อนมากขึ้น ทั้งนี้เพื่อป้องกันหรือตัดตอนมิให้ สามารถจับกุมผู้ค้ายาเสพติดรายใหญ่หรือผู้อยู่เบื้องหลังได้

4.6 เมื่อใดที่มีการมุ่งเน้นปราบปรามยาเสพติดชนิดใดเข้มงวดมาก มีแนวโน้มจะทำให้ เกิด การหลีกเลี่ยงหันไปสู่อยาเสพติดชนิดใหม่เกิดขึ้น เกิดการแตกตัวของยาเสพติดขึ้นมามากมาย (Diversification of drug) หรือไม่ก็หันไปค้ายาเสพติดในพื้นที่อื่นๆ (Displacement effect) มาก ยิ่งขึ้น และในกรณีที่มีการปราบปรามยาเสพติดอย่างรุนแรงและต่อเนื่องจะนำไปสู่ภาวะขาดแคลน ยา เสพติด สภาพยาเสพติดที่หายากทำให้ราคายาเสพติดสูงขึ้น ผลของราคายาเสพติดที่แพงกลายเป็น แรงจูงใจให้มี คนบางกลุ่มหันมาค้ายาเสพติดมากขึ้นเพื่อหวังผลกำไร

5. สถานการณ์แพร่ระบาดของยาเสพติด

5.1 กลุ่มผู้เกี่ยวข้องรายใหม่ยังคงเป็นปัญหาหลักในอนาคต ซึ่งพบว่ามีส่วนสูงทั้ง ในกลุ่ม ผู้ค้าและกลุ่มผู้เสพ แม้ว่าจะมีแนวโน้มสัดส่วนลดลงแต่ในกลุ่มผู้เข้าบำบัดรักษาก็ยังมีไม่ต่ำ 3 ใน 5 ขณะที่กลุ่ม ผู้ต้องหามีถึงร้อยละ 70 โดยกลุ่มเยาวชนอายุ 15-24 ปี ถือเป็นกลุ่มหลักที่เข้ามา เกี่ยวข้องซึ่งพบทั้งที่อยู่ในสถานศึกษาและนอกสถานศึกษา โดยกลุ่มนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา ตอนต้นและระดับประถมศึกษาเป็นสอง กลุ่มที่มีโอกาสเข้ามาเกี่ยวข้องกับยาเสพติดมากกว่ากลุ่มอื่นๆ ซึ่งหากสามารถผลักดันให้นักเรียนในระดับชั้น มัธยมศึกษาตอนต้นเรียนต่อถึงระดับมัธยมศึกษาตอน ปลายได้จะทำให้อัตราการเข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติดลดลง

5.2 ยาบ้ายังคงมีส่วนแบ่งทางการตลาดที่สูงกว่าตัวยาเสพติดอื่นอย่างชัดเจน ส่วน เฮโรอีนก็เป็นอีกตัวยาหนึ่งของผู้ที่เกี่ยวข้องไม่ควรจะละเลยเนื่องจากพบแนวโน้มการปลูกฝิ่นเพิ่มขึ้นทั้ง ในประเทศเมียนมาร์ และ ลาว รวมทั้งพบว่าในกลุ่มเยาวชนอายุ 15-19 ปี และน้อยกว่า 15 ปี มีการ เข้ามาใช้อย่างต่อเนื่อง ขณะที่พีซกระท่อมและสีคูณร้อยแม้ว่าสถิติการจับกุมและสถิติการบำบัดรักษา จะไม่เพิ่มขึ้นแต่พบการกระจายตัวของผู้เสพไปยังภูมิภาคอื่นเพิ่มขึ้น รวมถึงการเป็นสิ่งเสพติดที่มีราคา ไม่สูง สามารถจัดทำขึ้นมาเองได้ง่าย เป็นปัจจัยที่อาจส่งผลต่อการแพร่ระบาดในอนาคตเพิ่มมา กขึ้น

5.3 พฤติกรรมการใช้ยาเสพติดที่น่ากังวลคือ อัตราการใช้ยาเสพติดมากกว่าหนึ่งชนิด มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น จะส่งผลทำให้การบำบัดรักษามีความยากและความซับซ้อนมากขึ้น รวมถึงผลการ ประเมินการใช้ ยาเสพติดของผู้เข้าบำบัดรักษาที่กลุ่มผู้ติดและกลุ่มผู้ติดยุติธรรมมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่าง ต่อเนื่อง และประสิทธิภาพของการบำบัดรักษา จากข้อมูลการเข้ารับการบำบัดรักษาพบว่าในช่วง 5 ปี ที่ผ่านมาสัดส่วนของผู้เข้ารับการบำบัดรักษาที่ระบุว่าหลังการบำบัดรักษาแล้วสามารถอดยาได้ไม่เกิน

1 เดือน ยังคงมีสัดส่วนที่ไม่เปลี่ยนแปลงอยู่ที่ประมาณร้อยละ 40 จึงเป็นสิ่งที่ต้องมีการทบทวนถึงกระบวนการบำบัดรักษา รวมถึงกระบวนการติดตามที่ข้อเท็จจริงไม่สามารถดำเนินการตามที่กำหนดไว้

ปัญหาอาชญากรรมที่เกี่ยวกับอาชญากรรมรูปแบบต่างๆ

สำนักงานป้องกันยาเสพติดและปราบปรามอาชญากรรมแห่งสหประชาชาติ (United Nations Office on Drugs and Crime: UNODC) ได้จัดทำรายงานสถานการณ์ยาเสพติดโลกเป็นประจำทุกปี โดยในปี พ.ศ.2560 ได้รายงานปัญหาอาชญากรรมที่เกี่ยวข้องกับองค์กรอาชญากรรม (Organized Crime) เส้นทางการเงินที่ผิดกฎหมาย (Illicit Financial Flows) การทุจริตคอร์รัปชัน (Corruption) และการก่อการร้าย (Terrorism)

1. ปัญหาอาชญากรรมที่เกี่ยวข้องกับองค์กรอาชญากรรม

กลุ่มขององค์กรอาชญากรรมได้เกิดขึ้นและกระจายอยู่ตามประเทศต่างๆทั่วโลกมาเป็นเวลากว่าศตวรรษ ซึ่งองค์กรอาชญากรรมเหล่านี้เข้ามาเกี่ยวข้องในการค้ายาเสพติดระหว่างประเทศ (International Drug Trade) ซึ่งจากระยะเวลาที่สั่งสมมาขององค์กรอาชญากรรม ทำให้กลุ่มเหล่านี้มีการจัดการและโครงสร้างที่เป็นเครือข่ายมากขึ้น และอาศัยความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีการเปลี่ยนแปลงทางนโยบายและกฎหมายของแต่ละประเทศมาเป็นปัจจัยสนับสนุนในการค้ายาเสพติด

องค์กรตำรวจยุโรป (Europol) ได้ระบุว่า ในปี พ.ศ.2560 องค์กรอาชญากรรมระหว่างประเทศกว่า 5,000 กลุ่ม มีการดำเนินการในประเทศกลุ่มสหภาพยุโรป ซึ่งอาชญากรรมที่กลุ่มเหล่านี้เข้ามาเกี่ยวข้องเป็นการค้ายาเสพติดประมาณร้อยละ 35 ซึ่งมากกว่าอาชญากรรมต่อทรัพย์สิน (Property Crime) การลักลอบเข้าเมือง (Smuggling of migrants) การค้ามนุษย์ (Trafficking in human beings) การฉ้อโกง (Excise fraud) และกิจกรรมผิดกฎหมายอื่นๆ และมีแนวโน้มที่องค์กรอาชญากรรมจะเข้ามาเกี่ยวพันกับการค้ายาเสพติดมากขึ้นด้วย

แผนภาพที่ 2-9 ความเกี่ยวข้องกับอาชญากรรมประเภทต่างๆขององค์กรอาชญากรรมในยุโรป

ที่มา: UNODC, 2017

2. ปัญหายาเสพติดที่เกี่ยวข้องกับเส้นทางการเงินผิดกฎหมาย

การค้ายาเสพติดเป็นการหาเงินขององค์กรอาชญากรรมที่มีจำนวนเงินหมุนเวียนในตลาดค้ายาเสพติดกว่าล้านล้านเหรียญสหรัฐ ซึ่งจำนวนเงินนี้สามารถก่อให้เกิดผลกระทบจำนวนมากต่อระบบเศรษฐกิจ การฟอกเงินจากการค้ายาเสพติดนี้ มักทำในรูปของการนำเงินไปลงทุนในอสังหาริมทรัพย์ ร้านอาหาร และคาสิโน

นอกจากนี้ยังมีการนำเทคโนโลยีทางการเงินรูปแบบใหม่ ที่เรียกว่าสกุลเงิน Bit Coin เข้ามาใช้แทนเงินสด หรือการโอนผ่านบัญชีธนาคาร เพื่อหลบหลีกการตรวจสอบเส้นทางการเงินด้วย ซึ่งในปีที่ผ่านมา กองบัญชาการตำรวจปราบปรามยาเสพติดได้ร่วมจับกุมผู้ต้องหารายสำคัญที่ค้ายาเสพติดผ่านเว็บไซต์ใต้ดิน โดยสำนักงานปราบปรามยาเสพติดสหรัฐอเมริกา ประจำประเทศไทย และ สำนักงานสอบสวนกลางสหรัฐอเมริกา ประสานตำรวจปราบปรามยาเสพติด ติดตามจับนายอเล็กซานเดอร์ ตัวการสำคัญและผู้บริหารจัดการเว็บไซต์ อัลฟา เบย์ (Alpha Bay) ที่ใช้สั่งซื้อยาเสพติด, อาวุธสงคราม และสิ่งผิดกฎหมาย ใช้เงินดิจิทัล หรือ “บิทคอย” ในการจัดซื้อ มีการเชื่อมโยงกับหลายประเทศทั่วโลก อาทิ สหรัฐฯ, แคนาดา, ฝรั่งเศส, สเปน, เนเธอร์แลนด์, ฮองกง, ไชปรัส, ลิทัวเนีย ใช้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางการกระทำความผิด สหรัฐฯจึงประสานทางการไทยติดตามตัวก่อนจากเปิดปฏิบัติการ BAYONET (เบโอเน็ต) เป็นปฏิบัติการที่เกิดขึ้นพร้อมกัน 6 ประเทศ ทั่วโลก ประกอบด้วยสหรัฐฯ, แคนาดา, สเปน, เนเธอร์แลนด์, ลิทัวเนีย และไทย จนจับกุมนายอเล็กซานเดอร์ พร้อมอายัดทรัพย์ดังกล่าว ซึ่งผลการสอบสวนนั้น พบว่า มีการฟอกเงินผ่านสกุลเงิน Bit Coin ในประเทศไทย 255,700,000 ล้านบาท และในประเทศลิทัวเนีย 65,600,000 ล้านบาท

แผนภาพที่ 2-10 การแปลงข่าวจับกุมนายอเล็กซานเดอร์

3. ปัญหายาเสพติดที่เกี่ยวข้องกับการทุจริตคอร์รัปชัน

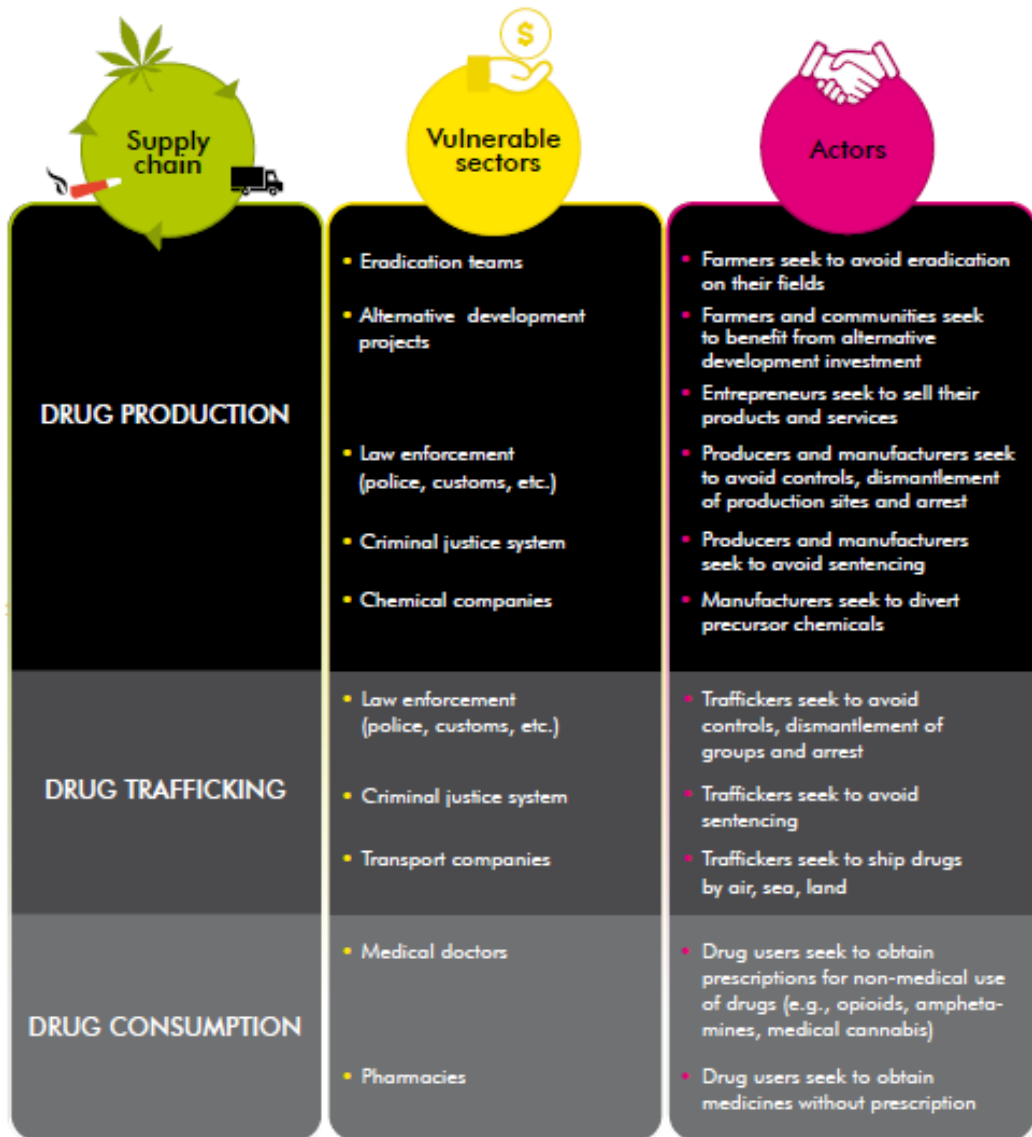
การค้ายาเสพติดเป็นการลงทุนขององค์กรอาชญากรรมที่สร้างผลกำไรให้กับกลุ่มเหล่านี้จำนวนมาก ซึ่งเงินที่ได้มาจากการค้ายาเสพติดนี้ ส่วนหนึ่งจะนำมาให้แก่เจ้าหน้าที่รัฐ หรือผู้เกี่ยวข้องในระดับอื่นๆ เพื่อให้การช่วยเหลือและอำนวยความสะดวกในการค้ายาเสพติด

4. ปัญหายาเสพติดที่เกี่ยวข้องกับการก่อการร้าย

ในประเทศแถบละตินอเมริกาและตะวันออกกลาง พบว่า เงินทุนสำหรับการซื้ออาวุธนั้นมีความเชื่อมโยงกับการค้ายาเสพติด นอกจากนี้ยังมีการประมาณการรายได้ของกลุ่มตาลีบันในอัฟกานิสถานว่ามาจากการค้ายาเสพติดเป็นจำนวนเงินกว่าครึ่งหนึ่งของรายได้ทั้งหมดที่นำมาใช้ในการก่อการร้าย สำหรับประเทศไทยซึ่งยังคงมีปัญหาความไม่สงบในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ และมีการแพร่ระบาดของ การซื้อขายยาเสพติดในพื้นที่ดังกล่าว จึงควรเฝ้าระวังการค้ายาเสพติดที่อาจนำไปใช้ในการสนับสนุนกลุ่มผู้ก่อความไม่สงบด้วย

แผนภาพที่ 2-11 ความสัมพันธ์ของภาคส่วนต่างๆกับการคอร์รัปชันในการค้ายาเสพติด

ที่มา: UNODC, 2017

บทที่ 3

ระบบราชการ 4.0

ในบทที่ผ่านมา ได้ทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ นโยบายประเทศไทย 4.0 ยุทธศาสตร์ชาติ ยุทธศาสตร์สำนักงานตำรวจแห่งชาติ และแนวโน้มอาชญากรรมยาเสพติดในอนาคต สำหรับบทที่ 3 จะกล่าวถึงการพัฒนาาระบบราชการ 4.0 ซึ่งเป็นหลักการที่สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบข้าราชการ (ก.พ.ร.) เป็นผู้กำหนดให้ส่วนราชการได้นำไปใช้พัฒนาหน่วยงานของตนให้สอดคล้องกับนโยบายประเทศไทย 4.0 การศึกษาระบบราชการในบทนี้ ผู้ศึกษาจะได้กล่าวถึง 1.ระบบราชการ 4.0 และ 2. ระบบราชการ 4.0 ของหน่วยงานอื่น เพื่อนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาระบบราชการที่เกี่ยวข้องในบทที่ 2 และ ระบบราชการ 4.0 นี้ มาวิเคราะห์แนวทางการพัฒนารูปแบบการปราบปรามยาเสพติดในยุคประเทศไทย 4.0 ของกองบัญชาการตำรวจปราบปรามยาเสพติด โดยมีรายละเอียดดังนี้

ระบบราชการ 4.0

เมื่อนายกรัฐมนตรีได้กล่าวถึงการนำประเทศเข้าสู่ยุคประเทศไทย 4.0 และมีการประชุมมีข้อสั่งการต่างๆ เพื่อผลักดันนโยบายประเทศไทย 4.0 ให้เป็นไปตามยุทธศาสตร์ที่วางไว้ ก็ได้มีการประชุมคณะกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปเพื่อรองรับการปรับเปลี่ยนตามนโยบาย Thailand 4.0 รวมไปถึงการลงนามบันทึกข้อตกลงความร่วมมือการพัฒนาทักษะด้านดิจิทัลสำหรับข้าราชการและบุคลากรภาครัฐ (Digital Government Skill Development) ระหว่างสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน หรือ สำนักงาน ก.พ. สำนักงานรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์ (องค์การมหาชน) หรือ สรอ. และสถาบันคุณวุฒิวิชาชีพ (องค์การมหาชน) หรือ สคช. เพื่อจัดทำแผนพัฒนาทักษะด้านดิจิทัลให้บุคลากรภาครัฐ เตรียมพร้อมรัฐบาลดิจิทัลยุคใหม่ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบข้าราชการ (ก.พ.ร.) จึงได้ดำเนินการเพื่อรองรับยุทธศาสตร์ประเทศไทย 4.0 ภาครัฐหรือระบบราชการจะต้องทำงานโดยยึดหลัก ธรรมชาติของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีเพื่อประโยชน์สุขของประชาชน (Better Governance, Happier Citizens) หมายความว่า ระบบราชการต้องปรับเปลี่ยนแนวคิดและวิธีการทำงานใหม่เพื่อพลิกโฉม (transform) ให้สามารถเป็นที่เชื่อถือไว้วางใจ และเป็นพึงใจของประชาชนได้อย่างแท้จริง (Credible and Trusted Government) ดังนี้

1. เปิดกว้างและเชื่อมโยงกัน (Open & Connected Government) ต้องมีความเปิดเผยโปร่งใส ในการทำงาน โดยบุคคลภายนอกสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารของทางราชการหรือมีการแบ่งปันข้อมูลซึ่งกันและกัน และสามารถเข้ามาตรวจสอบการทำงานได้ ตลอดจนเปิดกว้างให้กลไกหรือภาคส่วนอื่น ๆ เช่น ภาคเอกชน ภาคประชาสังคมได้เข้ามามีส่วนร่วมและโอนถ่ายภารกิจที่ภาครัฐไม่ควรดำเนินการเองออกไปให้แก่ภาคส่วนอื่น ๆ เป็นผู้รับผิดชอบดำเนินการแทน โดยการจัด

ระเบียนความสัมพันธ์ในเชิงโครงสร้างให้สอดคล้องกับการทำงานในแนวระนาบ ในลักษณะของเครือข่าย มากกว่าตามสายการบังคับบัญชาในแนวตั้ง ขณะเดียวกันก็ยังคงเชื่อมโยงการทำงานภายในภาครัฐ ด้วยกันเองให้มีเอกภาพและสอดคล้องประสานกัน ไม่ว่าจะเป็นราชการบริหาร ส่วนกลางส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่น

2. ยึดประชาชนเป็นศูนย์กลาง (Citizen-Centric Government) ต้องทำงานในเชิงรุก และมอง ไปข้างหน้า โดยตั้งคำถามกับตนเองเสมอว่า ประชาชนจะได้อะไร มุ่งเน้นแก้ไข ปัญหาความ ต้องการและ ตอบสนองความต้องการของประชาชน โดยไม่ต้องรอให้ประชาชนเข้ามาติดต่อขอรับ บริการหรือร้องขอ ความช่วยเหลือจากทางราชการ (Proactive Public Services) รวมทั้งใช้ ประโยชน์จากข้อมูลของทางราชการ (Big Government Data) และระบบดิจิทัลสมัยใหม่ในการ จัดบริการสาธารณะที่ตรงกับความต้องการของประชาชน (Personalized หรือ Tailored Services) พร้อมทั้งอำนวยความสะดวกโดยมีการเชื่อมโยงกันเองของทางราชการ เพื่อให้บริการต่าง ๆ สามารถ เสร็จสิ้นในจุดเดียว ประชาชนสามารถเรียกใช้บริการของทางราชการได้ตลอดเวลา ตามความต้องการ ของตนและผ่านการติดต่อได้หลายช่องทางผสมผสานกัน ไม่ว่าจะติดต่อมาด้วยตนเอง อินเทอร์เน็ต เว็บไซต์โซเชียลมีเดีย หรือแอปพลิเคชันทางโทรศัพท์มือถือ

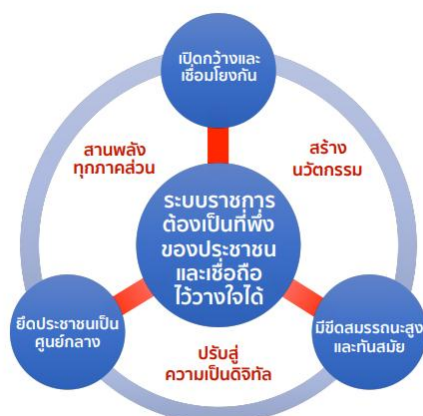
3. มีขีดสมรรถนะสูงและทันสมัย (Smart & High Performance Government) ต้องทำงานอย่างเตรียมการณไวล่วงหน้า มีการวิเคราะห์ความเสี่ยง สร้างนวัตกรรมหรือความคิดริเริ่ม และประยุกต์องค์ความรู้ ในแบบสหสาขาวิชาเข้ามาใช้ในการตอบโต้กับโลกแห่งการเปลี่ยนแปลงอย่าง ฉับพลัน เพื่อสร้างคุณค่ามีความยืดหยุ่น และความสามารถในการตอบสนองกับสถานการณ์ต่างๆ ได้ อย่างทันเวลาตลอดจนเป็นองค์การที่มีขีดสมรรถนะสูง และปรับตัวเข้าสู่สภาพความเป็นสำนักงาน สมัยใหม่ รวมทั้งทำให้ข้าราชการมีความผูกพันต่อการปฏิบัติราชการ และปฏิบัติหน้าที่ได้อย่าง เหมาะสมกับบทบาทของตน กล่าวคือ

3.1 ในฐานะเป็นผู้สนับสนุนการทำงานของรัฐบาลก็จะต้องให้ข้อเสนอแนะเชิง นโยบายที่ตั้งอยู่บนฐาน ของข้อมูลสารสนเทศที่ถูกต้อง เชิงลึกและสามารถนำไปปฏิบัติให้บังเกิดผลได้ จริง และเกิดความคุ้มค่า

3.2 ในฐานะเป็นผู้กำกับดูแล ก็จะต้องมีความเป็นกลางและตรงไปตรงมา รวมทั้งวาง กฎระเบียบ ให้เหมาะสม (Smart Regulation) และยกเลิกการควบคุมที่ไม่เกิดประโยชน์ลง เพื่อไม่ให้ เป็นภาระหรือ อุปสรรคต่อประชาชนหรือการประกอบธุรกิจ

3.3 ในฐานะเป็นผู้ปฏิบัติก็จะต้องมีความซื่อสัตย์สุจริตรับผิดชอบหน้าที่ทำงาน ร่วมมือกันระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ ในทุกระดับได้ และสามารถบูรณาการเชื่อมโยงการทำงานตาม ห่วงโซ่ยุทธศาสตร์ตั้งแต่ตั้งต้น จนจบ รวมทั้งใช้ทรัพยากรและบริการต่าง ๆ ร่วมกัน

แผนภาพที่ 3-1 ระบบราชการ 4.0 ยึดหลักธรรมาภิบาลเพื่อประโยชน์สุขของประชาชน

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบข้าราชการ, 2560

การพัฒนาไปสู่ระบบราชการ 4.0 จะสำเร็จหรือไม่ ขึ้นอยู่กับปัจจัยสำคัญ 3 ประการ ได้แก่

1. การสานพลังระหว่างภาครัฐและภาคส่วนอื่นๆในสังคม (Collaboration) เป็นการยกระดับการทำงานให้สูงขึ้นไปกว่าการประสานงานกัน (coordination) หรือทำงานด้วยกัน (cooperation) ไปสู่การร่วมมือกัน (collaboration) อย่างแท้จริง โดยจัดระบบให้มีการวางแผน เพื่อให้บรรลุ วัตถุประสงค์และเป้าหมายที่ต้องการร่วมกัน มีการระดมและนำเอาทรัพยากรทุกชนิด เข้ามา แบ่งปันและใช้ประโยชน์ร่วมกัน มีการยอมรับความเสี่ยงและรับผิดชอบต่อผลสำเร็จ ที่เกิดขึ้น ร่วมกัน เพื่อพัฒนาประเทศหรือแก้ปัญหาความต้องการของประชาชนที่มีความสลับซับซ้อนมากขึ้น จนไม่มีภาคส่วนใดในสังคมจะสามารถดำเนินการได้ลุล่วงด้วยตนเองโดยลำพังอีกต่อไป หรือเป็นการ บริหารกิจการบ้านเมืองในรูปแบบ “ประชารัฐ ”

2. การสร้างนวัตกรรม (Innovation) เป็นการคิดค้นและแสวงหาวิธีการหรือ solutions ใหม่ ๆ อันจะเกิด big impact เพื่อปรับปรุงและออกแบบการให้บริการสาธารณะและนโยบาย สาธารณะ ให้สามารถตอบโจทย์ความท้าทายของประเทศหรือตอบสนองปัญหาความต้องการของ ประชาชนได้อย่างมีคุณภาพ อันแปรผันไปตามสภาพพลวัตของการเปลี่ยนแปลง โดยอาศัย รูปแบบ ห้องปฏิบัติการ (GovLab/ Public Sector Innovation Lab) และใช้กระบวนการ ความคิดเชิง ออกแบบ (Design Thinking) ในลักษณะที่ให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมเพื่อสร้าง ความเข้าใจและ เข้าถึงความรู้สึกนึกคิด (Empathize) ก่อนจะสร้างจินตนาการ (Ideate) พัฒนาต้นแบบ (Prototype) ท การทดสอบปฏิบัติจริงและขยายผลต่อไป หรือเป็นการนำเอาศาสตร์พระราชาวาด้วย “เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา ” เข้ามาประยุกต์ใช้

3. การปรับเข้าสู่ความเป็นดิจิทัล (Digitization/Digitalization) เป็นการผสมผสานกัน ของ การจัดเก็บและประมวลข้อมูลผ่าน cloud computing อุปกรณ์ประเภท smart phone และ collaboration tool ทำให้สามารถติดต่อกันได้อย่าง real time ไม่ว่าจะอยู่ที่ใด และสามารถ วิเคราะห์ข้อมูลอันสลับซับซ้อนต่าง ๆ ได้เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของประชาชน เกิดผล กระทบอย่าง สูงและมีความคาดหวังต่อการให้บริการของทางราชการที่จะต้องดำเนินการ ในทุกเวลา ทุกสถานที่ ทุกอุปกรณ์และช่องทาง ได้อย่างมั่นคงปลอดภัยและประหยัด

เพื่อให้ระบบราชการ 4.0 สำเร็จลุล่วงไปได้ ข้าราชการและเจ้าหน้าที่ของรัฐต้องได้รับ การปรับเปลี่ยนกระบวนกรทางความคิด (Mindset) ให้ตนเองมีความเป็นผู้ประกอบการสาธารณะ (Public Entrepreneurship) เพิ่มทักษะให้มีสมรรถนะ ที่จำเป็น และเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของตน อันจะช่วยทำให้สามารถแสดงบทบาทของการเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง (change leader) เพื่อสร้าง คุณค่า (public value) และประโยชน์สุขให้แก่ประชาชน

แผนภาพที่ 3-2 ปัจจัยแห่งความสำเร็จของระบบราชการ 4.0

การสานพลังระหว่าง
ภาครัฐและ
ภาคส่วนอื่นๆ
ในสังคม
(Collaboration)

การสร้างนวัตกรรม
(Innovation)

การปรับเข้าสู่
ความเป็นดิจิทัล
(Digitization /
Digitalization)

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ, 2560

ระบบราชการ 4.0 ได้ถูกสร้างขึ้นเพื่อตอบสนองการพัฒนาประเทศไทยตามนโยบายประเทศไทย 4.0 จากที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่าระบบราชการ 4.0 มีความแตกต่างไปจากระบบการทำงานของข้าราชการในปัจจุบันอยู่พอสมควร ดังนั้น การจะพัฒนาระบบราชการไปถึง 4.0 ได้นั้น ข้าราชการและหน่วยงานจะต้องปฏิบัติตามปัจจัยสำคัญเพื่อให้เกิดความสำเร็จ ซึ่งระบบราชการ 4.0 มีความแตกต่างจากระบบราชการแบบเดิม ดังนี้

ตารางที่ 3 – 1 ความแตกต่างของระบบราชการแบบเก่า กับ ระบบราชการ 4.0

ระบบราชการแบบเดิม	ระบบราชการ 4.0
การทำงานแยกตามภารกิจของแต่ละหน่วยงาน แม้มีการทำงาน ประสานงานกันระหว่างหน่วยงานแต่ยังไม่ใช้การบูรณาการ อย่างแท้จริง (Autonomy, Separation)	การทำงานร่วมกันแบบบูรณาการอย่างแท้จริง ในเชิงยุทธศาสตร์ ตั้งแต่ระดับการวางนโยบายไปจนถึงการนำไปปฏิบัติ (Collaboration)
การทำงานยังไม่อยู่ในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์อย่างเต็มรูปแบบและยังเป็นการทำงานตามสายการบังคับบัญชาในแนวตั้ง (Fragmentation, Hierarchy, Silo, Vertical Approach)	การทำงานมีการเชื่อมโยงผ่านระบบดิจิทัลอย่างเต็มรูปแบบตั้งแต่ต้น จนจบกระบวนการ เชื่อมโยงทุกส่วนราชการในการบริการประชาชน และมีการบังคับบัญชาในแนวนอน (End-to-end process flow, Cross-boundary management, Program/Project Management Office, Horizontal approach)
ให้บริการเป็นมาตรฐานเดียวกันอย่างตายตัวตามสิทธิพื้นฐานของ บุคคลที่รัฐกำหนด (Standardization)	ให้บริการตามความต้องการเฉพาะบุคคลซึ่งสามารถออกแบบ / เลือกรูปแบบ / วิธีการในการขอรับบริการได้ (Customization, Personalization)
ระบบทำงานในแบบอนาล็อก (Analog)	ระบบการทำงานที่ปรับเป็นดิจิทัลเต็มรูปแบบ (Digitization)

ระบบราชการแบบเดิม	ระบบราชการ 4.0
การดำเนินงานเชิงรับ ตามสถานการณ์ที่เกิดขึ้น (Passive)	การดำเนินงานที่ตอบสนองทันที/ทันเวลา/เชิงรุก ทันต่อการเปลี่ยนแปลง มีการคาดการณ์ไว้ ล่วงหน้า (Pro-Active)
ยึดกฎเกณฑ์และมุ่งเน้นแต่การปฏิบัติงานตาม เป้าหมาย (Rule-based, Performance- oriented)	สร้างนวัตกรรม มีการควบคุมอย่างชาญฉลาด มุ่ง ผลสัมฤทธิ์ใน การปฏิบัติงาน (Innovation, Smart regulation, Resultsoriented)
ปฏิบัติงานตามนโยบาย ขับเคลื่อนโดยภาครัฐเป็น ศูนย์กลาง (Government-driven)	ปฏิบัติงานโดยเน้นให้ประชาชนเป็นศูนย์กลาง (Citizen-centric)
ระบบการทำงานที่ล่าช้า มีต้นทุนสูง (Red tape, Costly)	สร้างคุณค่าในการให้บริการแก่ประชาชน ทำน้อย ได้มาก (Creating value for the public, Doing more and better with less)

ตารางที่ 3 – 1 ความแตกต่างของระบบราชการแบบเก่า กับ ระบบราชการ 4.0 (ต่อ)

เปิดเผยข้อมูลตามที่ร้องขอเฉพาะราย / เปิดเผย ข้อมูลจำกัด (Close system, Upon Request only)	เปิดเผยข้อมูลเป็นปกติ (default) ในรูปแบบที่ สามารถนำไปใช้ได้ ทันทีโดยไม่ต้องร้องขอ (Open system, Open access)
การปฏิบัติงานตามขั้นตอนแบบเดิมๆ (Routine Work)	สามารถแก้ไขปัญหาโดยไม่จำเป็นต้องใช้วิธีการ ทำงานรูปแบบเดิม และสามารถตอบสนองได้ ทันที (Non-routine problem solving, Real time capability)
ต่างหน่วยต่างทำงานกันลำพังโดยไม่มีแบ่งปัน ทรัพยากร เพื่อใช้งานร่วมกัน (Stand alone)	แบ่งปันทรัพยากรในการทำงานร่วมกัน เพื่อลด ต้นทุน เพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน (Shared Services)
วางนโยบาย และปฏิบัติงานโดยใช้ความรู้สึก และ คาดเดาเอาเอง (Intuition)	ปฏิบัติงานบนพื้นฐานของข้อมูล ความต้องการ ของประชาชน และ วางนโยบายที่สามารถนำไป ปฏิบัติให้เกิดผลได้จริง (Data-driven, Demand-driven, Actionable policy solutions)
บริการประชาชนเฉพาะในเวลาราชการ (Office- hours only)	บริการประชาชนตลอดเวลา (On-demand services)
มีความเชี่ยวชาญ/ชำนาญเฉพาะทาง (Expert/Specialist)	มีความสามารถในการใช้ความรู้สติปัญญา และ ข้อมูลสารสนเทศ เพื่อแก้ไขปัญหาและสร้าง คุณค่า (Knowledge worker) มีความสามารถ ในการเรียนรู้ (Educability) มีเหตุผลในเชิง จริยธรรม (Ethicability)

ข้าราชการแบบดั้งเดิม (Public administrator)	มีความเป็นผู้ประกอบการสาธารณะ (Public Entrepreneurship)
---	---

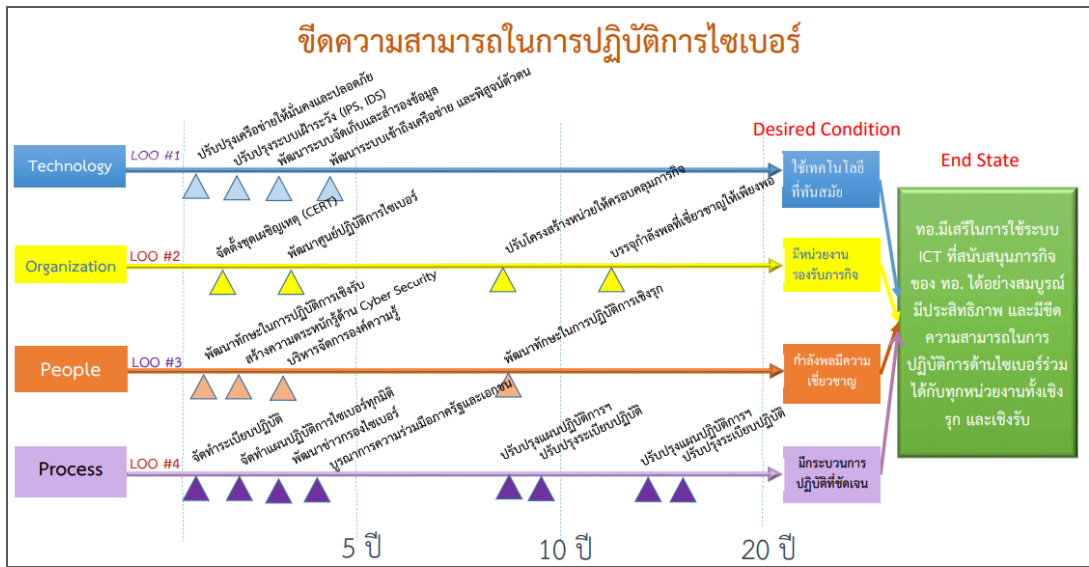
ที่มา: ปรับจากสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ 4.0

ระบบราชการ 4.0 ของหน่วยงานอื่น

1. กองทัพอากาศ

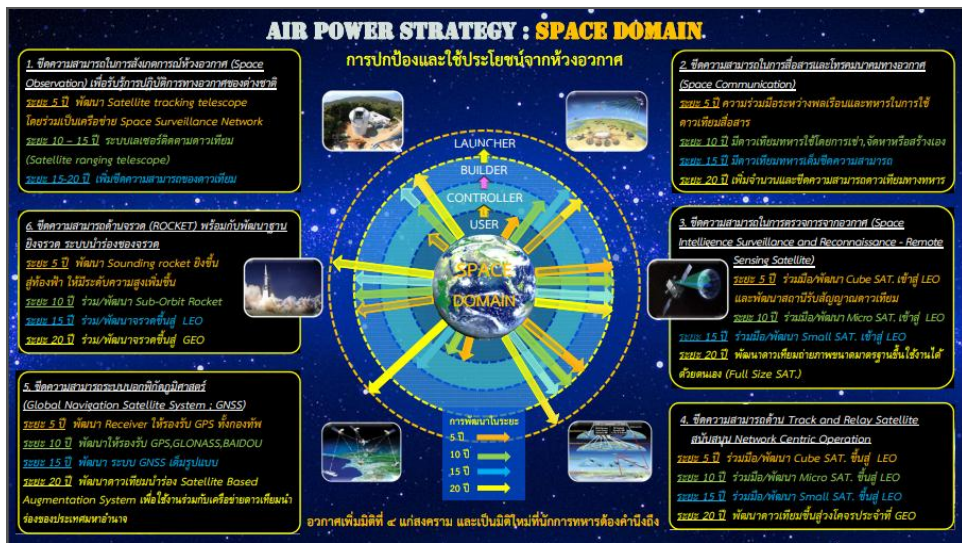
การพัฒนากองทัพอากาศให้เป็นระบบราชการ 4.0 นั้น กองทัพอากาศได้ดำเนินการจัดทำ “ยุทธศาสตร์ ทอ. 20 ปีกับการก้าวสู่ไทยแลนด์ 4.0” โดยกองทัพอากาศได้กำหนดกรอบเวลา ยุทธศาสตร์กองทัพอากาศ 20 ปี (พ.ศ.2560- 2579) เพื่อให้เกิดความต่อเนื่องในการพัฒนาและรองรับยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ซึ่งกองทัพอากาศได้ดำรงวิสัยทัศน์การพัฒนาจากกองทัพอากาศในยุคที่ 3 (3rd Generation RTAF) “กองทัพอากาศชั้นนำในภูมิภาค” มาสู่ยุคที่ 4 “RTAF 4.0 : Above and Beyond) มุ่งเน้นเสริมสร้างขีดความสามารถเพื่อการพัฒนาสู่การปฏิบัติการที่ใช้เครือข่ายเป็น ศูนย์กลางอย่างสมบูรณ์ (RTAF NCO Function Strengthening) และพัฒนากองทัพอากาศให้ทันสมัย โดยพัฒนาการใช้ประโยชน์จากอวกาศ การเพิ่มขีดความสามารถด้านต่างๆ เช่น ไซเบอร์ (Cyber), Smart Weapon, UAS/UAV/UCAV, Simulation & Training System, R&D, Competency, Learning Organization, PBL เป็นต้น และกองทัพอากาศมีการวางแผนการพัฒนา ในแต่ละด้านในระยะ 5 ปี 10 ปี และ 20 ปี ตามลำดับเพื่อให้แผนงานพัฒนากองทัพอากาศมีความต่อเนื่องและสอดคล้องกันไปในทุกๆระยะ เช่น การจัดทำคำของบประมาณ การพัฒนาบุคลากร ให้พร้อมกับการเปลี่ยนแปลงตามแผนแต่ละระยะ เป็นต้น

**แผนภาพที่ 3-3 การพัฒนาขีดความสามารถในการปฏิบัติการไซเบอร์ของกองทัพอากาศ
ในระยะ 5ปี 10ปี และ 20ปี**

ที่มา: พล.อ.ท.มานัต วงษ์วาทย์, 2560

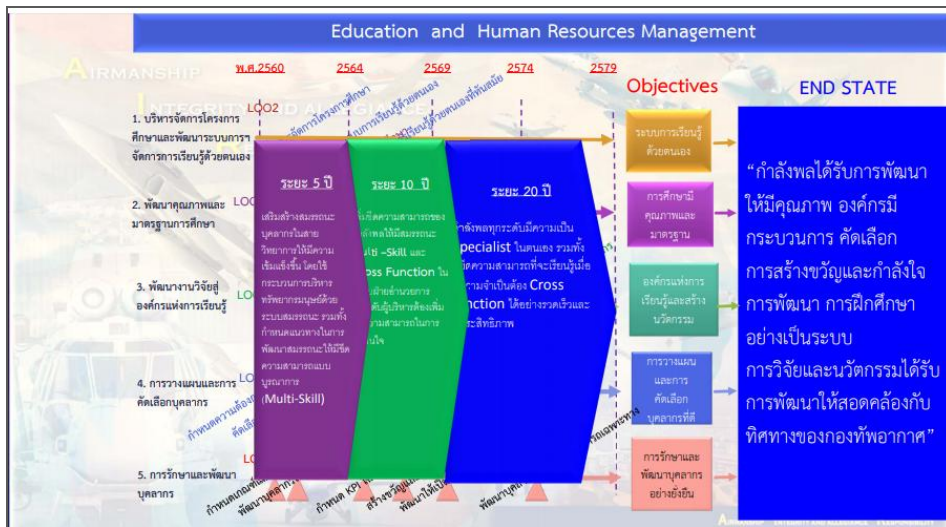
แผนภาพที่ 3-4 การพัฒนาขีดความสามารถในการปกป้องและการใช้ประโยชน์จากห้วงอวกาศของกองทัพอากาศในระยะเวลา 5ปี 10ปี และ 20ปี

ที่มา: พล.อ.ท.มานัต วงษ์วาทย์, 2560

แผนภาพที่ 3-5 การพัฒนาขีดความสามารถด้านการจัดการศึกษาและทรัพยากรมนุษย์ของกองทัพอากาศในระยะเวลา 5ปี 10ปี และ 20ปี

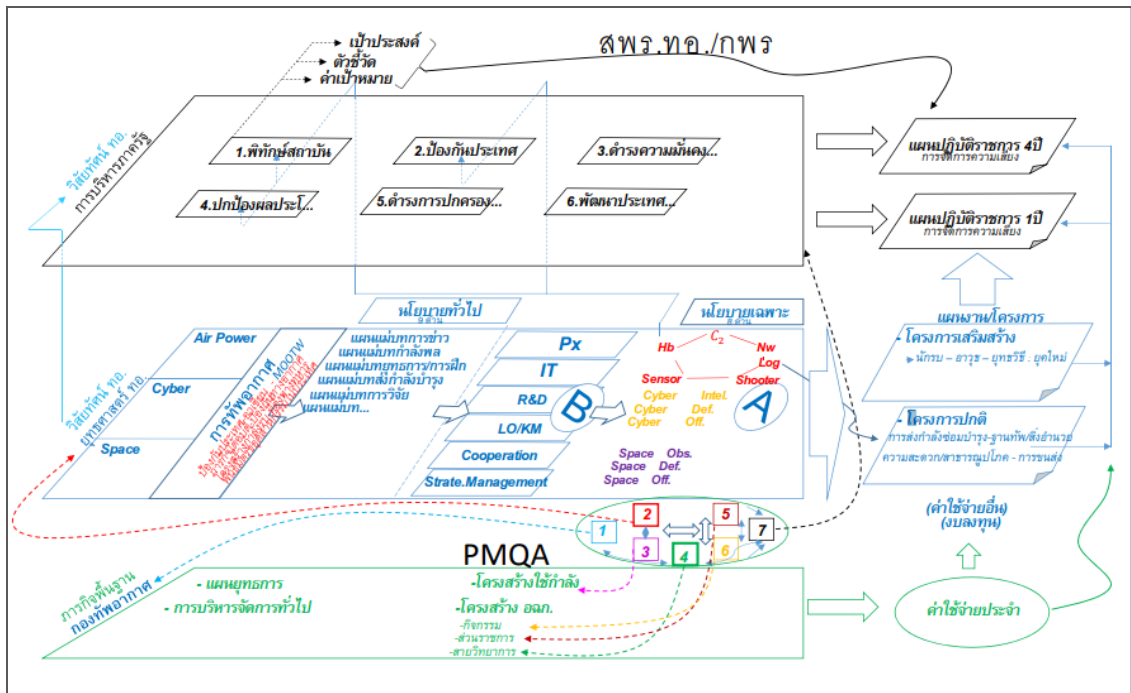

ที่มา: พล.อ.ท.มานัต วงษ์วาทย์, 2560

การพัฒนากองทัพอากาศให้เข้าสู่ยุคประเทศไทย 4.0 ได้มีการวางแผนยุทธศาสตร์ ด้วยการวิเคราะห์ส่วนที่เกี่ยวข้องอย่างเป็นลำดับขั้นตอนเพื่อให้ครอบคลุมทุกด้าน ดังนี้

1. การวิเคราะห์ภารกิจพื้นฐานของกองทัพอากาศ ได้แก่ แผนยุทธการ การบริหารจัดการทั่วไป โครงสร้างการใช้กำลัง โครงสร้างอัตราเฉพาะกิจ (อฉก.)
2. การคำนวณค่าใช้จ่ายประจำ
3. การจัดทำวิสัยทัศน์ และยุทธศาสตร์กองทัพอากาศในการทัพอากาศ 3 ด้าน ได้แก่ ด้าน Air Power, ด้าน Cyber และ ด้าน Space และนำมากำหนดเป็นนโยบายทั่วไป 9 ด้าน เช่น แผนแม่บทการข่าว แผนแม่บทกำลังพล แผนแม่บทยุทธการ/การฝึก แผนแม่บทส่งกำลังบำรุง แผนแม่บทการวิจัย และกำหนดนโยบายเฉพาะ 6 ด้าน
4. เมื่อกำหนดวิสัยทัศน์ ยุทธศาสตร์ และนโยบายแล้ว ก็ได้นำมากำหนดเป็นแผนงาน/โครงการ ทั้งโครงการปกติและโครงการเสริมสร้าง เพื่อนำมาคำนวณงบประมาณรายจ่าย ด้านงบลงทุน
5. เมื่อกำหนดแผนงาน/โครงการแล้ว จึงนำมากำหนดเป็นแผนปฏิบัติราชการ 1 ปี และ 4 ปี โดยมีการกำหนดเป้าประสงค์ ตัวชี้วัดและค่าเป้าหมายของแต่ละด้าน

แผนภาพที่ 3-6 การจัดทำแผนงานของกองทัพอากาศ

ที่มา : พล.อ.ท.มานัต วงษ์วาทย์, 2560

2. กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยมีวิวัฒนาการของแนวคิดในการปฏิบัติหน้าที่ ออกเป็น 4 ช่วง ดังนี้

ช่วงที่ 1 ป.ก. 1.0 (ก่อนปี พ.ศ.2545) เน้นแก้ปัญหาสาธารณภัยพิบัติเชิงรับ เป็นยุคที่ไม่มีหน่วยงานหลักจัดการสาธารณภัยของประเทศ ยุคนี้การทำงานจะเน้น มุ่งแก้ไขปัญหาสาธารณภัยในระยะเร่งด่วนเฉพาะหน้า เน้นสงเคราะห์ช่วยเหลือผู้ประสบภัยในเบื้องต้น

ช่วงที่ 2 ป.ก. 2.0 (พ.ศ.2545 – 2549) เน้นจัดการสาธารณภัยเชิงรุก เป็นยุคที่มีการจัดตั้งกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย (ป.ก.) โดยรวมหน่วยงานที่เกี่ยวข้องไว้ด้วยกัน โดยเน้น มุ่งวางระบบจัดการสาธารณภัยครอบคลุมทุกมิติ (ก่อน-ขณะ-หลังเกิดภัย) เน้นการเตรียมพร้อมรับมือ ป้องกันและลดผลกระทบในช่วงก่อนเกิดภัย

ช่วงที่ 3 ป.ก. 3.0 (พ.ศ.2550 – 2559) เน้นการจัดการสาธารณภัยเชิงบูรณาการ มีการตราพระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ.2550 เป็นกฎหมายหลักกำหนดกรอบ การปฏิบัติการที่เป็นเอกภาพ โดยมีกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ทำหน้าที่เป็นหน่วยงานกลาง

ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของประเทศ มีการกำหนดหน่วยงานรับผิดชอบและผู้มีอำนาจสั่งการ แก้ไขปัญหาสาธารณภัยในทุกระดับ และมีการเชื่อมโยงกรอบเขตแดน และแผนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยชาติสู่การปฏิบัติในระดับพื้นที่

ช่วงที่ 4 ป.ภ. 4.0 (พ.ศ.2560 – 2579) เน้นการจัดการสาธารณภัยอย่างยั่งยืน ใช้การประสานพลัง “ประชารัฐ” ขับเคลื่อนการจัดการสาธารณภัย โดยน้อมนำแนวพระราชดำริ “เศรษฐกิจพอเพียง” และหลักการทรงงาน “เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา” ต่อยอดงานจัดการสาธารณภัย พร้อมนำนวัตกรรมเทคโนโลยีและงานวิจัยเสริมสร้างศักยภาพการจัดการสาธารณภัยของประเทศ เพื่อมุ่งสู่การเป็นองค์กรที่พร้อมจัดการสาธารณภัยทุกรูปแบบ และใช้เทคโนโลยีในการปฏิบัติงาน

กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย มีการดำเนินการเพื่อให้เกิดการจัดการสาธารณภัยอย่างยั่งยืน (ป.ภ. 4.0) ดังนี้

1. เสริมสร้างศักยภาพเครือข่ายให้มีภูมิคุ้มกันจากสาธารณภัยในทุกระดับ
  - 1.1 ส่งเสริมให้ชุมชนพื้นที่เสี่ยงภัยมีขีดความสามารถในการจัดการภัยพิบัติ
  - 1.2 ผลักดันองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สร้างเครือข่ายป้องกันภัยในพื้นที่
  - 1.3 พัฒนางานอาสาสมัครป้องกันภัยให้เป็นระบบและมีประสิทธิภาพ
2. ยกระดับการจัดการสาธารณภัยระหว่างประเทศสู่มาตรฐานสากล
  - 2.1 ส่งเสริมบทบาทการป้องกันภัยในภูมิภาคอาเซียนและประชาคมโลกภายใต้กรอบเขตแดน
  - 2.2 จัดตั้งทีมค้นหาและกู้ภัยในเขตเมืองขนาดกลาง (USAR Team)
  - 2.3 วางระบบคลังสิ่งของสำรองจ่ายและระบบโลจิสติกส์ในการช่วยเหลือประเทศสมาชิกอาเซียนที่ประสบภัย
3. เชื่อมโยงเทคโนโลยีสู่การวางระบบการจัดการสาธารณภัย
  - 3.1 จัดทำฐานข้อมูลสาธารณภัย และพัฒนาค้นข้อมูลสาธารณภัยแห่งชาติให้มีเอกภาพ
  - 3.2 วางระบบแจ้งเตือนภัยล่วงหน้าที่เหมาะสม และเข้าถึงประชาชน ในพื้นที่เสี่ยงภัยอย่างรวดเร็ว
  - 3.3 นำระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ (GIS) มาใช้ในกาตรวจสอบพื้นที่เสี่ยงภัยและพื้นที่ประสบภัย
  - 3.4 ใช้เทคโนโลยีเป็นเครื่องมือสำคัญในการอำนวยความสะดวก สั่งการ และแก้ไขปัญหาสาธารณภัย
4. ส่งเสริมการนำนวัตกรรมเทคโนโลยีและพัฒนางานวิจัยด้านการจัดการสาธารณภัย
  - 4.1 ให้ความสำคัญกับการคิดค้นนวัตกรรมและแนวคิดในการจัดการสาธารณภัย
  - 4.2 นำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ในการพัฒนางานด้านการจัดการสาธารณภัยเชิงสร้างสรรค์
  - 4.3 สนับสนุนงานวิจัยที่ต่อยอดการเสริมสร้างศักยภาพการจัดการสาธารณภัยของประเทศ

5. สานพลัง “ประชารัฐ” ขับเคลื่อนกลไกการจัดการสาธารณสุข
  - 5.1 ยึดประชาชนเป็นศูนย์กลางในการแก้ไขปัญหาสาธารณสุข
  - 5.2 ส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนลดความเสี่ยงและจัดการสาธารณสุข
  - 5.3 เชื่อมโยงเครือข่ายให้พร้อมรับมือและจัดการสาธารณสุขอย่างเข้มแข็ง
  - 5.4 ส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการป้องกันและบรรเทาสาธารณสุข
6. เตรียมพร้อมองค์กรรองรับการจัดการสาธารณสุข
  - 6.1 ใช้เทคโนโลยีในการขับเคลื่อนการทำงานทั้งระบบ
  - 6.2 พัฒนาบุคลากรให้ปรับตัวเท่าทันต่อเทคโนโลยี
  - 6.3 สร้างองค์กรให้พร้อมรับมือและจัดการสาธารณสุขทุกรูปแบบ
  - 6.4 วางแผนรับมือสาธารณสุขเชิงกลยุทธ์ที่ครอบคลุมทุกมิติ

จากแนวทางระบบราชการ 4.0 ที่สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบข้าราชการ (กพร.) ได้กำหนดขึ้นเพื่อให้ส่วนราชการต่างๆ ได้นำไปปฏิบัติ และการวางแผนพัฒนาหน่วยของ กองทัพอากาศ และกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณสุข ตามนโยบายประเทศไทย 4.0 ที่กล่าวมาข้างต้นนั้น จะเห็นได้ว่าการกำหนดยุทธศาสตร์พัฒนาหน่วยงานทั้งในระยะสั้น ระยะกลาง และระยะยาว เพื่อให้เป็นไปตามแนวยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี และนโยบายประเทศไทย 4.0 หน่วยงานจะต้องคำนึงถึงสิ่งสำคัญประการแรกคือ ภารกิจ หน้าที่รับผิดชอบของหน่วยงาน เพื่อให้การวางแผนเป็นไปอย่างมีทิศทาง นอกจากนี้ยังต้องศึกษาแผนยุทธศาสตร์ชาติ และแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ที่อาจส่งผลกระทบต่อการทำงานของหน่วย ดังนั้นการพัฒนารูปแบบการปราบปรามยาเสพติดในยุคประเทศไทย 4.0 ของกองบัญชาการตำรวจปราบปรามยาเสพติดจึงต้องคำนึงถึงองค์ประกอบต่างๆ เหล่านี้ เพื่อให้ได้รูปแบบที่เหมาะสม เกิดประโยชน์ต่อการปฏิบัติงาน ความปลอดภัยของประชาชน สังคม และประเทศชาติต่อไป

บทที่ 4

การพัฒนาองค์ความรู้การตำรวจปราบปรามยาเสพติด ในยุคประเทศไทย 4.0

การพัฒนาองค์ความรู้การตำรวจปราบปรามยาเสพติด (บช.ปส.) ตามนโยบายประเทศไทย 4.0 ของรัฐบาล ให้พัฒนาได้ครอบคลุมรอบด้าน สามารถสนับสนุนการพัฒนาประเทศ และสร้างความมั่นคงปลอดภัยให้แก่ประชาชนและสังคมได้ จะต้องสอดคล้องกับนโยบายรัฐบาล ยุทธศาสตร์ชาติ ยุทธศาสตร์สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ระบบราชการ 4.0 และ สถานการณ์ยาเสพติดในอนาคต

การที่จะพัฒนา บช.ปส. ให้เป็นไปตามแนวทางระบบราชการ 4.0 กล่าวคือ มีการเปิดกว้าง และเชื่อมโยงกัน มีขีดสมรรถนะสูงและทันสมัย และยึดประชาชนเป็นศูนย์กลาง เพื่อให้เป็นที่พึงของประชาชนและเชื่อถือไว้วางใจได้นั้น บช.ปส. จะต้องพัฒนาประเด็นสำคัญ 4 ด้าน คือ

- 1.การพัฒนาคน (People)
- 2.การพัฒนาเทคโนโลยี (Technology)
- 3.การพัฒนากระบวนการ (Process)
- 4.การพัฒนาองค์กร (Organization)

การพัฒนาคน (People)

การพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพคน เป็นหนึ่งในยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี และเป็นวาระในการขับเคลื่อนประเทศไทย 4.0 ซึ่งมีแนวคิดการวางรากฐานการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เป็นปัจจัยสำคัญที่พัฒนาประเทศ ดังนั้นการพัฒนาของ บช.ปส. ก็เช่นเดียวกันกับการพัฒนาประเทศ คือ ต้องพัฒนาบุคลากรของ บช.ปส. ให้มีความรู้ ความสามารถเพียงพอต่อการปฏิบัติงานการปราบปรามยาเสพติดในอนาคตได้ ซึ่งสมรรถนะของเจ้าหน้าที่ตำรวจ บช.ปส. ควรพัฒนาให้มึนนั้น ก็คือสมรรถนะ 3 ด้าน ได้แก่ ทักษะ (Skill) ความรู้ (Knowledge) และทัศนคติ (Attitude) ดังนี้

1. ทักษะ (Skill)

ทักษะ (Skill) คือ สิ่งทีบุคคลกระทำได้ดี และฝึกปฏิบัติเป็นประจำจนเกิดความชำนาญ ทักษะของตำรวจ บช.ปส. ที่จำเป็นต้องพัฒนาเพื่อให้ทันต่อการปฏิบัติงาน ได้แก่

1.1 ทักษะด้านการสื่อสาร (Communication) ความสามารถในการสื่อสาร เป็นสิ่งที่จะช่วยให้เกิดความเข้าใจและสามารถโต้ตอบกับผู้อื่นได้ การสื่อสารนี้มิได้ความถึงการพูดแต่เพียงอย่างเดียว แต่หมายความรวมถึง การทำความเข้าใจในการสื่อสารนั้น การฟัง การพูด และการเขียน ซึ่ง

ทักษะการสื่อสารที่ตำรวจ บช.ปส. จำเป็นที่จะต้องพัฒนาให้มี คือ การสื่อสารข้อมูลต่างๆ ได้อย่างชัดเจน และถูกต้อง

1.2 ทักษะด้านการคิดวิเคราะห์ (Analytical Thinking) ความสามารถในการคิดอย่างเป็นตรรกะ เป็นเหตุเป็นผล และคิดอย่างเป็นระบบ สามารถระบุรูปแบบหรือเชื่อมโยงระหว่างสถานการณ์ บุคคล หรือเหตุการณ์ต่างๆ ได้ เป็นทักษะสำคัญประการหนึ่งที่ต้องพัฒนาให้มีขึ้นในเจ้าหน้าที่ตำรวจของ บช.ปส. เพราะภารกิจที่สำคัญของ บช.ปส. ในการปราบปรามยาเสพติดนั้น ต้องมีการวิเคราะห์ เชื่อมโยงเรื่องราวต่างๆ เพื่อให้ได้หนทางปฏิบัติในการปราบปรามที่เหมาะสมที่สุดสำหรับภารกิจนั้นๆ

1.3 ทักษะการตัดสินใจ (Decision Making) คือ ความสามารถในการเข้าใจสถานการณ์ และพิจารณาหนทางปฏิบัติที่สามารถเป็นไปได้ด้วยความรอบคอบ ทันเวลา และสามารถตัดสินใจได้แม้จะเป็นเรื่องใหม่ หรือในสภาวะแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไป ทักษะการตัดสินใจนี้จะต้องมีการตั้งสมมุติฐานของสมมติฐานความเสี่ยง ค่าใช้จ่าย ประโยชน์ และผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการตัดสินใจ ทักษะนี้มีความสำคัญอย่างมากต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจ บช.ปส. เพราะบ่อยครั้งที่การเข้าปราบปรามยาเสพติด เกิดเหตุการณ์เฉพาะหน้าขึ้นหลายอย่าง และอาจต้องตัดสินใจภายในเวลาอันรวดเร็ว ดังนั้นการฝึกให้ข้าราชการตำรวจ บช.ปส. มีทักษะการตัดสินใจที่ดี ก็จะช่วยส่งเสริมงานของ บช.ปส. ให้สัมฤทธิ์ผลได้

1.4 ทักษะทางกายภาพ (Physical Skills) การพัฒนาร่างกายให้เตรียมพร้อมปฏิบัติงานอยู่เสมอ เป็นทักษะที่สำคัญอย่างยิ่ง เนื่องจากการออกไปปราบปรามกลุ่มผู้ค้ายาเสพติดนั้น จะต้องมีการวิ่ง การต่อสู้ หรือการป้องกันตัว ดังนั้นหากเจ้าหน้าที่ตำรวจที่ไปปฏิบัติงานไม่มีทักษะทางกายภาพที่ดีเพียงพอ ก็อาจทำให้ภารกิจล้มเหลวได้ ทักษะและความสามารถทางกายภาพ ประกอบด้วย การมองเห็น การได้ยิน การควบคุมการเคลื่อนไหวร่างกาย การใช้นิ้วมือ ความแข็งแรงของร่างกาย และความแข็งแรงของระบบหัวใจ เป็นต้น

1.5 ทักษะการใช้อาวุธและการต่อสู้ ในการเข้าปฏิบัติการของตำรวจ บช.ปส. จำเป็นต้องมีการพกพาอาวุธ ซึ่งอาจต้องใช้เพื่อระงับเหตุหรือป้องกันตัว เนื่องจากปัจจุบันกลุ่มผู้ค้ายาเสพติด มักจะต่อสู้เพื่อหลบหนีการจับกุมตัว ดังนั้นต้องมีการฝึกใช้อาวุธ และการต่อสู้ที่จำเป็นต่อการปฏิบัติงาน

1.6 ทักษะในการใช้คอมพิวเตอร์ และการเข้าถึงข้อมูลดิจิทัล (Computer and Digital Literacy) ปัจจุบันกลุ่มผู้ค้ายาเสพติดมีการลักลอบซื้อขายผ่านทางอินเทอร์เน็ตมากขึ้น โดยอาศัยความก้าวหน้าของเทคโนโลยี มาเป็นช่องทางในการซื้อขาย ทั้งเป็นแหล่งการติดต่อระหว่างผู้ซื้อผู้ขาย การใช้ระบบเงินบิทคอยน์แทนเงินสด ซึ่งหาก บช.ปส. ยังมุ่งเน้นการปราบปรามแบบเดิมเพียงอย่างเดียว ก็อาจทำให้ไม่สามารถปราบปรามยาเสพติดให้เกิดประสิทธิผลได้เท่าที่ควร ดังนั้นทักษะที่จำเป็นเพื่อพัฒนาเจ้าหน้าที่ตำรวจ บช.ปส. ให้สามารถก้าวตามความเปลี่ยนแปลง ที่อาจมีการ

เปลี่ยนแปลงอยู่เรื่อยๆ เนื่องจากความก้าวหน้าของเทคโนโลยี ก็คือ ทักษะในการใช้คอมพิวเตอร์และการเข้าถึงข้อมูลดิจิทัล

2. ความรู้ (Knowledge)

ความรู้ (Knowledge) คือ สิ่งที่บุคคลพึงรู้ เพื่อใช้ในการปฏิบัติงาน โดยการพัฒนาเจ้าหน้าที่ตำรวจ บช.ปส.ด้านความรู้ นั้น มีความรู้ 2 ด้านที่สำคัญ คือ

2.1 รู้เขา หากเทียบความรู้ที่จะต้องรู้เขาในแผนการปฏิบัติ ก็คือ ฝ่ายตรงข้าม ซึ่งในที่นี้ก็คือ กลุ่มผู้ค้ายาเสพติด ได้แก่ การรู้ข้อมูลกลุ่มหรือบุคคลที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด ทั้งการเสพยา การผลิต การค้า ทั้งในภายในประเทศ และต่างประเทศ อันจะส่งผลต่อการปฏิบัติงานของฝ่ายเรา ทั้งต้องมีการจัดทำฐานข้อมูลที่สามารถสืบค้น เพื่อนำมาวิเคราะห์ได้ นอกจากนี้ยังจะต้องรู้ข่าวสารยาเสพติดที่เกิดขึ้นโดยตลอดทั้งในและต่างประเทศ เนื่องจากปัญหาของยาเสพติดถือเป็นปัญหาระดับโลก และเป็นอาชญากรรมข้ามชาติประเภทหนึ่งด้วย ดังนั้นจึงต้องมีการเก็บข้อมูลข่าวสารที่เกิดขึ้นอยู่ตลอด

2.2 รู้เรา การที่เจ้าหน้าที่ตำรวจ บช.ปส. จะปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ต้องรู้ภารกิจ อำนาจหน้าที่ของตนเอง ซึ่งสิ่งที่จะต้องทราบเกี่ยวกับฝ่ายเรา ได้แก่

2.2.1 กฎหมายต่างๆ ที่เกี่ยวข้องในการปฏิบัติหน้าที่ เช่น กฎหมายอาญา กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา กฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติด กฎหมายระหว่างประเทศ เป็นต้น

2.2.2 ขั้นตอนการปฏิบัติงานตามที่สำนักงานตำรวจแห่งชาติ บช.ปส. หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกำหนด

2.2.3 รู้จักองค์กรต่างๆ ที่สนับสนุนหรือประสานงานการปฏิบัติกับ บช.ปส.

3. ทักษะ (Attitude)

ทัศนคติ (Attitude) คือ พฤตินิสัยที่พึงปรารถนา สิ่งที่ต้องการต้องการให้ “เป็น” สิ่งเหล่านี้จะอยู่ลึกกลงไปในจิตใจ ต้องปลูกฝังสร้างยากกว่าความรู้และทักษะ แต่ถ้าหากมีอยู่แล้ว จะเป็นพลังผลักดันให้คนมีพฤติกรรมที่องค์กรต้องการ ทัศนคติที่สำคัญที่ต้องการให้มีในเจ้าหน้าที่ตำรวจ บช.ปส. ได้แก่

3.1 การควบคุมตนเอง (Self-Control) เป็นความสามารถในการควบคุมอารมณ์ ภายใต้การเผชิญหน้ากับสิ่งต่างๆ หรือการทำงานในสภาวะกดดัน เนื่องจากบ่อยครั้งที่การปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจ บช.ปส. ต้องปฏิบัติงานที่เสี่ยงภัยและยากลำบาก ดังนั้นจึงจำเป็นต้องสามารถควบคุมตนเองได้อยู่ตลอดเวลา

3.2 การทำงานเป็นทีม (Team Working) การปฏิบัติกรปราบปรามยาเสพติด ไม่สามารถทำได้ด้วยคนเพียงคนเดียว การทำงานของ บช.ปส. มุ่งเน้นการทำงานเป็นทีม ดังนั้นเจ้าหน้าที่ตำรวจของ บช.ปส. จะต้องมีความดีในการทำงานเป็นทีม โดยจะต้องมีความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของตนในทีม สามารถสนับสนุนและช่วยเหลือทีมให้ไปสู่เป้าหมายได้ ยินดีที่จะช่วยเหลือบุคคลอื่นๆ ในทีม และยินดีทำงานที่ได้รับมอบหมายแม้ไม่ใช่งานที่อยากทำ

3.3 ความซื่อสัตย์สุจริต (Honesty) ความสุจริตเป็นหนึ่งในวิสัยทัศน์ของ บช.ปส. เหตุที่ต้องพัฒนาให้เจ้าหน้าที่ตำรวจ บช.ปส. มีความสุจริต และต้องกำหนดให้เป็นวิสัยทัศน์นั้น เนื่องจากงานของ บช.ปส.เกี่ยวข้องกับปราบปรามยาเสพติด ซึ่งอาจมีผลประโยชน์จากผู้ค้า หรือ แม้แต่ผลประโยชน์จากการทุจริตใช้ตำแหน่งหน้าที่หาประโยชน์ให้กับตนเอง ดังนั้นข้าราชการตำรวจ บช.ปส. จึงจำเป็นที่จะต้องมีทัศนคติเรื่องความซื่อสัตย์สุจริตเป็นที่ตั้ง เพื่อมิให้กระทำผิดในหน้าที่ราชการ

การพัฒนาเทคโนโลยี (Technology)

การปฏิบัติงานของ บช.ปส. มีหลายหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการใช้เทคโนโลยี ได้แก่

1. กองบังคับการอำนวยการ (บก.อก.บช.ปส.) ใช้ระบบฐานข้อมูลของโครงการการศึกษาเพื่อต่อต้านการใช้ยาเสพติดในเด็กนักเรียน(D.A.R.E)

2. กองบังคับการตำรวจปราบปรามยาเสพติด 1 – 4 (บก.ปส.1 – 4) มีกลุ่มงานสอบสวนและตรวจสอบทรัพย์สิน ที่จำเป็นต้องใช้เทคโนโลยีเข้ามาช่วยในการจัดทำความเชื่อมโยงทรัพย์สิน

3. กองบังคับการข่าวกรองยาเสพติด (บก.ขก.บช.ปส.) รับผิดชอบงานรับแจ้งข่าวสารและเรื่องร้องเรียน งานตรวจสอบพฤติการณ์บุคคล งานอำนวยการข่าว รวบรวมข้อมูลการข่าว ตรวจสอบข้อมูลและสืบสวนหาข่าว รวมทั้งผลิตข่าวกรองด้านยาเสพติดในระดับยุทธการ งานการจัดเก็บรวบรวมประมวลผล งานควบคุมเครื่องคอมพิวเตอร์ งานเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของ บช.ปส.

4. กองบังคับการสกัดกั้นการลำเลียงยาเสพติด (บก.สกส.บช.ปส.) รับผิดชอบประมวลผลและวิเคราะห์ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการลักลอบลำเลียงยาเสพติด โดยเฉพาะบุคคลหรือยานพาหนะที่ต้องสงสัย จัดทำฐานข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการลำเลียงยาเสพติด รวมถึงพัฒนาและจัดหาเครื่องมือพิเศษเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการสกัดกั้นการลำเลียงยาเสพติด

จากภารกิจของหน่วยงานภายใน บช.ปส. จะเห็นได้ว่า ทุกกองบังคับการมีการใช้ระบบเทคโนโลยีในการปฏิบัติงาน โดยเฉพาะงานของ บก.ขก.บช.ปส และ บก.สกส.บช.ปส. ดังนั้นเพื่อให้ บช.ปส. เกิดการพัฒนาด้านเทคโนโลยีให้สามารถปฏิบัติงานในยุค 4.0 ที่อาชญากรยาเสพติดมักใช้อินเทอร์เน็ต และความก้าวหน้าของดิจิทัลในการติดต่อซื้อขายยาเสพติด จึงควรมีการพัฒนา ดังนี้

1. การปรับปรุงฐานข้อมูลให้สามารถเชื่อมโยง และนำข้อมูลมาวิเคราะห์ได้อย่างสะดวก ดังที่ได้กล่าวมาแล้วว่า ทุกกองบังคับการของ บช.ปส. มีการใช้ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ โดยเฉพาะการจัดทำฐานข้อมูลด้านต่างๆ ตามงานของแต่ละกองบังคับการ ดังนั้น เพื่อให้ข้อมูลต่างๆ สามารถหาความเชื่อมโยง เชื่อมโยงกัน และสามารถนำข้อมูลมาเปรียบเทียบ หรือวิเคราะห์ได้อย่างสะดวก และเป็นฐานข้อมูลใหญ่ (Big Data) ของ บช.ปส. จึงควรพัฒนาระบบฐานข้อมูลของ บช.ปส.

2. การปรับปรุงเครือข่ายคอมพิวเตอร์ให้มีมั่นคงและปลอดภัย เนื่องจากในช่วงที่ผ่านมาบ่อยครั้งที่มีเหตุการณ์เจาะระบบของกลุ่มไม่ระบุนาม (Anonymous) ซึ่งเน้นการโจมตีหน่วยงานราชการ ดังนั้นเมื่อมีระบบฐานข้อมูลที่ตีแล้ว การปรับปรุงด้านเทคโนโลยีประการต่อมา คือ การปรับปรุง

เครือข่ายคอมพิวเตอร์ให้มีมั่นคงและปลอดภัย ทั้งในเรื่องของลำดับขั้นในการเข้าถึงข้อมูลของเจ้าหน้าที่ ตำรวจ บช.ปส. ความปลอดภัยในการเข้าถึงข้อมูลผ่านระบบเครือข่ายด้วย

3. การพัฒนาระบบจัดเก็บและสำรองข้อมูล เนื่องจากฐานข้อมูลจำนวนมากของ บช.ปส. และบางครั้งไม่สามารถดำเนินการทำลายตามระเบียบงารสารบรรณได้ จึงควรพัฒนาระบบจัดเก็บและสำรองข้อมูลต่างๆ ของ บช.ปส.ไว้ เพื่อให้สามารถนำมาใช้งานได้อยู่ตลอดเวลา

4. การพัฒนาอุปกรณ์ เครื่องมือ และระบบที่ใช้ในการตรวจสอบการกระทำผิด นอกเหนือจากฐานข้อมูลแล้ว ในการปฏิบัติงานของ บช.ปส. จำเป็นที่จะต้องมียุทธรณ์ เครื่องมือและระบบพิเศษต่างๆ ที่แตกต่างไปจากตำรวจหน่วยงานอื่น ดังนั้น จึงควรมีการพัฒนาอุปกรณ์ เพื่อให้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

การพัฒนากระบวนการ (Process)

การพัฒนากระบวนการทำงานของ บช.ปส. ให้เป็นไปตามนโยบายประเทศไทย 4.0 มีดังนี้

1. การจัดทำแผนปฏิบัติการรองรับสถานการณ์ต่างๆ ได้แก่

1.1 แผนปฏิบัติการปราบปรามยาเสพติดในระดับต่างๆ เช่น การปราบปรามกลุ่มผู้เสพยาเสพติด การปราบปรามกลุ่มผู้ค้ายาเสพติด การปราบปรามกลุ่มผู้ผลิตยาเสพติด การปราบปรามกลุ่มการค้ายาเสพติดข้ามชาติ เป็นต้น

1.2 แผนปฏิบัติการป้องกันปัญหาเสพติด ตามโครงการสำคัญของ บช.ปส. เช่น โครงการการศึกษาเพื่อต่อต้านการใช้ยาเสพติดในเด็กนักเรียน เป็นต้น

1.3 แผนปฏิบัติการการข่าวกรองยาเสพติด

2. กำหนดระเบียบปฏิบัติ หรือ เสนอร่างกฎหมายที่จำเป็นต่อการปฏิบัติงาน หรือการแก้ไขกฎหมายที่เป็นอุปสรรคต่อการปฏิบัติงาน ให้หน่วยงานที่รับผิดชอบพิจารณา

3. กำหนดยุทธศาสตร์ บช.ปส. ในระยะสั้น ระยะกลาง และระยะยาว ที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ ยุทธศาสตร์สำนักงานตำรวจแห่งชาติ นโยบายปราบปรามยาเสพติดของประเทศและของนานาชาติ และแนวโน้มสถานการณ์ยาเสพติดในอนาคต โดยอาจแบ่งหัวข้อเป็นยุทธศาสตร์ด้านต่างๆ เช่น ยุทธศาสตร์ด้านการข่าว ยุทธศาสตร์ด้านการวิจัยและพัฒนา ยุทธศาสตร์ด้านการฝึก ยุทธศาสตร์ด้านการส่งกำลังบำรุง เป็นต้น

การพัฒนาองค์กร (Organization)

การพัฒนาองค์กร บข.ปส. ให้เป็นไปตามนโยบายประเทศไทย 4.0 มีดังนี้

1. การปรับนโยบายบางประการที่สามารถให้ภาคเอกชน หรือ ภาคประชาสังคม เข้ามามีส่วนร่วม และสามารถให้ความร่วมมือได้ในงานบางอย่างในรูปแบบของ “ประชารัฐ” และเชื่อมโยงการทำงานให้สอดคล้องประสานระหว่างภายในหน่วยงาน หน่วยงานราชการอื่นทั้งในส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่น

2. การพัฒนาองค์การ และกองบัญชาการ ให้สามารถปฏิบัติการในรูปแบบศูนย์ปฏิบัติการ (Operation Center) ของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ในการสั่งการได้

3. การกำหนดคุณสมบัติของกำลังพลในการดำรงตำแหน่งต่างๆ ใน บข.ปส. โดยปกติการโยกย้ายมาดำรงตำแหน่งต่างๆ ของหน่วยงานในสำนักงานตำรวจแห่งชาติ มักไม่ได้กำหนดคุณสมบัติเฉพาะตำแหน่งไว้มากนัก หรือหากมีก็มักเป็นการผ่านการฝึกอบรมหลักสูตรต่างๆ ซึ่งเป็นหลักสูตรที่สำนักงานตำรวจแห่งชาติเปิดฝึกอยู่เป็นประจำ หรืออาจมีการกำหนดคุณสมบัติในด้านภาษา แต่หาก บข.ปส. ต้องการมีกำลังพลที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านในการปราบปรามยาเสพติด ก็ควรจะกำหนดคุณสมบัติเฉพาะตำแหน่งสำหรับผู้ที่จะมาปฏิบัติงานของ บข.ปส.

4. การทบทวนโครงสร้างหน่วยงานภายในให้สอดคล้องกับภารกิจของ บข.ปส. เนื่องจากรูปแบบสถานการณ์ยาเสพติดที่เปลี่ยนแปลงไป หรือหากมีการปรับเปลี่ยนโครงสร้างอื่นๆ ที่อาจกระทบกับการแบ่งงานตามโครงสร้างของ บข.ปส. ดังนั้น บข.ปส. จึงควรทบทวนรูปแบบโครงสร้างและอำนาจหน้าที่อยู่เป็นระยะ ซึ่งอาจมีการทบทวนตามวงรอบของแผนยุทธศาสตร์ที่จัดทำขึ้นก็ได้

การพัฒนาองค์กรทั้ง 4 ด้านนี้จะทำให้ บข.ปส. มีความพร้อมที่จะรองรับการปฏิบัติงานต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในยุคประเทศไทย 4.0 และสามารถกำหนดรูปแบบการปราบปรามที่เหมาะสมกับสถานการณ์ยาเสพติดในปัจจุบัน 6 รูปแบบ คือ

1. เน้นการสกัดกั้นเส้นทางลำเลียงยาเสพติด

จากสถิติและแนวโน้มของการค้ายาเสพติดในปัจจุบัน ประเทศไทยถือเป็นพื้นที่ที่ถูกใช้เป็นช่องทางลำเลียงยาเสพติด โดยเฉพาะจากทางรัฐฉาน ประเทศเมียนมาร์ เป็นแหล่งผลิตยาเสพติดเป็นอันดับ 2 ของโลก ผีน เอโรอิน ยาบ้า และยาไอซ์ ถูกผลิตจากที่นี่แล้วกระจายสู่ประเทศอื่นๆ ประเทศไทยได้รับผลกระทบโดยตรงเพราะยาเสพติดที่ถูกส่งออกไปประเทศที่ 3 โดยลำเลียงเข้าไทยทางชายแดนภาคเหนือและภาคอีสานก่อนจะถูกส่งต่อมายังพื้นที่ขึ้นใน อย่างกรุงเทพมหานคร ปริมณฑล และอีกหลายจังหวัดในภาคกลาง เช่น ออยุธยา ลพบุรี และสระบุรี รวมไปถึงส่งไปยังพื้นที่ภาคใต้ และข้ามไปยังมาเลเซีย โดยมีเส้นทางหลัก คือ แม่น้ำโกลก ซึ่งพฤติการณ์ในการลักลอบลำเลียงยาเสพติด ปรับเปลี่ยนเพื่ออำพรางการตรวจจับจากเจ้าหน้าที่ โดยการใช้เครือข่ายจากภาคกลางและยานพาหนะขึ้นไปรับยาเสพติดจากทางภาคเหนือ ก่อนมาพักยาเสพติดในพื้นที่กรุงเทพมหานครและปริมณฑล แล้วกระจายลงสู่พื้นที่ภาคใต้ของประเทศ ดังนั้นรูปแบบการปราบปรามที่ควรพัฒนาให้เป็นรูปธรรมคือ การเน้นการสกัดกั้นเส้นทางลำเลียงยาเสพติด

2. การตัดช่องทางทางการเงิน

เหตุจูงใจประการหนึ่งในการค้ายาเสพติด คือ เงินจากการค้า ดังนั้นการปราบปราม จึงควรมุ่งเน้นไปที่การตัดช่องทางทางการเงินด้วย นอกจากนี้ปัจจุบันยังมีการนำสกุลเงินดิจิทัลมาใช้ในการซื้อขายยาเสพติด ดังนั้น บช.ปส. จึงต้องพัฒนารูปแบบการปราบปราม การตรวจสอบช่องทางทางการเงิน การวิเคราะห์เส้นทางการเงิน และรูปแบบบัญชีทางการเงินแบบต่างๆ เพื่อให้สามารถวิเคราะห์และเชื่อมโยงการกระทำความผิดได้

แผนภาพที่ 4 - 1 เส้นทางการซื้อขายยาเสพติด

ที่มา: UNODC, 2016

3. การกำหนดหัวข้อข่าวสารเพื่อวิเคราะห์หนทางการปฏิบัติ

การกำหนดแผนการปฏิบัติงานในแต่ละครั้ง ควรกำหนดหัวข้อข่าวสารในงานทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ ด้านกำลังพล ด้านการข่าว ด้านยุทธศาสตร์ ด้านส่งกำลังบำรุง และด้านกิจการพลเรือน เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครบถ้วนและเพียงพอต่อการวิเคราะห์หนทางปฏิบัติที่เหมาะสมสำหรับแต่ละภารกิจ

4. การปฏิบัติการข่าวสาร

การปฏิบัติงานการปราบปรามยาเสพติดควรมีการปฏิบัติการข่าวสาร (Information Operation) เพื่อสร้างความเข้าใจให้ประชาชนในภารกิจการปราบปราม โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกรณีที่มีการใช้ยุทธวิธี หรือมีเหตุการณ์สูญเสียใดๆ เพื่อให้การปฏิบัติงานง่ายขึ้น สร้างเครือข่ายความร่วมมือจากประชาชน และสร้างภาพลักษณ์ที่ดีได้

5. การใช้เครื่องมือพิเศษ

กลุ่มผู้ค้ายาเสพติดมีการนำเทคโนโลยีรูปแบบต่างๆ เข้ามาใช้ในการซื้อขายยาเสพติด ซึ่งอุปกรณ์หรือระบบบางอย่าง เช่น คอมพิวเตอร์ หรือ ระบบที่สามารถซ่อนการใช้งานเพื่อหลีกเลี่ยงการ

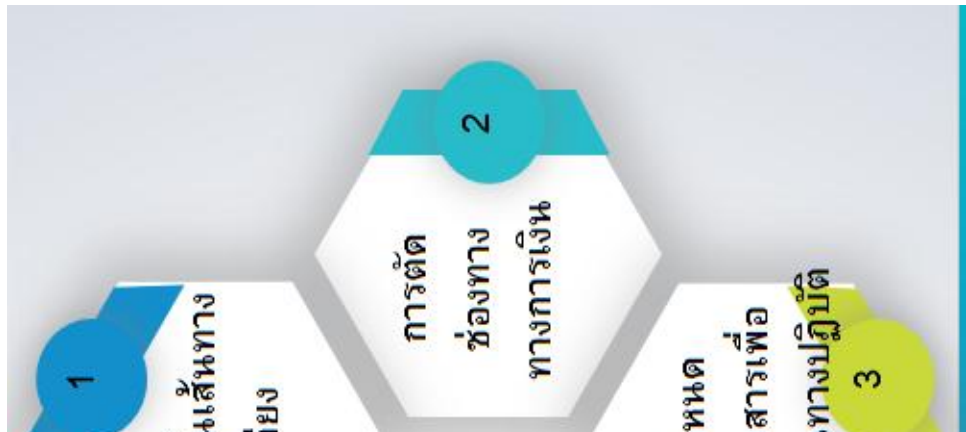
ตรวจของเจ้าหน้าที่ ดังนั้นหากเจ้าหน้าที่ไม่มีเครื่องมือพิเศษที่จะช่วยให้การปฏิบัติงานเข้าถึงข้อมูลต่างๆ ได้ ก็จะทำให้การปราบปรามนั้นไม่สามารถรวบรวมพยานหลักฐานเพื่อระบุตัวผู้กระทำผิดได้

6. การสร้างเครือข่ายประชารัฐ

รูปแบบการปราบปรามยาเสพติดที่ควรพัฒนา และเป็นส่วนหนึ่งของนโยบายรัฐบาล คือ การสร้างเครือข่ายประชารัฐ เพราะการที่ตำรวจจะสามารถทราบเบาะแส หรือ ดำเนินการใดๆก็ตาม หากได้รับความร่วมมือจากประชาชน ก็จะทำให้การปราบปรามสามารถทำได้ดี และความร่วมมือร่วมใจ ในการสร้างเครือข่ายประชารัฐนี้ถือเป็นการป้องกันยาเสพติดอีกด้วย

ประเทศไทย4.0 (ขั้นที่ 2)

บทที่ 5

สรุป และข้อเสนอแนะ

สรุป

การพัฒนาารูปแบบการปราบปรามยาเสพติดของกองบัญชาการตำรวจปราบปรามยาเสพติด เป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาการปราบปรามอาชญากรรมที่เกิดขึ้นในประเทศไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัญหาอาชญากรรมที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดนั้น เกิดขึ้นได้ในทุกระดับ และเชื่อมโยงไปยังอาชญากรรมประเภทอื่นๆ รวมไปถึงเป็นอาชญากรรมข้ามชาติที่เป็นภัยต่อประเทศต่างๆ ทั่วโลกอีกด้วย ซึ่งการพัฒนาารูปแบบการปราบปรามยาเสพติดในปัจจุบัน ต้องตระหนักและกำหนดมาตรการการปฏิบัติของเจ้าหน้าที่ให้สอดคล้องกับรูปแบบที่เปลี่ยนไปของวงการค้ายาเสพติดด้วย

นโยบายการแก้ไขปัญหา การป้องกันและการปราบปรามยาเสพติดของประเทศไทยนั้น มีนโยบายหลักมาจากศูนย์อำนวยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดแห่งชาติ และสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ซึ่งจะกำหนดแผนแม่บท นโยบายการดำเนินงาน ให้แก่หน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น แผนป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดเร่งด่วน ปี 2561 แผนประชารัฐร่วมใจ ปลอดภัยยาเสพติด พ.ศ.2561 เป็นต้น นอกจากนี้ยังต้องกำหนดแผนปฏิบัติการให้สอดคล้องกับนโยบายรัฐบาล แผนยุทธศาสตร์ชาติ แผนยุทธศาสตร์สำนักงานตำรวจแห่งชาติ หลักสิทธิมนุษยชน และข้อตกลงความร่วมมือระหว่างประเทศต่างๆ

นอกเหนือไปจากการกำหนดแผนให้เป็นไปตามนโยบายและยุทธศาสตร์ทุกระดับแล้ว การพัฒนาารูปแบบการปราบปรามยาเสพติด ยังต้องคิดรูปแบบการปราบปรามให้ก้าวหน้า ทันทต่อการเปลี่ยนแปลงและขีดความสามารถของกลุ่มผู้ค้ายาเสพติด ที่นำเอาความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีมาใช้ เช่น การขนส่งยาเสพติดด้วยส่งแบบออนไลน์ การโอนเงินเพื่อซื้อขายยาเสพติดผ่านระบบสกุลเงินดิจิทัลแบบต่างๆ การจัดตั้งกลุ่มซื้อขายยาเสพติดผ่านแอปพลิเคชันทางมือถือ หรือเว็บไซต์ใต้ดิน ซึ่งถ้าหากการปราบปรามยาเสพติดยังคงยึดติด หรือใช้รูปแบบเดิมเป็นหลัก ย่อมทำให้การปราบปรามนั้นได้ผลลดน้อยลง เนื่องจากกลุ่มผู้ค้ายาเสพติดก็ทราบวิธีการของฝ่ายเราเช่นกัน ดังนั้นในการปราบปรามยาเสพติด โดยเฉพาะอย่างยิ่งในยุคประเทศไทย 4.0 จึงต้องพัฒนาารูปแบบให้ก้าวหน้าเหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบัน

การที่จะพัฒนาารูปแบบการปราบปรามยาเสพติดของกองบัญชาการตำรวจปราบปรามยาเสพติดได้อย่างมีประสิทธิภาพนั้น จะต้องมีการพัฒนาองค์ประกอบ 4 ด้าน ได้แก่ 1. การพัฒนาคน (People) 2.การพัฒนาเทคโนโลยี (Technology) 3.การพัฒนากระบวนการ (Process) 4.การพัฒนาองค์กร (Organization) เหตุที่ต้องพัฒนาองค์ประกอบภายในของ

กองบัญชาการตำรวจปราบปรามยาเสพติดก่อนนั้น ก็เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมของหน่วยงานให้สามารถรองรับรูปแบบการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ในอนาคตได้ ซึ่งการปราบปรามยาเสพติดนั้นสามารถแบ่งออกได้หลายระดับ ได้แก่ การปราบปรามแหล่งผลิตยาเสพติด การปราบปรามการค้าและกระจายยาเสพติด การปราบปรามการค้ายาเสพติด การปราบปรามอาชญากรรมที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด การปฏิบัติการยึดทรัพย์สินตามพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด โดยการวางแผนเพื่อปฏิบัติการปราบปรามจะต้องวางแผนการปฏิบัติเฉพาะตามแต่ละระดับ โดยวางแผนทั้งในระดับการปฏิบัติงานของกองบัญชาการตำรวจปราบปรามยาเสพติด และการเสนอให้สำนักงานตำรวจแห่งชาติมอบหมายไปยังกองบัญชาการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อประสานงานการปฏิบัติที่เกี่ยวข้อง

ข้อเสนอแนะ

เพื่อให้กองบัญชาการตำรวจปราบปรามยาเสพติด สามารถปฏิบัติตามอำนาจหน้าที่และภารกิจที่สำนักงานตำรวจแห่งชาติมอบหมายในการป้องกันและปราบปรามปัญหายาเสพติดได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล เพื่อให้เกิดความมั่นคงและความเข้มแข็งของชุมชน สังคมและประเทศชาติ ที่จะปลอดภัยจากอาชญากรรมต่างๆ ที่อาจเกิดขึ้นจากยาเสพติด โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกลุ่มเยาวชนซึ่งเป็นอนาคตของชาติ จึงควรวางแผนเพื่อเกิดมาตรการที่เป็นรูปธรรมในการพัฒนาการปราบปรามยาเสพติดของกองบัญชาการตำรวจปราบปรามยาเสพติดใน 3 ระยะ ได้แก่ ระยะสั้น คือ ดำเนินการได้ในระยะเวลา 1 ปี ระยะกลางดำเนินการได้ในระยะเวลา 1 – 3 ปี และระยะยาว ใช้เวลามากกว่า 5 ปี ขึ้นไป โดยเน้นการวางแผนที่สามารถดำเนินการได้ในอำนาจของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ดังต่อไปนี้เริ่มต้น

ตารางที่ 5-1 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับมาตรการในการพัฒนารูปแบบการปราบปรามยาเสพติดของ
กองบัญชาการตำรวจปราบปรามยาเสพติด

มาตรการการพัฒนา	หน่วยงานรับผิดชอบ
<p>1. การพัฒนาคน (People)</p> <ul style="list-style-type: none"> - กำหนดสมรรถนะที่จำเป็นสำหรับตำรวจกองบัญชาการตำรวจปราบปรามยาเสพติด - กำหนดหลักสูตรการฝึกอบรม (หลักสูตรบังคับ) สำหรับตำรวจผู้ปฏิบัติงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด - การส่งเสริมความร่วมมือด้านการฝึกอบรม และการประชุมระหว่างหน่วยงานปราบปรามยาเสพติดประเทศต่างๆ - กำหนดการประเมินผลการปฏิบัติงานที่เป็นรูปธรรม 	<p>บก.อก.บช.ปส./สภพ.</p> <p>บก.อก.บช.ปส.</p> <p>บก.อก.บช.ปส./ปปส.</p> <p>บก.อก.บช.ปส.</p>
<p>2. การพัฒนาเทคโนโลยี (Technology)</p> <ul style="list-style-type: none"> - กำหนดแผนการพัฒนากำหนดนำเทคโนโลยีมาใช้ในการปราบปรามยาเสพติด - กำหนดรูปแบบการวิเคราะห์และเชื่อมโยงข้อมูลต่างๆ เพื่อประโยชน์ในการสืบสวนและปราบปรามยาเสพติด - การกำหนดแผนการใช้จ่ายงบประมาณ และการจัดซื้อจัดจ้างเครื่องมืออุปกรณ์ทางเทคโนโลยี รวมไปถึงระบบปฏิบัติการ แอปพลิเคชันต่างๆ สำหรับการปฏิบัติงานด้านการปราบปราม การสืบสวนและการประมวลผลในการดำเนินคดียาเสพติด 	<p>ขส.บช.ปส./สทส.</p> <p>ทุกสังกัดใน บช.ปส.</p> <p>บก.อก.บช.ปส./สภบ./สทส.ตร./ปปส.</p>
<p>3. การพัฒนากระบวนการ (Process)</p> <ul style="list-style-type: none"> - กำหนดแผนการปฏิบัติการตามรูปแบบการปราบปรามในระดับต่างๆ และมีการซักซ้อมทำความเข้าใจแผนปฏิบัติการให้แก่เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติ - กำหนดยุทธศาสตร์การปราบปรามยาเสพติดที่สอดคล้อง เชื่อมโยงกับนโยบายต่างๆ และก้าวทันต่อรูปแบบการเปลี่ยนแปลง โดยกำหนดแผน 3 ระยะ คือระยะสั้น ระยะกลาง และระยะยาว - ปรับปรุงระเบียบ กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานปราบปรามยาเสพติดให้เหมาะสม 	<p>ทุกสังกัดใน บช.ปส.</p> <p>บก.อก.บช.ปส.</p> <p>บก.อก.บช.ปส. /กมค.</p>

ตารางที่ 5-1 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับมาตรการในการพัฒนารูปแบบการปราบปรามยาเสพติดของ
กองบัญชาการตำรวจปราบปรามยาเสพติด (ต่อ)

มาตรการการพัฒนา	หน่วยงานรับผิดชอบ
-----------------	-------------------

4.การพัฒนาองค์กร (Organization) - การทบทวนภารกิจ หน้าที่และผลปฏิบัติของหน่วยงานในสังกัด เพื่อประเมินผลสัมฤทธิ์ - สร้างความเชื่อมั่นในการปฏิบัติงานของ บช.ปส. ให้แก่ประชาชน	บก.อก.บช.ปส. บก.อก.บช.ปส.
---	----------------------------------

การพัฒนาต่างๆข้างต้น เป็นการพัฒนาจากหน่วยงานภายในของกองบัญชาการตำรวจปราบปรามยาเสพติดและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้การพัฒนาและการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ นั้นเกิดขึ้นจากผู้ปฏิบัติงานจริง และสามารถนำมาดำเนินการให้เป็นรูปธรรม ซึ่งจะส่งผลดีต่อผู้ปฏิบัติงาน และหน่วยงานในการดำเนินการปราบปรามยาเสพติด อันจะทำให้เกิดผลสัมฤทธิ์ที่เป็นไปตามเป้าหมายให้สังคมไทยปลอดภัยจากยาเสพติด

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

หนังสือ

ปราบปรามยาเสพติด, สำนัก. ผลการปราบปรามยาเสพติดทั่วประเทศประจำปี 2559. กรุงเทพฯ :
ห้างหุ้นส่วนจำกัดบางกอกบล็อกร, 2560.

สัมภาษณ์

ชยพจน์ หาสุณหะ, ผู้บังคับการข่าวกรองยาเสพติด. สัมภาษณ์, 2 มีนาคม 2561.

ธีรเดช คำสุธีร์, รองผู้บังคับการอำนาจการ กองบัญชาการตำรวจปราบปรามยาเสพติด. สัมภาษณ์,
13 มีนาคม 2561.

รุ่งโรจน์ อำนวยโยธิน, ผู้กำกับการฝ่ายกฎหมายและวินัย กองบังคับการอำนาจการ กองบัญชาการ
ตำรวจปราบปรามยาเสพติด. สัมภาษณ์, 15 มีนาคม 2561.

วุฒิพงศ์ เพ็ชรกำเนิด, ผู้บังคับการตำรวจปราบปรามยาเสพติด 3. สัมภาษณ์, 20 มีนาคม 2561.

อาชวันต์ โชติกเสถียร, รองผู้บัญชาการตำรวจปราบปรามยาเสพติด. สัมภาษณ์, 22 มีนาคม 2561.

เอกสารไม่ตีพิมพ์

ตำรวจแห่งชาติ, สำนักงาน. “แผนปฏิบัติการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด สำนักงานตำรวจ
แห่งชาติ พ.ศ.2560”. 2560.

ยุทธศาสตร์ตำรวจ, สำนักงาน. “ (ร่าง) ยุทธศาสตร์สำนักงานตำรวจแห่งชาติ 20 ปี ระยะที่ 1 (พ.ศ.
2560 -2564) ”. 2560.

สุวิทย์ เมษินทรีย์. “พิมพ์เขียวและแผนปฏิบัติการขับเคลื่อน : โมเดลขับเคลื่อนประเทศไทยสู่ความ
มั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน”. 2559.

ส่งเสริมการค้าต่างประเทศ กรุงเบอร์ลิน, สำนักงาน. “Industrie 4.0 RAMI”. พฤศจิกายน 2559.

ฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์

ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย,กรม. “ปก. 4.0”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก :

http://www.disaster.go.th/th/about_4_0.php 2560.

มานัท วงษ์วาทย์. “ยุทธศาสตร์ ทอ. 20 ปีกับการก้าวสู่ Thailand 4.0 ”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก

: http://www.rtaf.mi.th/th/MilitaryNews/Documents/20170124-01_RTAF-Stratgy-20y-for-Thailand-4.0.pdf, 2560.

สิริวัฒน์ ไวยนิตย์. “What is industry 4.0? ”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <http://www.tgi.or.th>,

2560.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ “ระบบราชการ 4.0”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก

https://www.opdc.go.th/content.php?menu_id=4&content_id=3594: 2560.

สำนักงานพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. “ร่างยุทธศาสตร์ระยะ 20 ปี (พ.ศ.2560 – 2579)”.

(ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <http://www.nesdb.go.th/>, 2560.

ภาษาต่างประเทศ

United Nations Office on Drugs and Crime. World Drug Report 2017: Drug demand and supply. May 2017.

United Nations Office on Drugs and Crime. World Drug Report 2017: The drug problem and organized crime, illicit financial flows, corruption and terrorism. May 2017.

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ	พลตำรวจตรี สุนทร เฉลิมเกียรติ
วัน เดือน ปี เกิด	18 กรกฎาคม 2507
การศึกษา	รัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต (การตำรวจ) โรงเรียนนายร้อยตำรวจ นิติศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง สังคมศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย หลักสูตรผู้กำกับการรุ่นที่ 40 สถาบันพัฒนาข้าราชการตำรวจ หลักสูตรการบริหารงานตำรวจชั้นสูง รุ่นที่ 40 สถาบันพัฒนาข้าราชการตำรวจ หลักสูตรการเสริมสร้างสังคมสันติสุข รุ่นที่ 2 สถาบันพระปกเกล้า

ประวัติการทำงานโดยย่อ

พ.ศ.2550 – 2555	รองผู้บังคับการตำรวจภูธรจังหวัดสงขลา
พ.ศ.2555 – 2556	รองผู้บังคับการสืบสวนสอบสวน ตำรวจภูธรภาค 9
พ.ศ.2556 – 2557	ผู้บังคับการสถาบันส่งเสริมงานสอบสวน
พ.ศ.2557 – 2558	ผู้บังคับการตำรวจภูธรจังหวัดสตูล
พ.ศ.2558 – 2559	ผู้บังคับการศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศกลาง
พ.ศ.2559 – 2561	ผู้บังคับการประจำ กองบัญชาการตำรวจปราบปราม ยาเสพติด

ตำแหน่งปัจจุบัน	รองผู้บัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน
-----------------	---------------------------------

สรุปย่อ

ลักษณะวิชา สังคมจิตวิทยา

เรื่อง แนวทางการการพัฒนารูปแบบการปราบปรามยาเสพติดในยุคประเทศไทย 4.0
ของกองบัญชาการตำรวจปราบปรามยาเสพติด

ผู้วิจัย พลตำรวจตรี สุนทร เฉลิมเกียรติ หลักสูตร วปอ. รุ่นที่ 60

ตำแหน่ง ผู้บังคับการประจำ กองบัญชาการตำรวจปราบปรามยาเสพติด

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การเปลี่ยนแปลงในปัจจุบันที่เรียกยุค 4.0 หรือ ยุคดิจิทัล (Digitalization) นั้น ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงต่างๆในสังคมเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะปัญหาอาชญากรรม มีการพัฒนารูปแบบเป็นอาชญากรรมข้ามชาติ (Transnational Crime) และอาศัยความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีมาใช้กระทำความผิด เช่น อาศัยช่องทางอินเทอร์เน็ต ซื่อขายยาเสพติดผ่านเว็บไซต์ที่ไม่สามารถค้นหาด้วยโปรแกรม Search Engine ใช้เทคโนโลยีขั้นสูงเพื่อป้องกันการเข้าถึงของเจ้าหน้าที่และนำสกุลเงินดิจิทัล (Bitcoin) มาใช้เพื่อหลีกเลี่ยงการตรวจสอบเส้นทางการเงิน

ดังนั้นเพื่อให้การป้องกันและปราบปรามยาเสพติดเป็นไปตามนโยบายการป้องกันปราบปรามยาเสพติด และนโยบายประเทศไทย 4.0 ของรัฐบาล กองบัญชาการตำรวจปราบปรามยาเสพติด (บช.ปส.) จึงจำเป็นที่จะต้องศึกษาหาแนวทางเพื่อพัฒนารูปแบบการปราบปรามยาเสพติดที่จะเปลี่ยนไปในยุค 4.0 เพื่อให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพ อันจะส่งผลให้สังคมไทยมีความมั่นคง มั่งคั่งและยั่งยืน ปลอดภัยจากปัญหายาเสพติด

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษารูปแบบสถานการณ์ยาเสพติดในปัจจุบัน
2. เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อ การปราบปรามยาเสพติด
3. เพื่อเสนอแนะแนวทางการพัฒนารูปแบบการปราบปรามยาเสพติดในยุคประเทศไทย 4.0 ของกองบัญชาการตำรวจปราบปรามยาเสพติด

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เน้นการวิจัยเพื่อหาแนวทางการพัฒนารูปแบบการปราบปรามยาเสพติดตามโครงสร้างหน่วยงานปัจจุบันของกองบัญชาการตำรวจปราบปรามยาเสพติด และศึกษาวิจัยเฉพาะข้อมูลในส่วนที่สามารถเปิดเผยได้

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องครั้งนี้ได้ดำเนินการเก็บข้อมูล 2 ด้าน คือ

1. การเก็บข้อมูลด้านทฤษฎีภูมิ : การทบทวนวรรณกรรม เอกสารต่างๆ ที่เกี่ยวข้องดังนี้
  - 1.1 ข้อมูลเกี่ยวกับการพัฒนาในยุค 4.0 ได้แก่ แนวคิดอุตสาหกรรม 4.0 ของประเทศเยอรมนี นโยบายประเทศไทย 4.0 (Thailand 4.0) และระบบราชการ 4.0 ของ กพร.
  - 1.2 ข้อมูลเกี่ยวกับยุทธศาสตร์และนโยบายต่างๆ ได้แก่ ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ยุทธศาสตร์สำนักงานตำรวจแห่งชาติ และ แผนปฏิบัติราชการของกองบัญชาการตำรวจปราบปรามยาเสพติด
  - 1.3 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานการณ์ยาเสพติด ได้แก่ แนวโน้มปัญหาเสพติดในอนาคต และ ปัญหาเสพติดกับอาชญากรรมรูปแบบต่างๆ
2. การเก็บข้อมูลด้านปฐมภูมิ : การสัมภาษณ์ข้าราชการตำรวจ ที่ปฏิบัติงานด้านการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด

ผลการวิจัย

ก. รูปแบบสถานการณ์ยาเสพติดในปัจจุบัน

ปัจจุบันสถานการณ์ยาเสพติดทั่วโลก สามารถแบ่งออกได้เป็น 5 ด้าน ดังนี้

1. สถานการณ์ลักลอบผลิตยาเสพติด
2. สถานการณ์ลักลอบนำเข้ายาเสพติด
3. สถานการณ์ลักลอบส่งออกยาเสพติด
4. สถานการณ์ลักลอบค้ายาเสพติด
5. สถานการณ์แพร่ระบาดยาเสพติด

นอกจากนี้ปัญหาที่สำคัญอีกประการหนึ่ง คือ ปัญหาเสพติดเข้าไปมีส่วนพัวพันกับอาชญากรรมประเภทอื่นๆ เช่น องค์กรอาชญากรรม การสร้างเส้นทางการเงินที่ผิดกฎหมาย และการทุจริตคอร์รัปชัน

ข. ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อ การปราบปรามยาเสพติด

การกำหนดนโยบายการปราบปรามยาเสพติดนั้น จะต้องคำนึงถึงปัจจัยหลายประการที่จะต้องนำมาเกี่ยวข้องในการวางแผนระยะสั้น ระยะกลาง และระยะยาว เพื่อให้เกิดความต่อเนื่อง และสอดคล้องกันในการปฏิบัติ แต่อย่างไรก็ตามจากการศึกษา พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อ การปราบปรามยาเสพติดมีดังนี้

1. การปรับเปลี่ยนยุทธศาสตร์และนโยบายต่างๆ

ยุทธศาสตร์และนโยบายที่เปลี่ยนแปลงอยู่บ่อยครั้งทั้งในระดับชาติ ระดับสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ไม่ว่าจะเป็นการเปลี่ยนแปลงที่มาจาก การเปลี่ยนผู้นำ หรือ การเปลี่ยนแปลงตามกระแสต่างๆ ก่อให้เกิดผลกระทบในการกำหนดนโยบายการปราบปรามยาเสพติดเช่นเดียวกัน

2. การนำเทคโนโลยีมาใช้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด

ความก้าวหน้าของเทคโนโลยีที่สามารถนำมาใช้เป็นเครื่องมือช่วยเหลือนการกระทำผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ส่งผลต่อการปราบปรามยาเสพติดเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งการที่หน่วยงานไม่มีบุคลากรที่เชี่ยวชาญ หรืออุปกรณ์เครื่องมือพิเศษที่สามารถใช้แกะร่องรอยการใช้ระบบต่างๆ

3. การหมุนเวียนและความชำนาญงานของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติ

ระบบการแต่งตั้ง โยกย้ายข้าราชการตำรวจ ส่งผลกระทบต่อการปราบปรามยาเสพติดบ้าง กล่าวคือ อาจมีการสับเปลี่ยน โยกย้ายข้าราชการตำรวจที่มีความชำนาญงานด้านการปราบปรามยาเสพติด หรือที่ย้ายมาดำรงตำแหน่งใหม่ขาดความรู้ ประสบการณ์หรือทักษะที่จำเป็นบางประการในการทำงานด้านการปราบปรามยาเสพติด

4. ข้อกฎหมายและหลักสิทธิมนุษยชน

การปฏิบัติการปราบปรามยาเสพติด ต้องคำนึงถึงกฎหมายและระเบียบหลายประการทั้งของไทย ข้อตกลงระหว่างประเทศ และหลักสิทธิมนุษยชน ซึ่งอาจมีผลกระทบต่อการปฏิบัติการอยู่บ้าง

ค. แนวทางการพัฒนารูปแบบการปราบปรามยาเสพติดในยุคประเทศไทย 4.0 ของกองบัญชาการตำรวจปราบปรามยาเสพติด

จากการศึกษาสามารถสรุปแนวทางการพัฒนารูปแบบการปราบปรามยาเสพติดในยุคประเทศไทย 4.0 ของกองบัญชาการตำรวจปราบปรามยาเสพติด ในชั้นที่ 1 ได้ดังแผนภาพนี้

เมื่อมีการพัฒนาทั้ง 4 ด้านนี้แล้วจะนำไปสู่การพัฒนากรอบการปราบปรามยาเสพติด ในขั้นที่ 2 ซึ่งเป็นรูปแบบที่ควรพัฒนาให้เกิดขึ้นสำหรับการปราบปรามยาเสพติดในยุคประเทศไทย 4.0

ข้อเสนอแนะ

กองบัญชาการตำรวจปราบปรามยาเสพติด ควรวางแผนเพื่อให้เกิดมาตรการที่เป็นรูปธรรม ในการพัฒนาการปราบปรามยาเสพติดใน 3 ระยะ ได้แก่ ระยะสั้น ระยะกลาง และระยะยาว โดยเน้นการวางแผนที่สามารถดำเนินการได้ในอำนาจของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ดังต่อไปนี้

มาตรการการพัฒนา	หน่วยงานรับผิดชอบ
1. การพัฒนาคน (People) <ul style="list-style-type: none"> - กำหนดสมรรถนะที่จำเป็นสำหรับตำรวจ บช.กส. - กำหนดหลักสูตรการฝึกอบรม (หลักสูตรบังคับ) สำหรับตำรวจผู้ปฏิบัติงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด - การส่งเสริมความร่วมมือด้านการฝึกอบรม และการประชุมระหว่างหน่วยงานปราบปรามยาเสพติดประเทศต่างๆ - กำหนดการประเมินผลการปฏิบัติงานที่เป็นรูปธรรม 	บก.อก.บช.ปส./สกพ. บก.อก.บช.ปส. บก.อก.บช.ปส./ปปส. บก.อก.บช.ปส.
2.การพัฒนาเทคโนโลยี (Technology) <ul style="list-style-type: none"> - กำหนดแผนการพัฒนานำเทคโนโลยีมาใช้ในการปราบปรามยาเสพติด - กำหนดรูปแบบการวิเคราะห์และเชื่อมโยงข้อมูลต่างๆ เพื่อประโยชน์ในการสืบสวนและปราบปรามยาเสพติด 	ขส.บช.ปส./สทส. ทุกสังกัดใน บช.ปส.

<ul style="list-style-type: none"> - การกำหนดแผนการใช้จ่ายงบประมาณ และการจัดซื้อจัดจ้างเครื่องมือ อุปกรณ์ทางเทคโนโลยี รวมไปถึงระบบปฏิบัติการ สำหรับการปฏิบัติงาน 	บก.อก.ปช.ปส./สทบ./ สทส.ตร./ปส.
<p>3.การพัฒนากระบวนการ (Process)</p> <ul style="list-style-type: none"> - กำหนดแผนการปฏิบัติการตามรูปแบบการปราบปรามในระดับต่างๆ และมีการซักซ้อมทำความเข้าใจแผนปฏิบัติการให้แก่เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติ - กำหนดยุทธศาสตร์การปราบปรามยาเสพติดที่สอดคล้อง เชื่อมโยงกับนโยบายต่างๆ และก้าวทันต่อรูปแบบการเปลี่ยนแปลง - ปรับปรุงระเบียบ กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานปราบปรามยาเสพติดให้เหมาะสม 	ทุกสังกัดใน บช.ปส. บก.อก.บช.ปส. บก.อก.บช.ปส. /กมค.
<p>4.การพัฒนาองค์กร (Organization)</p> <ul style="list-style-type: none"> - การทบทวนภารกิจ หน้าที่และผลปฏิบัติของหน่วยงานในสังกัด - สร้างความเชื่อมั่นในการปฏิบัติงานของ บช.ปส. ให้แก่ประชาชน 	บก.อก.บช.ปส. บก.อก.บช.ปส.